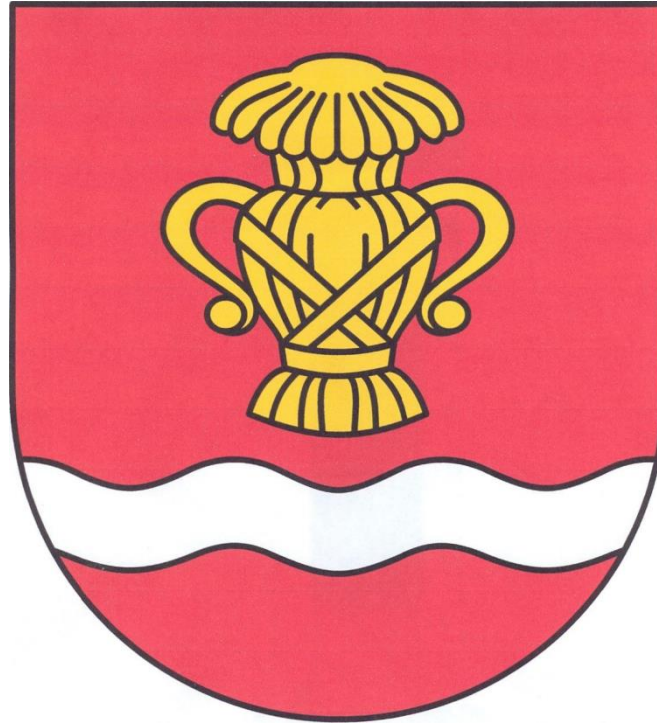

ZAŁĄCZNIK
DO UCHWAŁY
RADY GMINY W KSIĄŻKACH
NR XXXIX/266/18
Z 28 MARCA 2018 ROKU

Gmina Książki

**Strategia Rozwoju
Gminy Książki
na lata 2018-2028**

przygotowana przez

 REMEDIS SA

ul. Petera Mansfelda 4
60-855 Poznań
tel. +48 61 665 78 00
fax +48 61 665 78 09
remedis@remedis.eu

NIP: 781-179-27-48
REGON: 300464078
KRS: 0000270485
Kapitał zakładowy: 6.330.010,20 zł

1.	WSTĘP	7
1.1.	PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII GMINY KSIĄŻKI.....	8
1.2.	METODYKA PRAC NAD STRATEGIĄ	9
1.3.	MIEJSCE DOKUMENTU WŚRÓD DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	10
2.	DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO GOSPODARCZEJ GMINY KSIĄŻKI – ANALIZA JAKOŚCI ŻYCIA	13
2.1	PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	14
2.1.1	POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIEĆ OSADNICZA	14
2.1.2	RYS HISTORYCZNY.....	16
2.1.3	ZASOBY NATURALNE I WARUNKI PRZYRODNICZE GMINY	21
2.1.4	WALORY TURYSTYCZNE I KULTUROWE GMINY	26
2.2	SFERA SPOŁECZNA.....	27
2.2.1	DEMOGRAFIA	27
2.2.2	RYNEK PRACY.....	32
2.2.2.1	BEZROBOCIE	32
2.2.3	UCZESTNICTWO W KULTURZE.....	34
2.2.4	MIESZKALNICTWO	35
2.3	SFERA GOSPODARCZA.....	36
2.3.1	ROLNICTWO.....	36
2.3.2	PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	38
2.4	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	40
2.4.1	KOMUNIKACJA.....	40
2.4.2	INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA.....	41
2.4.2.1	SIEĆ WODOCIĄGOWA	41
2.4.2.2	SANITACJA	41
2.4.3	GOSPODARKA ODPADAMI	42
2.4.4	INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA I GAZOWA	44

2.4.4.1	SIEĆ ELEKTROENERGETYCZNA.....	44
2.4.4.2	SIEĆ GAZOWA.....	44
2.4.5	INFRASTRUKTURA TELEKOMUNIKACYJNA.....	45
2.4.6	CIEPŁOWNICTWO.....	45
2.5	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	46
2.5.1	EDUKACJA.....	46
2.5.2	KULTURA I SPORT.....	47
2.5.3	OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA.....	49
2.5.3.1	OCHRONA ZDROWIA.....	49
2.5.3.2	POMOC SPOŁECZNA.....	49
2.5.4	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	51
2.6	MOŻLIWOŚCI INWESTYCYJNE GMINY.....	52
3.	ANALIZA STRATEGICZNA GMINY KSIĄŻKI.....	55
3.1	BILANS STRATEGICZNY GMINY KSIĄŻKI.....	56
3.1.1	BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.....	56
3.1.2	BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA.....	57
3.1.3	BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO.....	59
3.2	ANALIZA POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO GMINY KSIĄŻKI.....	60
3.2.1	POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ... ..	61
3.2.2	POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA.....	62
3.2.3	POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO.....	63
4.	WYBÓR STRATEGII GMINY KSIĄŻKI.....	65
4.1.	ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY KSIĄŻKI.....	66
4.2.	ANALIZA SWOT/TOWS GMINY KSIĄŻKI.....	67
4.2.1.	KONSULTACJE SPOŁECZNE.....	67
4.2.2.	ANALIZA SWOT GMINY KSIĄŻKI.....	68
4.3.	WIZJA ROZWOJU GMINY KSIĄŻKI.....	73

5.	CELE STRATEGICZNE I PROGRAMY OPERACYJNE GMINY KSIĄŻKI	74
5.1.	PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „KONKURENCYJNA GOSPODARKA”	75
5.2.	PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „DOSKONALENIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ”	78
5.3.	PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO”	83
6.	STRATEGIA GMINY KSIĄŻKI A INNE DOKUMENTY STRATEGICZNE	87
6.1.	STRATEGIA EUROPA 2020	88
6.2.	STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020	88
6.3.	DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU „POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI”	89
6.4.	RAPORT POLSKA 2030. WYZWANIA ROZWOJOWE.....	90
6.5.	KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030	90
6.6.	KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE	91
6.7.	STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI. DYNAMICZNA POLSKA 2020.....	92
6.8.	KRAJOWY PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2014-2020	92
6.9.1	PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO.....	93
6.9.2	PROGRAM OPERACYJNY INTELIGENTNY ROZWÓJ	93
6.9.3	PROGRAM OPERACYJNY POLSKA CYFROWA.....	93
6.9.4	PROGRAM OPERACYJNY WIEDZA, EDUKACJA I ROZWÓJ.....	93
6.9.	KUJAWSKO-POMORSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2014-2020	94
6.10.	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO ROKU 2020 – PLAN MODERNIZACJI 2020+	95
6.11.	STRATEGIA ROZWOJU POWIATU WĄBRZESKIEGO NA LATA 2013-2020.....	95
7.	WDRAŻANIE STRATEGII.....	97
7.1.	METODY ZARZĄDZANIA I MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY KSIĄŻKI LATA 2018-2028.....	98

7.2.	SPOSOBY INICJOWANIA WSPÓŁPRACY MIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, PRYWATNYM I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI.....	99
7.3.	PUBLIC RELATIONS STRATEGII GMINY KSIĄŻKI	99
8.	ZAŁĄCZNIKI	101
	SPIS TABEL I RYSUNKÓW	112
	SPIS WYKRESÓW.....	115

1. WSTĘP

1.1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII GMINY KSIĄŻKI

Napoleon Bonaparte, jeden z największych geniuszy wojennych uchodzący do dziś za genialnego stratega, mawiał, że do prowadzenia wojny potrzeba trzech rzeczy: pieniędzy, pieniędzy i pieniędzy. Niemniej to nie tylko pieniądze są potrzebne do skutecznego działania. Dobre planowanie i optymalizacja wykorzystania ograniczonych zasobów pozwoliły mu podbić (prawie) całą Europę. Same pieniądze nie zastąpiłyby skutecznego przymierzy i zaskakujących manewrów. Istotnym elementem planowania strategicznego były marzenia. Spełnić się mogą tylko marzenia wypowiedziane. Bez marzeń nie może być osiągnięć.

Planowanie jest rzeczą niezbędną, ale jednocześnie trudną, z uwagi na element niepewności, który jest nieodłączną częścią przyszłości. Niemniej trudno dotrzeć do celu bez wcześniejszego zaplanowania, w jaki sposób wyznaczony cel osiągnąć.

Na co zatem powinno się zwracać uwagę, aby wysiłek w dążeniu do celu nie okazał się próżny? Przede wszystkim trzeba wspólnie jasno i wyraźnie sprecyzować cele, a następnie określić dostępne dla nas sposoby dotarcia do nich. **Tworzenie strategii, wspartej wieloletnim planowaniem finansowym, jest właśnie narzędziem umożliwiającym realizację zamierzeń.**

Różne gminy w Polsce łączy wiele podobieństw, niemniej oprócz podobieństw każda z gmin posiada swoją specyfikę, dlatego każda jednostka samorządowa powinna określić swoje cele samodzielnie. Dobra strategia powinna być:

- **użyteczna** – służąca wsparciu interesów lokalnej społeczności i przedsiębiorstw,
- **unikalna** – uwzględniająca specyfikę danego obszaru,
- **umocowana** – oparta o opinię społeczną, aby miała realne wsparcie; jednocześnie powinna być też oparta o plany (strategie) regionalne, krajowe i unijne,
- **elastyczna** – okresowo weryfikowana i korygowana.

To z kolei oznacza konieczność aktualizacji, dostosowania do zmieniającej się sytuacji, zarówno wewnątrz samorządu jak i w jego otoczeniu. Dlatego można powiedzieć, że:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KSIĄŻKI MA CHARAKTER OTWARTY

1.2. METODYKA PRAC NAD STRATEGIĄ

Na podstawie stanu aktualnego i wyników prac osób zaangażowanych w określenie możliwości rozwojowych została przygotowana wizja rozwoju Gminy, realizujące ją cele strategiczne, programy i konkretne zadania. Istotnym pytaniem, na które trzeba sobie odpowiedzieć tworząc strategię jest zawsze, jaki przyjąć horyzont czasowy? W niniejszej strategii przyjęto perspektywę do roku 2028.

Przy tworzeniu dokumentu posłużono się metodą partycypacyjno-ekspercką. Skorzystano z wiedzy mieszkańców, zwłaszcza aktywnych w pracach samorządu, organizacji pozarządowych i biznesu. To oni byli głównymi autorami wyboru dróg rozwoju dla Gminy. Skorzystano z licznych źródeł dostępnych w Urzędzie Gminy¹, w zasobach Głównego Urzędu Statystycznego, innych instytucji publicznych (Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Wojewódzki itp.). Konsultanci Remedis SA współinicjowali spotkania, porządkowali i uzupełniali uzyskiwane informacje. Ponadto dokonali zintegrowanej, wielowątkowej analizy SWOT. Ważną rolą ekspertów zewnętrznych było odniesienie strategii do innych, obowiązujących dokumentów (dokumentów powiatowych, wojewódzkich, krajowych i unijnych).

Po przygotowaniu projektu strategii dokument został poddany konsultacjom społecznym, tak, aby finalnie przygotowana strategia była szeroko akceptowaną wizją rozwoju Gminy.

Prace nad strategią składały się z następujących elementów:

I. Określenie stanu aktualnego:

Obejmuje przegląd najważniejszych elementów struktury społeczno-gospodarczej gminy. Szczególny nacisk położono na omówienie następujących zagadnień:

- sytuacji demograficznej i społecznej,
- stanu infrastruktury technicznej, w szczególności spraw infrastruktury telekomunikacyjnej, energetycznej i gazowniczej, kanalizacji, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, infrastruktury drogowej,

¹ Korzystano także z opracowań, m.in. „Programu Ochrony Środowiska”, „Studium Uwarunkowań I Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Książki”, Analiza Stanu Gospodarki Odpadami Komunalnymi Na Terenie Gminy Książki”, „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych” i in.

- stanu infrastruktury społecznej, w szczególności bazy materialnej oświaty i wychowania, zagadnień pomocy społecznej, służby zdrowia, kultury oraz sportu i rekreacji,
 - sytuacji gospodarczej,
 - problematyki przestrzennej i mieszkaniowej.
- II. Określenie potencjału rozwojowego.
 - III. Zagregowana analiza możliwości rozwoju.
 - IV. Wizja rozwoju.
 - V. Określenie Programów Strategii Gminy.
 - VI. Koordynacja strategii z innymi dokumentami strategicznymi.
 - VII. Określenie zasad monitorowania i aktualizacji strategii.
 - VIII. Przygotowanie i przedłożenie Radzie Gminy projektu Strategii.

W oparciu o powyższą metodę wyznaczone zostały kierunki rozwoju Gminy. Jak wspomniano przygotowana Strategia Rozwoju Gminy obejmuje perspektywę do roku 2028. Jak wcześniej wspomniano na poziomie szczegółowym zadanie realizacji strategii jest przejęte przez dokumenty operacyjne (budżety i WPF).

1.3. MIEJSCE DOKUMENTU WŚRÓD DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Schematycznie miejsce Strategii pośród innych podstawowych dokumentów dotyczących rozwoju jest następujące:

„Strategia Rozwoju Gminy Książki na lata 2018-2028” jest centralnym dokumentem strategicznym Gminy. Jednak nie funkcjonuje samodzielnie. Immanentnymi składnikami strategii są strategie branżowe – np. „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych” czy też Plany Zagospodarowania Przestrzennego.

Podstawowym dokumentem operacyjnym, służącym realizacji strategii jest obowiązująca wieloletnia prognoza finansowa (WPF), uchwalana corocznie przez Radę Gminy. WPF pozwala na śledzenie postępów w realizacji strategii.

Podczas prac nad niniejszą strategią wykorzystano dokumenty strategiczne jednostek nadrzędnych:

- I. Strategia „Europa 2020”;
- II. Strategia Rozwoju Kraju 2020;
- III. Raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe”;
- IV. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie;
- V. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
- VI. Polityka Transportowa Państwa;

- VII. Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020;
- VIII. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020;
- IX. Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+;
- X. Strategia Rozwoju Powiatu Wąbrzeskiego na lata 2013-2020.

oraz dokumenty Gminy Książki:

- I. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Książki na lata 2014-2020;
- II. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Książki;
- III. Program Ochrony Środowiska Gminy Książki na lata 2017-2010.

Ze względu na naturalną potrzebę tworzenia dokumentów o charakterze strategicznym dla różnych obszarów aktywności przyjęto zasadę otwartości niniejszego dokumentu. Zmiany, uzupełnienia i modyfikacje polegać będą mogły zarówno na poprawianiu wprost dokumentu bazowego, jak i na dołączaniu innych dokumentów, jako uzupełnień strategii.

2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO GOSPODARCZEJ GMINY KSIĄŻKI – ANALIZA JAKOŚCI ŻYCIA

2.1 PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

2.1.1 POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIEĆ OSADNICZA

Gmina Książki położona jest w północno-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie wąbrzeskim. Gmina graniczy od zachodu z Gminą Ryńsk, od wschodu z Gminą Jabłonowo Pomorskie i Bobrowo (powiat brodnicki), od południa z Gminą Dębowa Łąka, od północy z Gminą Radzyń Chełmiński i Świecie nad Osą (powiat grudziądzki).

1. Wąbrzeźno miasto

Rysunek 1 Gmina Książki na mapie powiatu wąbrzeskiego
(źródło: www.osp.org.pl, wgląd luty 2017 r.)

Gmina zajmuje powierzchnię 86,19 km² co stanowi 17,137% powierzchni powiatu i 0,47% powierzchni województwa (dane GUS, dostęp XI 2017). W 2016 roku zamieszkała była przez 4.255 osób (źródło – Urząd Gminy) (12,13% ludności powiatu i 0,20% ludności województwa). Siedzibą władz gminy jest miejscowość Książki.

Grudziądz 32

Bydgoszcz 104

Poznań 225

Toruń 64

Gdańsk 151

Warszawa 205

Rysunek 2 Odległość [km] Książki od niektórych, większych miejscowości
(opracowanie własne, kilometraż www.mapa.pf.pl, wgląd listopad 2017)

Sieć osadniczą Gminy Książki tworzy 9 miejscowości podzielonych na 8 sołectw. Przedstawia je poniższa tabela.

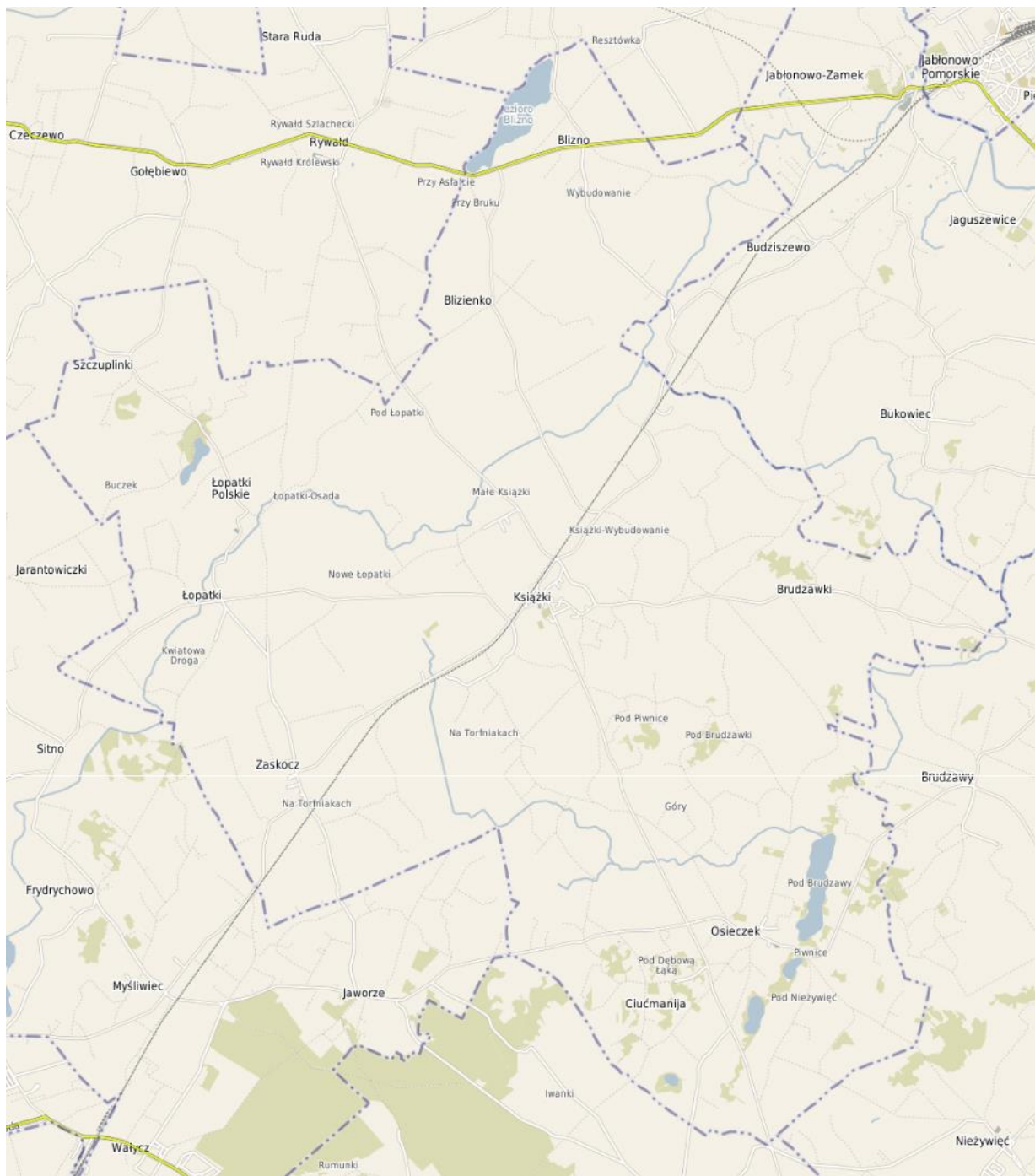
Tabela 1 SIEĆ OSADNICZA GMINY KSIĄŻKI (30.09.2016 r.)

LP.	SOŁECTWO	LICZBA MIESZKAŃCÓW
1.	Blizno	162
2.	Blizienko	198
3.	Brudzawki	177
4.	Książki	1938
5.	Łopatki	487
6.	Osieczek	823
7.	Szczuplinki	118
	• Szczuplinki	63
	• Łopatki Polskie	55
8.	Zaskocz	352
	SUMA	4255

Źródło: Urząd Gminy Książki

Sieć osadniczą gminy tworzą głównie miejscowości średnie, małe i bardzo małe:

- Wsie bardzo duże (powyżej 1.000 mieszkańców) - Książki
- Wsie duże (500 – 1.000 mieszkańców) – Osieczek,
- Wsie średnie (300 – 500 mieszkańców) – Łopatki, Zaskocz,
- Wsie małe (150 – 300 mieszkańców) – Blizno, Blizienko, Brudzawki,
- Wsie bardzo małe (do 150 mieszkańców) – Szczuplinki, Łopatki Polskie.

Rysunek 3 Gmina Książki
 (źródło: <https://polska.e-mapa.net> wgląd listopad 2017 r.)

2.1.2 RYS HISTORYCZNY

Blizienko

Najstarsza informacja pisana o miejscowości pochodzi z 1295 r. Zawarta została w dokumencie lokacyjnym sąsiedniego Blizna. Jako właściciel folwarku został wymieniony Jan z Blizienka. W latach 1391-1449 tutejszy folwark stanowił własność Zakonu. Po wojnie

trzynastoletniej folwark stał się własnością królewska. Po wojnach szwedzkich wieś prawie całkowicie opustoszała. Lustracja z 1765 roku obrazuje stopniową odbudowę wsi. Należała ona wtedy do starostwa radzyńskiego. W 1880 roku w folwarku mieszkało 182 mieszkańców. W 1891 roku właścicielem folwarku był major Rudolf Nordmann. W 1923 roku folwark stanowił majątek Skarbu Państwa. W okresie międzywojennym został rozparcelowany. W granicach wsi leży jezioro Blizno - jest to największy zbiornik wodny w gminie.²

Blizno

Najstarsze zapiski o dotyczące miejscowości pochodzą z 1295 roku. Blizno graniczyło z Blizienkiem. Granica przebiegała nieopodal mostu pomiędzy dwoma jeziorami. W XV wieku była to wieś czynszowa należąca do Zakonu. Wieś została poważnie zniszczona w wojnie głodowej w 1414 roku. Po wojnie trzynastoletniej wieś wchodzi w skład królewskich zarządzanych przez starostę radzyńskiego. Wizytacja kościelna z 1647 roku wymieniła wieś jako należąca do parafii Rywałd. W trakcie szwedzkiego potopu wieś została całkowicie spustoszona. Lustracja z 1765 roku wymienia 14 olędrów, zwanych gburami, którzy tu gospodarowali. Kolejna lustracja, prowadzona po I rozbiórce Rzeczypospolitej, wymienia 17 wolnych chłopów. W 1880 roku miejscowość w większości zamieszkiwali Niemcy. Pożar z 1908 roku strawił około połowę zabudowań. Zmiana struktury narodowościowej zauważalna jest od momentu odzyskania Pomorza Nadwiślańskiego przez Polskę.³

Książki

24 lipca 1638 roku jest datą nadania przywileju dla osiedleńców na prawie olenderskim (holenderskim) przez starościcę brodnicką, księżną Annę Katarzynę Konstancję, która osadziła tu kolonistów niemieckich, tzw. Olędrów. Od tego dnia datuje się początek wsi. Występowała pod niemiecką nazwą Ksionsken i wchodziła w skład starostwa brodnickiego. Nazwa Ksionsksen prawdopodobnie wywodzi swoją nazwę od Książdz lub bardziej prawdopodobnie od Książę. W dokumentach z wizytacji kościelnej z 1672 roku wspomina się o Wielkich i Małych Książkach. Były to wsie „Holenderskie” nie płacące dziesięciny na rzecz kościoła.

² Źródło: A. Czarnecki, Historia Gminy Książki, s.60

³ Źródło: A. Czarnecki, Historia Gminy Książki, s.68

Książki Małe

W roku 1720 wieś na okres 30 lat nadana została osadnikom, których liczba wynosiła w 1738 roku – 51. W roku 1744 starosta brodnicki przedzierzawił Książki Małe na prawach wieczystych. W roku 1773 było w Książkach 56 rodzin chłopskich (w tym 4 katolików). We wsi znajdował się stary kościół drewniany z roku 1720 otoczony cmentarzem, z dzwonnica na rusztowaniach. Istniała również szkoła ewangelicka.

W roku 1797 rząd pruski sprzedał majątek obejmujący 35 włók, 20 mórg i 91 prętów gruntów ornych, 3 włóki łąk i duży obszar torfowisk. Majątek często zmieniał właścicieli. W 1828 roku nastąpiło uwłaszczenie 61 użytkowników (46 włók), na których nałożono obowiązek konserwacji kanału Sitnowskiego. W 1878 roku nadano Małym Książkom nazwę „Gut Hohenkirch”. Nazwa Hohenkirch (Wysoki Kościół) obowiązywała od 1868 roku. Po odzyskaniu niepodległości przez Pomorze 20 stycznia 1920 roku, wieś pierwszy raz otrzymuje polską nazwę Książki.

Brudzawki

Powstanie wsi datuje się na XIII w. Według znanych dokumentów Zakonu Krzyżackiego nazwano ją Kl. Brusau, Klein Brudzaw, Browse, Bruschau, Brusau. Osada znajdowała się na terenach zalanych wodą, po których brnęli (brodzili) mieszkańcy od czego prawdopodobnie powstała nazwa Brudzawki. Ziemie uprawiano jedynie na wyższych wzniesieniach. W XV w. wieś należała do rodziny Osieczkowskich. W roku 1561 została sprzedana przez Mateusza Osieczkowskiego wojewodzie chełmińskiemu Janowi Działyńskiemu. W 1720 r. sprowadzono do Brudzawek Olendrów, z zadaniem osuszenia terenu pod uprawę. W 1773 r. w miejscowości istniało 17 zagród i szkoła. Dnia 20.08.1828 roku doszło do separacji Brudzawek. Gmina obejmowała 627 hektarów. Po roku 1914 Polacy wykupili z rąk niemieckich gospodarstwa. Po przyłączeniu Pomorza do Polski wieś znalazła się w województwie pomorskim.

Osieczek

Jest to najstarsza wieś gminy Książki. Pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z 1222 r., a o jej wcześniejszym pochodzeniu świadczą pozostałości po wczesnośredniowiecznym grodzisku. Do dzisiaj można oglądać pozostałości po 4-5 metrowym wale drewno-ziemnym oraz fosie otaczającą dawne grodzisko, które było odcięte od lądu. Służyło ono jako schronienie przed częstymi najezdami plemion Prusów.

Wieś Osieczek wchodziła w skład ziemi chełmińskiej zarządzanej przez pierwszych Piastów, a w 1226 r. przeszła pod władanie Zakonu Szpitala Najświętszej Marii Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie (zwanego popularnie Zakonem Krzyżackim). Potomkowie Johanesa Osyeczkowskiego w 1573 r. sprzedali wieś wojewodzie Janowi Działyńskiemu, w którego posiadaniu znajdowało się 2621 włók ziemi, 118 budynków, 72 domy mieszkalne, 3 karczmy, młyn wodny, browar, gorzelnia. W czasie wojen szwedzkich wieś została doszczętnie zniszczona i wyludniła się. Wybuchła również epidemia cholery, dziesiątkując mieszkańców. Pozostałością po tych tragicznych dniach są figury na krańcach wsi, pod którymi chowano zmarłych na skutek choroby. Pod koniec XVII w. Działyńscy darowali Osieczek Benedyktynkom z Grudziądza, które sprowadziły się do wsi. W roku 1770 Działyńscy odkupili wieś od Zakonu. W 1920 r. po tym jak wojsko polskie przejęło z rąk niemieckich Pomorze, wieś powróciła po 123 latach do macierzy.

Łopatki

Nazwa „Łopatki” pochodzi najprawdopodobniej od ludzi, którzy dostarczali na dwór książęcy drewnianych wioseł – łopat. Gród Łopatki był pod zarządem komtura krzyżackiego w Kowalewie, a potem w Grudziądzu. W czasach krzyżackich wieś nosiła nazwę Kieslingswalde i osiedlili się tutaj przybysze ze Śląska. W 1410 roku wieś doszczętnie zniszczył pożar. Pozostał jedynie kościół, doszczętnie złupiony podczas wyprawy wojennej w 1414 roku. Podczas II wojny szwedzkiej niemal zupełnie spustoszone Łopatki. 20.04.1769 roku wieś nadana została Mikołajowi Czapskiemu, a następnie majątek zarekwirował rząd pruski. W 1795 roku majątek Łopatki Niemieckie i Łopatki Polskie, a także Buczek nadano niemieckiemu majorowi Lubtovowi.

W 1928 roku Łopatki zamieszkiwało: 2087 Polaków, 1000 Niemców, 923 Baptystów.

Łopatki Polskie

Wieś założono na części gruntów pierwotnej osady krzyżackiej Kieslingswalde. Miejscowość po raz pierwszy została opisana w lustracji dóbr królewskich z 1765 roku. Z opisu wynika, że w tym okresie wieś znajdowała się w trudnej sytuacji ekonomicznej ze względu na zalewanie pól i łąk. Od 1773 roku w granicach Łopatek Polskich znajdował się kościół, a od

1900 znajduje się tu siedziba parafii. W okresie zaborów wieś poddana została intensywnej kolonizacji niemieckiej. W okresie międzywojennym wieś była samodzielny sołectwem.⁴

Szczuplinki

Pierwszy raz o miejscowości Szczuplinki wspomniano w 1268 r., kiedy to w wyniku najazdu Prusów na ziemię chełmińską został spalony gród obronny rycerza lennego Cippel. Kronikarz Jeroschin w dokumencie pochodzącym z 1335 r. nazywa tegoż Zipfil.

Miejscowość Szczuplinki nazywana w najstarszych dokumentach Zakonu Krzyżackiego Czhippiln liczyła około 13 włók. W Księdze Szkód z 1444 r. występuje ona pod nazwą Schippelsdorf, a jej właścicielem był Johannes von Czyppelyn (Jan ze Szczuplinek).

Kolejne informacje dotyczące tej miejscowości pochodzą dopiero z roku 1667. Podczas wizyty kanonika Strzesza w kościele w Radzynie dowiadujemy się, iż była ona własnością szlachcica Łukasza Trzcńskiego. Wieś podczas potopu szwedzkiego została całkowicie zdewastowana. W 1776 r. należała do Tomasza Czapskiego, a kolejnym jej właścicielem był Jakub Zaleski. W 1790 r. Konstancja Małachowska (z domu Zaleska) przekazała majątek w wieczystą dzierżawę zamieszkującym go rolnikom. W 1835 r. Szczuplinki w całości zostały sprzedane potomkom dzierżawców. W 1920 r. wieś z powrotem trafiła do Polski.

Zaskocz

Wieś powstała w XIV w. jako Szakocz. W 1342 r. mistrz krzyżacki Ludolf Kónig nadał osadę na prawie chełmińskim składającą się z 15 włók rycerzowi Ticzkonowi Schramme. Z początkiem XV wieku był to majątek lenny należący do Jana Cegenberga (Jana z Cymbarka). Wydał on wioskę chłopom za czynsz. W roku 1410 pożar doszczętnie zniszczył majątek, ziemia leżała przez dłuższy czas odłogiem. We 1628 roku niemałe szkody wyrządzili Szwedzi maszerujący na Brodnicę szlakiem Radzyń – Zaskocz. W drugiej wojnie szwedzkiej 1655 – 1660 Zaskocz i Łopatki padły pastwą pożaru. Żyzne grunta przyciągnęły jednak wkrótce nowych osadników. W roku 1682 wieś miała trzech polskich właścicieli: Znaniecki, Strachowski i Pawłowski. W 1704 roku Pawłowski otrzymał Zaskocz, który powiększony o wykupioną część gruntów nazwał w całości Zaskoczem. Większość zabudowań z części zwartej wsi pochodzi z połowy XIX w.

⁴ Źródło: A. Czarnecki, Historia Gminy Książki

2.1.3 ZASOBY NATURALNE I WARUNKI PRZYRODNICZE GMINY

Teren gminy położony jest w syneklizie perybałtyckiej - obniżenie nadbałtyckie (synekliza to rozległe obniżenie w obrębie platformy kontynentalnej w kształcie niecki o łagodnie nachylonych zboczach. Powstaje poprzez wgięcie, następujące w bardzo długim czasie, skał krystalicznych stanowiących fundament platformy. Wypełniona jest skałami osadowymi młodszego wieku, z których najstarsze łagodnie opadają w kierunku centrum, natomiast najmłodsze zalegają poziomo). Utwory trzeciorzędowe nawiercono w Osieczku (wschodnia część gminy), które zostały utworzone w podłożu utworów czwartorzędowych. Z osadów oligocenu zbadano tu ciemnoszare iły, iłowce i mułowce występujące w osadach kredy o miąższości 19,5 m. Piaski, piaski pylaste, iły i mułki osadów miocenu mają miąższość 41,6 m. Do pliocenu zaliczono iły pstre. Osady czwartorzędu sięgają miąższości od 6 do 131 m. W Osieczku nawiercono najstarsze w tym obszarze szare piaski ze żwirem, starsze od zlodowacenia południowopolskiego. Ponad nimi leżą związane prawdopodobnie ze zlodowaczeniami południowopolskimi iły i mułki o miąższości ok 37 m. Nad nimi leżą osady interglacjału mazowieckiego - piaski i żwiry o kilkumetrowej miąższości. Gлина zwałowa zlodowaceń środkowopolskich ma miąższość ok. 50 m. Na niej leżą piaski i żwiry będące osadem wodnolodowcowym zlodowaceń środkowopolskich bądź też rzeczonym interglacjału eemskiego. Do tego ostatniego należą także prawdopodobnie mułki piaszczyste i mułki. Osady zlodowaceń północnopolskich tworzą dwa kompleksy glin zwałowych rozdzielone piaskiem, mułkiem i iłem, ale dwuwarstwowość może być nie widoczna. Na tych utworach na północ od Książek leżą pokrywy osadów wodnolodowcowych, budujące kemowe ozy. Pomiędzy Książkami, a Osieczkiem zalegają utwory zastoiskowe (iły, mułki i piaski zastoiskowe). Piaski i głązy rynien czołowych występują na wzgórzach różnej wielkości, jednak dominują formy niewielkie, układające się w bardziej lub mniej czytelne ciągi moren czołowych. Pojedyncze wzgórza w okolicy Osieczka mają charakter moren czołowych spiętrzonych. Na zachód od Książek w budowie tych wzgórz biorą udział utwory górnej kredy. Piaski i żwiry akumulacji rzecznotodowcowej plejstocenu występują na południe od Osieczka. Namuły ilaste lub piaszczyste wypełniają obniżenia wysoczyzn polodowcowych na wschód od Osieczka, zaś gytie i torfy wypełniają obniżenia na wysoczyznach największe powierzchnie zajmują w rejonie wsi Książki.

GRUNTY

Gminę Książki należy zaliczyć do gmin silnych rolniczo, charakteryzujących się wysokim wskaźnikiem bonitacyjnym gleb. Gleby zależnie od sposobu uprawy i nawożenia charakteryzują się wysoką kulturą rolną, stanowią kompleksy w równym stopniu przydatne dla produkcji roślinnej oraz hodowli.

Na obszarze gminy przeważają gleby pochodzenia mineralnego w typie gleb brunatnych właściwych i brunatnych wylugowanych, wytworzonych z głównie z glin, piasków słabo gliniastych i luźnych oraz z piasków gliniastych.

Gleby brunatne na ogół charakteryzują się dużą żyznością, właściwym uwilgotnieniem, za wyjątkiem tych położonych na stokach. Drugą istotną grupą gleb w strukturze gruntów ornich, są gleby w typie pseudobielicowym z przewagą gleb płowych. Powstały z glin średnio głęboko i płytko spiaszczonych.

Najbardziej powszechne są gleby piaszczyste klas IIIb i IVa. Udział pozostałych klas jest znacznie niższy. Spośród trwałych użytków zielonych przeważają użytki IV klasy bonitacyjnej. Znaczny udział mają także użytki V klasy. Urodzajne gleby są jednym z najcenniejszych zasobów przyrodniczych Gminy. Obszar gminy pod tym względem wyróżnia się na terenie powiatu wąbrzeskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

Tabela 2 POWIERZCHNIA GEODEZYJNA GRUNTÓW W GMINIE KSIĄŻKI (stan 01.01.2017 r.)

GRUNTY	POWIERZCHNIA [ha]
Obszar Gminy Książki	8.619
Powierzchnia lądowa	8.490
Użytki rolne razem	7.742
• Grunty orne	6.507
• Sady	35
• Łąki trwałe	689
• Pastwiska trwałe	299
• Grunty rolne zabudowane	142
• Grunty pod stawami	0
• Grunty pod rowami	70
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	154
• Lasy	115
Grunty pod wodami	129
• Płynącymi	97
• Stojącymi	32
Grunty zabudowane i zurbanizowane razem	298
• Tereny mieszkaniowe	54
• Tereny przemysłowe	2
• Tereny inne zabudowane	9

• Tereny rekreacyjne i wypoczynkowe	6
• Tereny komunikacyjne – drogi	197
• Tereny komunikacyjne – tereny kolejowe	27
• Użytki kopalne	0
Użytki ekologiczne	0
Nieuzytki	296
Tereny różne	0

Źródło: Urząd Gminy Książki

SUROWCE NATURALNE

Na powierzchni całego obszaru gminy Książki zalegają osady czwartorzędowe. Ich miąższość jest znaczna, lokalnie przekracza 150 m. Są to osady lodowcowe, wodnolodowcowe, rzeczne, jeziorne, oraz biogeniczne. Baza surowców użytecznych w takich osadach jest uboga. Występujące na terenie gminy surowce to głównie kruszywa wieku czwartorzędowego. Na terenie gminy nie występują udokumentowane złoża surowców naturalnych. Obecnie nie jest prowadzona eksploatacja kruszywa.

WODY

Gmina Książki położona jest na terenie Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr 39. Obszar JCWPd nr 39 zajmuje całkowitą powierzchnię 7539,5 km² w rejonie Dolnej Wisły i obejmuje zlewnie Drwęcy i Osy. Z uwagi na rozległość JCWPd 39 w czwartorzędzie występują 1, 2 lub 3 poziomy wodonośne. Wyniki badań prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Jakości Wód podziemnych w 2012 r. wykazały, że stan chemiczny wód JCWPd 39 określony został jako dobry. Na terenie gminy nie występują główne zbiorniki wód podziemnych oraz obszary wysokiej i najwyższej ochrony.

Jeśli chodzi o wody powierzchniowe na terenie gminy znajduje się 6 jezior powyżej 1 ha, są nimi: jezioro Wielkie, j. Szenwaldzkie, j. Praczkaj, Łopatki, j. Blizno, j. Jaśmirek. Jak wynika z poniższej tabeli największym jeziorem jest jezioro Blizno o powierzchni 49,2 ha, którego zachodnia granica jest równocześnie wschodnią granicą z gminą Radzyń Chełmiński, zaś najmniejszym Jaśmirek.

Ze względu na złą jakość wody w badanych studniach publicznych na terenie całego powiatu wąbrzeskiego, w tym także w gminie Książki, była niezadowolająca. Z badań wynikało, że nieodpowiednia (do spożycia) jakość wody surowej jest bardziej wynikiem naturalnego składu fizyko-chemicznego pobieranej wody (zawyżony poziom żelaza, manganu, amoniaku), aniżeli wpływu zanieczyszczeń o charakterze antropogenicznym. Potwierdzają to wyniki badań bakteriologicznych, które nie budzą zastrzeżeń.

W 2006 r. na terenie gminy Książki wybudowano stację uzdatniania wody. Inwestycja ta wpłynęła na poprawę jakości wody celem usprawnienia procesu eliminacji ponadnormatywnych związków żelaza i manganu, aby skład fizyko-chemiczny wody był stabilny i niezmienny. Zgodnie z danymi z Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wąbrzeźnie wszystkie 9 miejscowości Gminy Książki posiada sieć wodociągową.

PRZYRODA

Gmina Książki to gmina typowo rolnicza, w związku z czym dominuje szata roślinna związana z rolniczym wykorzystaniem. Największą powierzchnię tworzą tu pola uprawne, urozmaicone niewielkimi kompleksami leśnymi, zadrzewieniami i zakrzewieniami śródpolnymi, przydrożnymi, nadwodnymi, roślinnością łąkowo-wodną, łąkami i pastwiskami, zielenią parkową oraz cmentarną. W pobliżu zabudowań występuje roślinność ruderalna (związana z aktywnością człowieka), zaś uprawom polowym towarzyszy roślinność segetalna (chwasty właściwe).

Ukształtowanie powierzchni ziemi jest dziełem ostatniego zlodowacenia. Przeważa tu falista równina o średniej wysokości 100 m npm. Najwyżej położonymi punktami są wzgórza na terenie Książek 124 m npm, Blizno 114 m npm. i Osieczek 111 m npm. oraz Łopatki 133,6 m npm. Najniżej położone to jezioro w Osieczku, parów w Łopatkach Polskich oraz Kanał Siciński 90 m npm.

Najniżej położony punkt znajduje się w rynn timer jeziora Wielkiego i nie przekracza 89 m npm. Deniwelacja terenu gminy dochodzi prawie do 45 m. Charakterystycznym elementem rzeźby terenu gminy są trzy ciągi pagórków morenowych. Są to nieduże formy, nie przekraczające 25 m wysokości względnej. Pagórki często mają wydłużony zarys. Najbardziej powszechnym elementem rzeźby terenu jest wysoczyzna morenowa falista. Obejmuje ona falistość 2-5 m i nachylenia stoków 3 – 10 %.

Obszar gminy Książki położony jest w zlewni rzeki Osy. Prawie cały teren odwadniany jest przez kanał Siciński, w kierunku północno-wschodnim do Lutryny, stanowiącej prawy dopływ rzeki Osy. Południowa część gminy odwadniana jest przez Dużą Bachę, również w kierunku Lutryny. Kanał Sitno, Kanał, Kanał Bieniek, Struga Toruńska i szereg innych mniejszych cieków zostało wykonanych przez mieszkańców jeszcze w ubiegłych czasach, celem odwodnienia terenów bezodpływowych stanowiących małe jeziora i bagna.

Kanał jest dopływem Dużej Bachy lewostronnego dopływu Lutryny. Zlewnia całkowita Dużej Bachy wynosi 113,7 km² z tego prawie 1/3 bo 33,7 km² przypada na Kanał, który łączy się z Dużą Bachą przez Jezioro Wielkie.

W południowo-wschodniej części gminy występuje szereg jezior:

- Jezioro Wielkie pow. 30,2 ha;
- Jezioro Praczka pow. 6,87 ha;
- Jezioro Szenwaldzkie 10,22 ha;
- Jezioro Jaśmirek 2,2 ha.

Długość rowu łączącego jeziora 400 m, szerokość na wylocie z J. Szenwaldzkiego 0,7 m, po 150 m od wylocia przepływa przez podmokłe łąki przechodząc w bagno. Różnica poziomów pomiędzy j. Praczka i Szenwaldzkim 0,3 m. Odpływ nadmiaru wód utrudnia betonowy przepust o średnicy 100 cm. I zastawka betonowa na wylocie jeziora Praczka pod drogą asfaltową Osieczek-Brudzawy.

W północno - zachodniej części gminy zlokalizowane jest jezioro we wsi Łopatki 8,79 ha. Na północy gminy znajduje się Jezioro Blizno o pow. 53 ha. Zlewnia jeziora określona została na 3,6 km². Jezioro nie posiada dopływów powierzchniowych. Jego zasilanie odbywa się głównie drogą filtracji wód gruntowych.

Na obszarze gminy Książki nie utworzono dotychczas żadnych form obszarowej ochrony przyrody i krajobrazu w postaci parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu i rezerwatów przyrody.

Pod względem wskaźnika lesistości obszar gminy Książki należy do najłabiej zalesionych w województwie kujawsko-pomorskim. Lasy na terenie gminy zajmują powierzchnie 88 ha i rozmieszczone są bardzo nierównomiernie. Niewielkie kompleksy leśne występują jedynie w rejonie miejscowości Osieczek, Brudzawki i Łopatki Polskie.

Wzdłuż drogi powiatowej Wąbrzeźno-Lębark w Osieczku wzrasta unikatowa w skali województwa aleja 121 drzew z igliczną trójcierniową. Istotnym elementem w krajobrazie są również cmentarze w Bliznie, Brudzawkach, Książkach, Łopatkach, Łopatkach Polskich, Osieczku oraz Szczuplinkach.

Przez teren gminy nie przebiegają korytarze ekologiczne zaliczone do sieci ECONET. Formę lokalnych korytarzy ekologicznych w skali gminy pełnią szpalery drzew wzdłuż dróg, zaś wzdłuż wysp stanowią zadrzewienia oraz nieliczne na terenie gminy płaty lasu.

2.1.4 WALORY TURYSTYCZNE I KULTUROWE GMINY

Zgodnie z wykazem zabytków sporządzonym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do rejestru zabytków nieruchomych Gminy Książki należą:

- kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki parafii pod wezwaniem Trójcy Świętej z lat 1868-69 wraz z otoczeniem w Książkach, nr rejestru A/1271 z 12.03.2007 roku;
- kościół parafii pod wezwaniem św. Marii Magdaleny z połowy XIV w. w Łopatkach, nr rejestru A/412 z 29.04.1966 roku;
- kościół parafii pod wezwaniem św. Katarzyny z 1618 roku w miejscowości Osieczek, nr rejestru A/353 z 13.07.1936 roku;
- Grodzisko w Osieczku, nr rejestru C/34 z 27.09.1965 roku.

Ponadto we wszystkich miejscowościach Gminy znajdują się obiekty wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków (łącznie 150 obiektów, głównie budynków)

Gmina Książki spełnia warunki dla rozwoju turystyki i agroturystyki. Posiada ciekawe tereny, które przyciągają widokami, bazę noclegową i gastronomiczną, a także bazę agroturystyczną.

Przez teren Gminy Książki przebiega szlak turystyczny koloru zielonego, łączący następujące miejscowości: Ciechocin, jezioro Okonin, Skępsk, Gajewo, jezioro Oszczywilk, Gapa, Bielsk, Kowalewo Pomorskie, Podborek, Pluskowęsy, Piątkowo, Wielkie Radowiska, Niedźwiedź, Wałycz, Wąbrzeźno, Frydrychowo, Łopatki, Łopatki Polskie, Rywałd Królewski i Szlachecki, Bursztynowo, Białobłoty, Jabłonowo Zamek, Jabłonowo. Szlak ten powołany został w roku 1996. Ponadto na terenie Gminy znajdują się miejsca pamięci związane z okresem II Wojny Światowej:

- Cmentarz pomordowanych w czasie II wojny św. w Łopatkach,
- Wyrobisko po piasku o średnicy około 70 m, położone przy drodze z Łopatek do wsi Szczuplinki (około 2 km) - miejsce mordu Polaków przez hitlerowców, jesienią 1939 r. Dokładna liczba pomordowanych nie jest znana. Szczegółowa liczba ofiar nie została dokładnie ustalona. Obecnie miejsce kaźni upamiętnia pomnik.

- Cmentarz pomordowanych Polaków we wrześniu 1939 r. w Książkach; 8 IX 1939 r. oddział operacyjny policji bezpieczeństwa Rzeszy w odkrywcę piasku przy szosie Książki – Brudzawki rozstrzelał 42 Polaków. Dla zatarcia śladów zbrodni w 1944 r. hitlerowcy dokonali ekshumacji zwłok, paląc je na miejscu. Miejsce kaźni upamiętnione jest obecnie pomnikiem i tablicą z nazwiskami zamordowanych.

2.2 SFERA SPOŁECZNA

2.2.1 DEMOGRAFIA

W 2016 roku Gminę zamieszkiwało (stan na 31 grudnia 2016 r. wg. GUS) 4.221 osób, w tym 2.094 mężczyzn oraz 2.127 kobiet. W ciągu ostatnich 10 lat nastąpiła zmiana: z lekkiej przewagi liczebnej mężczyzn nad kobietami od 2013 r. w Gminie Książki liczba kobiet zaczęła nieznacznie przewyższać mężczyzn. Mimo wszystko można stwierdzić, że podział wg. płci jest równomierny.

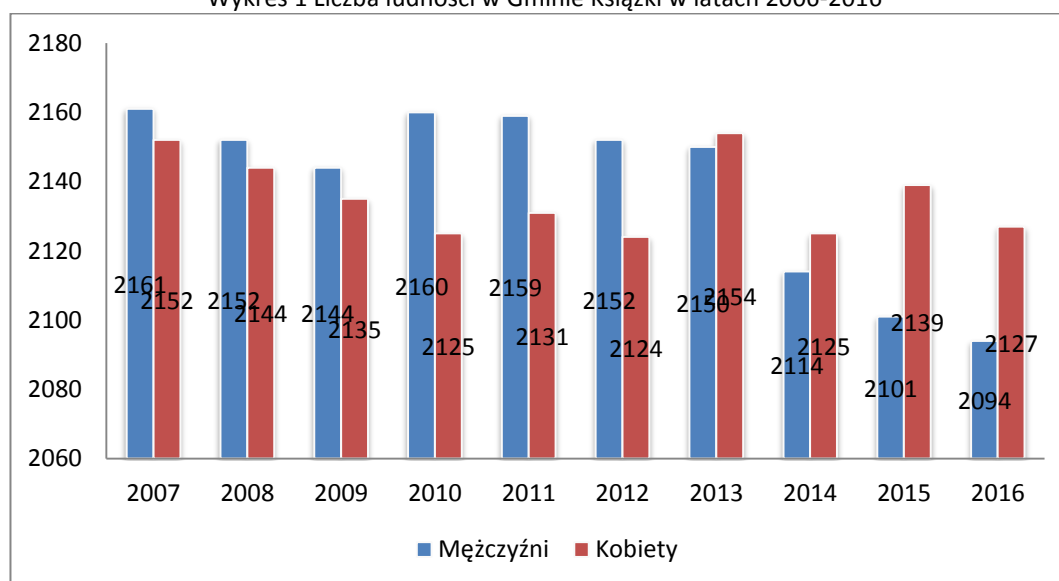
Szczegółowe dane przedstawia tabela 3.

Tabela 3 LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY KSIĄŻKI W LATACH 2007-2016

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	4.313	4.296	4279	4.285	4.290	4.276	4.304	4.239	4.240	4.221
Mężczyźni	2.161	2.152	2.144	2.160	2.159	2.152	2.150	2.114	2.101	2.094
Kobiety	2.152	2.144	2.135	2.125	2.131	2.124	2.154	2.125	2.139	2.127
Mężczyźni [%]	50,10	50,09	50,11	50,41	50,33	50,33	49,95	49,87	49,55	49,61
Kobiety [%]	49,90	49,91	49,89	49,59	49,67	49,67	50,05	50,13	50,45	50,39

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Wykres 1 Liczba ludności w Gminie Książki w latach 2006-2016

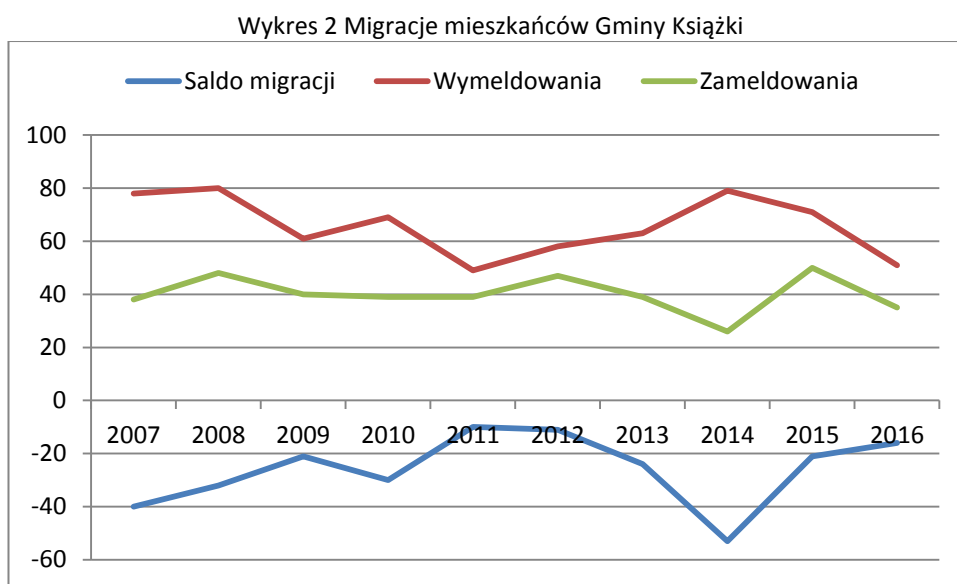

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Można zauważyć, że liczba mieszkańców Gminy w ostatnich 10 latach jest dość stabilna. Jest to sytuacja korzystna ekonomicznie, zwłaszcza na tle tendencji ogólnokrajowych.

Gęstość zaludnienia w Gminie Książki jest, jak na teren wiejski stosunkowo wysoka i wynosi blisko 49 mieszkańców na 1 km².

Na wykresie 2 doskonale widać, że w ostatnich latach w Gminie, utrzymuje się nadwyżka wymeldowań w stosunku do liczby zameldowań. W 2016 roku saldo migracji wynosiło -16. Mimo tego liczba ludności utrzymuje się na stałym poziomie.

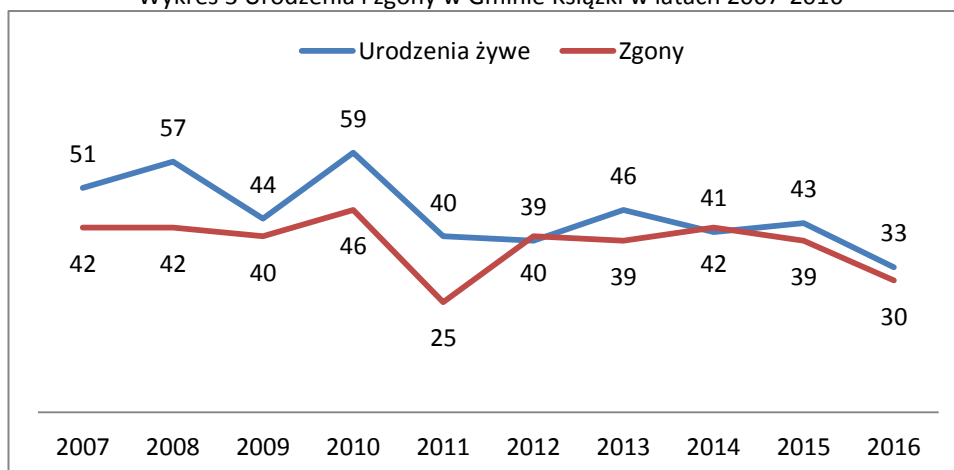
Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Prezentowane dane niestety nie oddają całego rozmiaru zjawiska, ponieważ dotyczą wyłącznie osób, które zgłosiły się do urzędu i dopełniły formalności związanych z obowiązkiem meldunkowym, stąd w całości jest to zjawisko trudne do oszacowania.

Według Banku Danych Lokalnych w 2016 roku 37 osób wymeldowało się z Gminy Książki do miast. Taki stan rzeczy spowodowany może być bliskością ośrodków miejskich, będących miejscem zatrudnienia i nauki mieszkańców Gminy. Odpływ ludności nastąpił również do innych miejscowości wiejskich (14 osób). Z miast w tym czasie odnotowano 35 zameldowań na teren gminy, z czego 15 z miast, a 20 z innych obszarów wiejskich.

Struktura ludności według wieku jest bardzo nierównomierna z uwagi na kolejne niższe i wyższe demograficzne. W ostatnich latach można zauważyć, że liczba zgonów i urodzeń utrzymuje się na podobnym poziomie (z niewielkimi wahaniami). Odnotowana liczba urodzeń żywych na terenie Gminy w roku 2016 to 33, natomiast zgonów zanotowano 30.

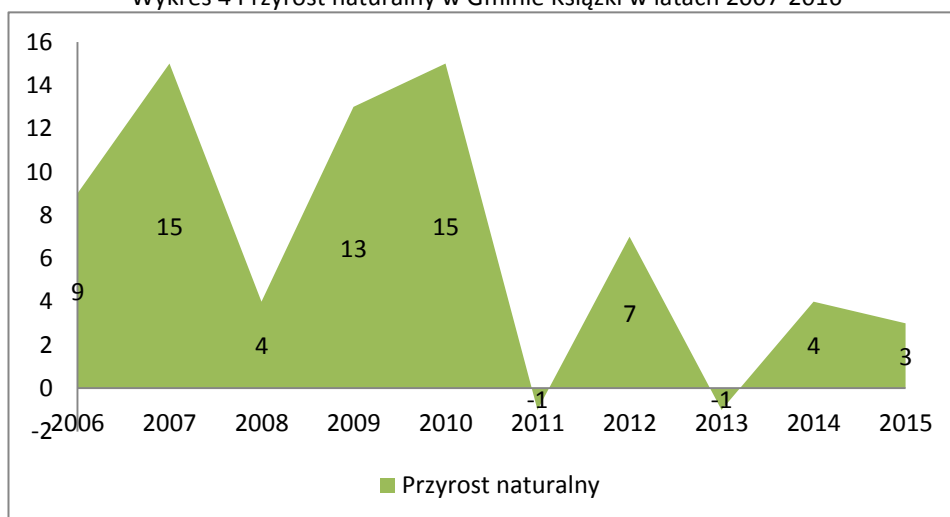
Wykres 3 Urodzenia i zgony w Gminie Książki w latach 2007-2016

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd luty 2017 r.)

Przyrost naturalny w Gminie w 2016 roku był dodatni i wynosił +3. Dane te prezentują się korzystnie na tle całego kraju (-5.752), województwa kujawsko-pomorskiego (-685), choć nie wyróżniają się na tle powiatu wąbrzeskiego (15).

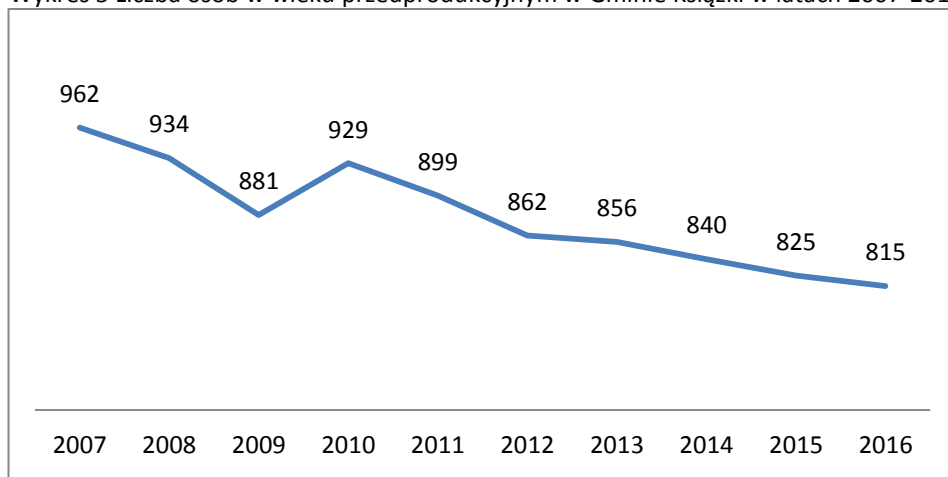
Wykres 4 Przyrost naturalny w Gminie Książki w latach 2007-2016

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

W ostatnich dziesięciu latach liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym maleje. Liczba osób w wieku produkcyjnym począwszy od 2013 roku maleje, natomiast liczba ludności w wieku poprodukcyjnym powoli, acz systematycznie wzrasta. Te informacje świadczą o tym, że prognozy demograficzne dla Gminy Książki wyglądają mało korzystnie. Jest to sytuacja zbieżna z sytuacją całej Polski. Z pewnością powyższe tendencje będą wymagały uwzględnienia wzrostu liczby osób w wieku senioralnym i odpowiedniego przystosowania usług społecznych do ich potrzeb.

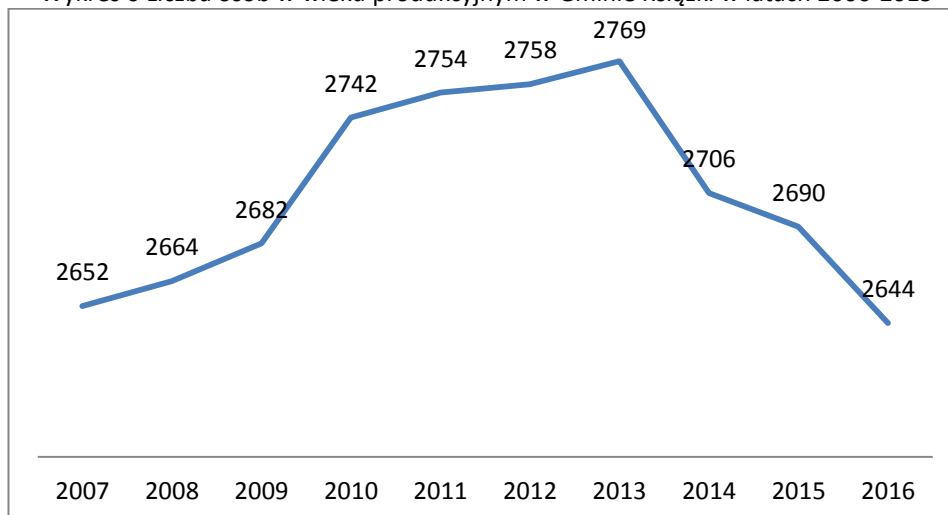
Wykres 5 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Książki w latach 2007-2016

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Liczba ludności w Gminie w wieku przedprodukcyjnym, w latach 2007-2016, spadła o 147 osób czyli o ponad 15%.

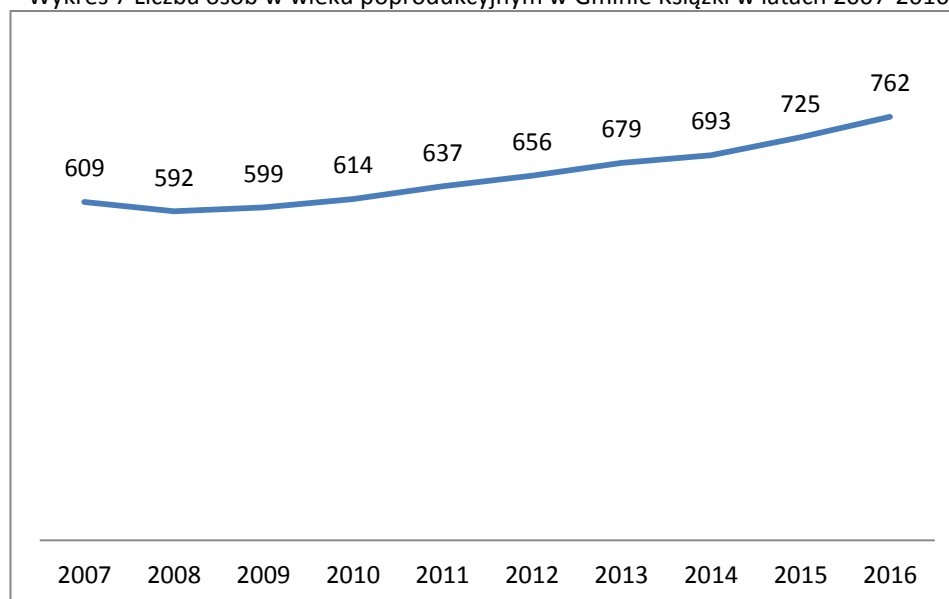
Wykres 6 Liczba osób w wieku produkcyjnym w Gminie Książki w latach 2006-2015

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Liczba ludności w wieku produkcyjnym w latach 2006-2013 systematycznie rosła co było sytuacją bardzo pożądaną ekonomicznie. Niemniej od 2013 roku zaczął się proces odwrotny, spadku liczby osób w wieku produkcyjnym. Z wykresu wywnioskować można jednak, że od tego czasu dynamika spadku liczby ludności w wieku produkcyjnym zdaje się wyhamowywać. Związane jest to z malejącą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym. Od 2013 do 2016 roku grupa mieszkańców w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 125 osób (ponad 4,5%).

Wykres 7 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie Książki w latach 2007-2016

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Powyższy wykres ilustruje wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Od 2007 roku grupa ta zwiększyła się o 153 osoby. Oznacza to przyrost o ponad 25%.

Tabela 4 MĘŻCZYŹNI I KOBIETY W GMINIE KSIĄŻKI W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM W LATACH 2007-2016

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym	493	481	451	465	453	432	425	427	413	407
Kobiety w wieku przedprodukcyjnym	469	453	430	464	446	430	431	413	412	408
Mężczyźni w wieku produkcyjnym	1.424	1.426	1.439	1.501	1.512	1.513	1.511	1.468	1.458	1.434
Kobiety w wieku produkcyjnym	1.228	1.238	1.243	1.241	1.242	1.245	1.258	1.238	1.232	1.210
Mężczyźni w wieku poprodukcyjnym	193	188	194	194	194	207	214	219	230	253
Kobiety w wieku poprodukcyjnym	416	404	405	420	443	449	465	474	495	509

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Wśród ludności w wieku przedprodukcyjnym w ostatnich latach zauważyć można równowagę liczbową między przedstawicielami obu płci, Wśród osób w wieku produkcyjnym przeważają mężczyźni (przewaga ponad 8%) Z kolei wśród osób w wieku poprodukcyjnym zdecydowany prym wiodą kobiety (ponad 33% różnicy). Wszystkie powyższe ustalenia stanowią przesłankę do działań o charakterze prorodzinnym oraz do inwestycji w infrastrukturę oraz usługi przeznaczone dla osób w starszym wieku. Jest to również zapowiedź rozwoju rynku produktów i usług skierowanych do osób starszych, jako docelowej grupy konsumenckiej. W przyszłości należy spodziewać się również skutków finansowych wynikających z prognozowanych zmian liczby ludności.

Prezentację podstawowych danych ludnościowych Gminy na tle województwa, powiatu i sąsiednich gmin zawiera tabela 5.

Tabela 5 GMINA KSIĄŻKI NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU I SĄSIADUJĄCYCH Z NIĄ GMIN (2016 r.)

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	LICZBA MIESZKAŃCÓW	LUDNOŚĆ NA 1 km ²	SALDO MIGRACJI	PRZYRÓST NATURALNY NA 1000 LUDNOŚCI
Województwo kujawsko-pomorskie	2.083.927	116	-1.622	-0,33
Powiat wąbrzeski	34.752	69	-104	+0,43
Gmina Książki	4.221	49	-16	+0,71
Miasto Wąbrzeźno	13.302	1.618	-65	+0,43
Gmina Dębowa Łąka	3.182	37	-14	-3,45
Gmina Płużnica	4.870	40	-14	+1,44
Gmina Ryńsk	8.677	43	5	+1,15

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Porównując saldo migracji, za 2014 rok, można zauważyć, że tylko w Gminie Ryńsk było ono dodatnie. W pozostałych gminach migracje uwzględniając liczbę ludności były podobne. Zupełnie nieźle prezentuje się w powiecie przyrost naturalny. Tylko jedna gmina ma ujemny, pozostałe mają dodatni przyrost naturalny, Gmina Książki ze swoim wynikiem podciąga w górę średnią dla Powiatu.

2.2.2 RYNEK PRACY

2.2.2.1 BEZROBOCIE

Bezrobocie czyli zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów stale towarzyszy gospodarce rynkowej. Na koniec 2016 roku w Gminie Książki pozostawało zarejestrowanych 261 bezrobotnych. Wśród bezrobotnych większą liczebnie grupą były kobiety (156). Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

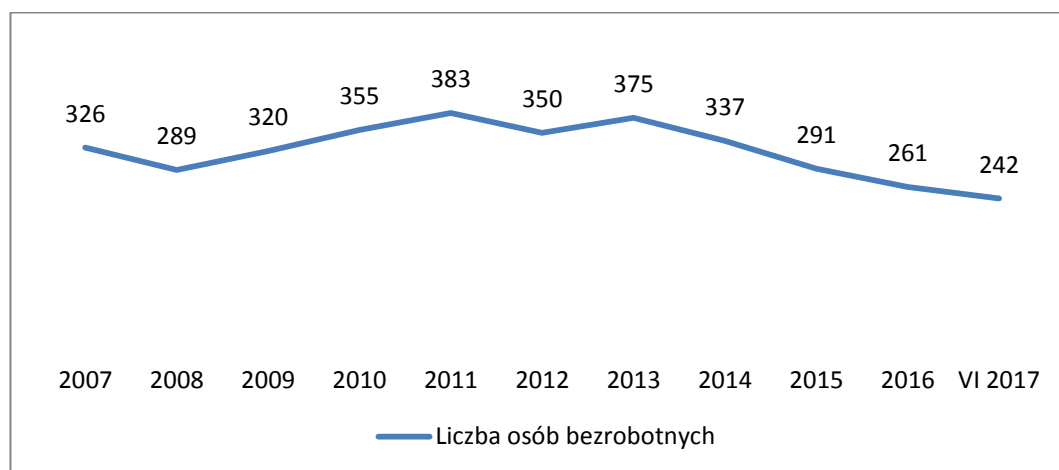
Tabela 6 STRUKTURA I BILANS BEZROBOTNYCH W GMINIE KSIĄŻKI

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W GMINIE KSIĄŻKI	LICZBA OSÓB	
	31.12.2015 r.	31.12.2016 r.
LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	291	261
W TYM KOBIETY	168	156
BEZROBOTNI Z PRAWEM DO ZASIĘKU	41	32
W TYM KOBIETY	19	16
BEZROBOTNI DO 30 ROKU ŻYCIA	93	81
W TYM KOBIETY	57	51
BEZROBOTNI POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA	65	69
W TYM KOBIETY	25	29

DŁUGOTRWALE BEZROBOTNI	193	175
W TYM KOBIETY	123	117
BEZROBOTNI BEZ KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH	108	92
W TYM KOBIETY	59	57

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Wąbrzeźnie

Ostatnie lata przynoszą poprawę sytuacji zarówno na krajowym, wojewódzkim, jak i lokalnym rynku pracy. Z analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że zapoczątkowany jesienią 2008 roku trend wzrostowy bezrobocia rejestrowanego zakończył się w roku 2013. Natomiast w trzech ostatnich latach widoczny był już trend malejący. Stopa bezrobocia w kraju spadła z 13,4% (2013) do 8,3% (2016), w województwie kujawsko-pomorskim z 18,2% (2013) do 12,1% (2016), a w powiecie wąbrzeskim z 22,8% (2013) do 16,7% (2016). Najnowsze dane, z września 2017 r. wskazują na liczbę 14,3%. Powyższa tendencja jest potwierdzeniem ogólnej poprawy koniunktury w Polsce, tj. wzrostu liczby pracujących, wzrostu PKB, a także efektem wprowadzonych zmian w zakresie aktywnej polityki rynku pracy. Ożywienie gospodarcze sprzyjało wzrostowi konsumpcji, a dobra pogoda jesienią – pracom budowlanym oraz drogowym. Przyczyną spadku bezrobocia były również czynniki demograficzne. Na rynek pracy weszły roczniki niżu demograficznego. Znalazło to odzwierciedlenie w rejestrowanym bezrobociu osób do 25 roku życia w powiecie wąbrzeskim. Liczba bezrobotnych w tym wieku spadła z 58 na koniec 2015 roku do 42 na koniec roku 2016. Na rynku pracy duże znaczenie mają kwalifikacje zawodowe i wykształcenie przyszłych pracowników. Umiejętności zawodowe oraz czynniki osobowościowe są głównym kryterium stosowanym przy rekrutacji. Na terenie Gminy Książki największy odsetek osób bezrobotnych na koniec 2015 i 2016 roku stanowili mieszkańcy bez kwalifikacji zawodowych. Najmniejszy odsetek osób bezrobotnych stanowili mieszkańcy posiadający wykształcenie wyższe oraz średnie ogólnokształcące. Wykres 8 pokazuje, że liczba osób bezrobotnych w ostatnim czasie systematycznie maleje.

Wykres 8 Bezrobotni rejestrowani na obszarze Gminy w latach 2007-2016 - 31 grudnia oraz 30 czerwca 2017 r.
Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Stopa bezrobocia w powiecie wąbrzeskim w latach 2013-2016, w stosunku do stopy bezrobocia rejestrowanej w kraju i w województwie była wyższa. Należy zwrócić uwagę na to, że tendencja spadkowa jest stała i stabilna, co pozytywnie rokuje.

Tabela 7 STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE, WOJEWÓDZTWIE I KRAJU W LATACH 2013-2016

ROK	STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE WĄBRZESKIM	STOPA BEZROBOCIA W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM	STOPA BEZROBOCIA W POLSCE
IX 2017	14,3%	10,1%	6,8%
2016	16,7%	12,0%	8,2%
2015	17,9%	13,2%	9,7%
2014	20,1%	15,5%	11,4%
2013	22,8%	18,2%	13,4%

Źródło: GUS oddział w Toruniu, dostęp listopad 2017

2.2.3 UCZESTNICTWO W KULTURZE

Poniżej przedstawiony jest plan ważniejszych imprez kulturalnych i sportowych organizowanych na terenie Gminy Książki.

Tabela 8 PLAN WAŻNIEJSZYCH, CYKLICZNYCH IMPREZ KULTURALNYCH I SPORTOWYCH W GMINIE KSIĄŻKI

PLAN WAŻNIEJSZYCH, CYKLICZNYCH IMPREZ KULTURALNYCH I SPORTOWYCH	
STYCZEŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, • Międzyklasowe rozgrywki halowej piłki nożnej • Choinka dla dzieci – Rady Sołeckie • Spotkania Dyskusyjnych Klubów Książki (comiesięcznie)
LUTY	<ul style="list-style-type: none"> • Dyskoteka szkolna • Zajęcia feryjne dla dzieci
MARZEC	<ul style="list-style-type: none"> • Wizyta studentów z międzynarodowej organizacji AIESEC • Konkurs na potrawę wielkanocną • Dzień kobiet organizowany przez koło gospodyń wiejskich
KWIECIEŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Uroczystości patriotyczne pod pomnikiem pomordowanych w czasie II wojny światowej w Książkach • Festiwal tańca dla dzieci przedszkolnych • uczestnictwo w akcji <i>Świąteczna Zbiórka Żywności</i> • uczestnictwo w <i>Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym</i>
MAJ	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja Święta Trzeciego Maja • Spektakle profilaktyczne • Dzień strażaka – OSP Osieczek • Imprezy i lekcje biblioteczne związane z obchodami Tygodnia Bibliotek i Bibliotekarzy
CZERWIEC	<ul style="list-style-type: none"> • Dzień Dziecka • Dzień Matki • Piknik rodzinny • <i>Powitanie wakacji</i> festyn integracyjny dla dzieci i młodzieży • wycieczki, biwaki integracyjne dla uczniów, • Bal gimnazjalny (dla uczniów kończących gimnazjum) • Wyjazdy do kina
LIPIEC	<ul style="list-style-type: none"> • Festyn – łączenie pokoleń • Urodziny miejscowości Książki – festyn • Zajęcia wakacyjne dla dzieci

SIERPIEŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Dożynki wiejskie • Zajęcia wakacyjne dla dzieci
WRZESIEŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Uroczystości patriotyczne w Łopatkach • Uczestnictwo w akcji <i>Sprzątanie świata</i> • Narodowe Czytanie • Święto Ziemniaka
PAŹDZIERNIK	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjazdy do kina • Spektakle profilaktyczne • Apel okolicznościowy z okazji Dnia Edukacji Narodowej
LISTOPAD	<ul style="list-style-type: none"> • Uroczystości z okazji Święta Niepodległości • Dzień Seniora • Maraton filmowy • Andrzejkki – dla dzieci i dla dorosłych • Międzynarodowy Dzień Pluszowego Misia
GRUDZIEŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Mikołajki dla dzieci • Konkurs na potrawę wigilijną • Opłatek koła gospodyń wiejskich • Uczestnictwo w akcjach: <i>Szlachetna Paczka, Święteczna Zbiórka Żywności</i> • Organizacja wigilii szkolnej, jasełek • Międzyklasowe rozgrywki halowej piłki nożnej • Sylwestrowa zabawa taneczna

Źródło: Urząd Gminy Książki

2.2.4 MIESZKALNICTWO

Zasoby mieszkaniowe to ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się obiektów zbiorowego zamieszkania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej), pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

Na terenie Gminy, w 2016 roku, w 949 budynkach mieszkalnych znajdowały się 1.162 mieszkania. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w 2016 roku wynosiła 84,6 m². W 2016 roku oddano do użytku 4 nowe mieszkania.

Tabela 9 STRUKTURA MIESZKAŃ W GMINIE KSIĄŻKI W LATACH 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba budynków mieszkalnych	928	934	937	946	949
Liczba mieszkań	1.142	1.143	1.149	1.152	1.162
Liczba izb	4.794	4.798	4.831	4.846	4.902
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	95.004	95.151	96.155	96.509	98.027
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	83,2	83,7	83,8	84,4	84,6
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	22,3	22,3	22,8	23,1	23,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Sytuacja mieszkaniowa Gminy Książki na tle gmin sąsiadujących i powiatu ukazuje poniższa tabela.

Tabela 10 MIESZKALNICTWO W GMINIE KSIĄŻKI I GMINACH SĄSIADUJĄCYCH W 2016 ROKU

	LICZBA MIESZKAŃ	LICZBA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH	PRZ. POW. UŻYTKOWA MIESZKANIA NA 1 OSOBĘ	MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKU
Gmina Książki	1.166	949	23,4	4
Gmina Dębowa Łąka	895	737	24,5	3
Gmina Płużnica	1.435	925	23,9	20
Gmina Ryńsk	2.449	1.901	23,6	20
Miasto Wąbrzeźno	5.393	1.562	24,3	18

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Z powyższych danych można wywnioskować, że przeciętny metraż mieszkania przypadający na jedną osobę jest na terenie powiatu bardzo zrównoważony, najmniej korzystnie wygląda w gminie Książki, a najlepiej w Gminie Dębowa Łąka. W gminach Płużnica i Ryńsk oddano w 2016 roku, najwięcej nowych mieszkań do użytku – po 20. Należy dodać, że prezentowane dane dotyczą informacji dostępnych poprzez zgłoszenie budów i ich zakończenia w odpowiednim wydziale starostwa powiatowego.

2.3 SFERA GOSPODARCZA

2.3.1 ROLNICTWO

Województwo kujawsko-pomorskie słynie z rolnictwa od wieków. Dotyczy to także Gminy Książki. Tu także dominującym działem gospodarki jest rolnictwo. Opiera się ono głównie na gospodarstwach prowadzących działalność w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej. Całkowita powierzchnia Gminy Książki wynosi 86,19 km². Według stanu na rok 2016 (GUS) całkowita powierzchnia użytków rolnych wynosi 6.948,1 ha co stanowi ponad 80% powierzchni Gminy. Największy udział w powierzchni użytków rolnych stanowią grunty orne (ponad 82%), łąki i pastwiska (ok. 14,5%). Na terenie Gminy dominuje gospodarka indywidualna, w jej władaniu jest właściwie całość upraw rolnych (wyjątkiem jest Agropol sp. z o.o.).

Według Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku na obszarze Gminy znajduje się 561 gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 12,39 ha. Gospodarstwa o areale do 10 ha stanowią ok. 61% ogólnej ilości gospodarstw. Świadczy to o rozdrobnieniu gospodarstw rolnych.

Tabela 11 POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH W GMINIE KSIĄŻKI

OGÓŁEM	DO 1 ha WŁĄCZNIE	1-5 ha	5-10 ha	POWYŻEJ 10 ha
6 948,10	78,91	339,56	771,19	5 758,44

Źródło: Bank Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

Należy zauważyć, że tradycje rolnicze na terenie gminy są ogromne. Takie walory obszarów wiejskich tworzą doskonałe warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego w związku z coraz większym zainteresowaniem i zapotrzebowaniem na żywność ekologiczną. Rolnictwo ekologiczne może być ważnym czynnikiem zwiększającym zatrudnienie na wsi, dostarcza nowych miejsc pracy oraz daje rolnikom dodatkowe źródło dochodu.

Tabela 12 LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH W GMINIE KSIĄŻKI

OGÓŁEM	DO 1 ha WŁĄCZNIE	1-5 ha	5-10 ha	POWYŻEJ 10 ha
561	136	116	92	217

Źródło: Bank Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

Strukturę najważniejszych upraw przedstawia tabela 13. Na terenie Gminy zdecydowanie dominuje produkcja zbożowa (blisko 80% zasiewów), wiąże się to z dobrą jakością glebami. Warto dodać, że gleby złej jakości są stopniowo zalesiane.

Tabela 13 STRUKTURA PRODUKCJI ROLNEJ

RODZAJ UPRAW	POWIERZCHNIA UPRAW [ha]
Ogółem	5.318,44
Zboża razem	4.217,82
Kukurydza na ziarno	183,95
Ziemniaki	64,82
Uprawy przemysłowe	520,80
Buraki cukrowe	60,50
Rzepak i rzepik razem	448,05
Warzywa gruntowe	7,05

Źródło: Bank Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

Część uzyskiwanych plonów jest wykorzystywana jako pasze. Także produkcja zwierzęca ma bezpośredni wpływ na rodzaj upraw (oprócz jakości gleb). Dominującym kierunkiem produkcji zwierzęcej na terenie Gminy jest hodowla trzody chlewnej, drobiu i bydła.

Tabela 14 POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE	LICZBA [szt.]
Bydło razem	3.250
Trzoda chlewna razem	11.057
Drób razem	11.771

Źródło: Bank Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

Ogólna ilość stosowanych nawozów w Gminie Książki, tak jak całego województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu wąbrzeskiego, znacznie przekracza średnie krajowe. Wynika to z wysokiej kultury rolnej.

Tabela 15 ZUŻYCIENIA NAWOZÓW MINERALNYCH I WAPNIOWYCH W ROKU 2010

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	ZUŻYCIENIE NAWOZÓW NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH [kg/ha]				
	MINERALNE	AZOTOWE	FOSFOROWE	POTASOWE	WAPNIOWE
Polska	114,6	66,3	22,7	25,6	38,2
Województwo kujawsko- pomorskie	153,9	89,5	30,2	34,1	47,2
Powiat wąbrzeski	175,2	101,9	34,7	38,5	45,3
Gmina Książki	144,0	90,2	25,1	28,7	Brak danych

Źródło: Bank Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

2.3.2 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

W Gminie Książki liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych, na przestrzeni ostatnich lat, systematycznie wzrasta i w 2015 roku wynosiła 213. Działają one głównie w sekcjach: handel i usługi w zakresie napraw (50), budownictwo (32), przetwórstwo przemysłowe (24) oraz rolnictwo (18). Należy pamiętać, że gospodarstwa rolne działają w oparciu o oddzielne regulacje.

Tabela 16 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE W LATACH 2011-2015

ROK	LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH
2015	213
2014	199
2013	194

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Szczegółowe dane przedstawia tabela 17.

Tabela 17 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE KSIĄŻKI W POSZCZEGÓLNYCH SEKCJACH POLSKIEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI (PKD) W 2014 i 2015 ROKU
(po „i” podano liczbę podmiotów w sektorze publicznym)

	2014	2015
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (A)	20	18
Górnictwo i wydobywanie(B)	2	4
Przetwórstwo przemysłowe (C)	20	24
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (D)	0	1
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (E)	1	1
Budownictwo (F)	30	32
Handel hurtowy i detaliczny: naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (G)	45	50
Transport i gospodarka magazynowa (H)	12	11
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (I)	4	4
Informacja i komunikacja (J)	3	3
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa (K)	2	2
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (L)	6	6

Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (M)	10	11
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (N)	7	8
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (O)	6 i 2	6 i 2
Edukacja (P)	6 i 3	7 i 3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (Q)	7 i 2	6 i 2
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (R)	4 i 2	4 i 2
Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (S,T)	14	15

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

W Gminie istnieją potencjalne możliwości wzrostu gospodarczego. Osią winno być rolnictwo i jego potrzeby. Rolnicy potrzebują różnego typu przedsiębiorstw wspomagających ich działalność. Coraz nowocześniejszy sprzęt, coraz większe wymagania technologiczne, nowe sposoby upraw tworzą podstawy rozwoju zaplecza, co może przynieść, w przyszłości, poprawę warunków materialnych ludności. Działalność gospodarcza koncentruje się na terenie gminy w jej głównym ośrodku osadniczym – wsi Książki. Do ważniejszych podmiotów gospodarczych w gminie należą:

- AGROPOL sp. z o.o.;
- BANK SPÓŁDZIELCZY GOLUB-DOBRZYŃ FILIA/KSIĄŻKI;
- FHU J. Szwątek;
- MASZDROL sp. z o.o.;
- FPY OL-MI ZAKŁAD STOLARSKI T. Kwaśniewski;
- SILWER-PLAST S.C. J. Świętoń;
- STOLMAR M. Zulewski;
- PHU TARTAK M. Lisiński;
- ZAKŁAD STOLARSKI S. Mikowski;

Oraz około dwudziestu sklepów i zakładów usługowych różnych branż.

Najwięcej podmiotów gospodarczych wśród gmin sąsiadujących z Gminą Książki znajduje się w mieście Wąbrzeźno (1.173), a najmniej w gminie Dębowa Łąka (196).

Tabela 18 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE KSIĄŻKI I GMINACH SĄSIEDNICH (2015 r.)

	LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ W SEKTORZE PRYWATNYM
Gmina Książki	213
Miasto Wąbrzeźno	1.173
Gmina Dębowa Łąka	196
Gmina Płużnica	322
Gmina Ryńsk	565

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Warto dodać, że na terenie Gminy działa lokalne stowarzyszenie wspierające aktywność gospodarczą pn. Stowarzyszenie Marketingowe Rolników Indywidualnych.

2.4 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.4.1 KOMUNIKACJA

Układ komunikacyjny Gminy Książki tworzą:

- Drogi wojewódzkie o łącznej długości na terenie Gminy 2,45 km:
 - droga wojewódzka nr 534 relacji Paparzyn – Dębieniec – Radzyń Chełmiński – Jabłonowo; przez teren gminy przebiega na jej północnym krańcu, na terenie sołectwa Blizienko i Blizno, na odcinku około 2,45 km;
- Drogi powiatowe o łącznej długości około 51 km:
 - droga nr 1411C relacji Bursztynowo – Blizno,
 - droga nr 1423C relacji Gołębiewo-Łopatki,
 - droga nr 1710C relacji Wąbrzeźno – Książki,
 - droga nr 1711C relacji Blizno – Książki,
 - droga nr 1712C relacji Książki – Budziszewo,
 - droga nr 1713C relacji Książki – Kruszyny,
 - droga nr 1714C relacji Myśliwiec - Zaskocz – Książki,
 - droga nr 1424C relacji Książki – droga powiatowa Rywałd-Dębowa,
 - droga nr 1715C relacji Wąbrzeźno – Lembarg.
- Drogi gminne o łącznej długości około 132,5 km.

Przez teren gminy przebiega magistralna linia kolejowa nr 353 relacji Poznań – Inowrocław – Toruń – Iława – Olsztyn. Centralnie położona w stosunku do powierzchni gminy, obsługująca cały jej obszar w zakresie transportu osobowego i towarowego jest stacja kolejowa „Książki”.

2.4.2 INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA

2.4.2.1 SIEĆ WODOCIĄGOWA

Długość czynnej sieci wodociągowej w Gminie w 2016 roku wynosiła blisko 168 km bez przyłączy. Liczba przyłączy wynosiła 999 sztuk. Pobór wody przez gospodarstwa domowe w 2015 roku kształtował się na poziomie 175,4 dam³. Prawie 100% stałych mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej.

Tabela 19 CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄGOWEJ W GMINIE KSIĄŻKI

	2012	2013	2014	2015	2016
Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	167,7	167,8	167,9	167,9	167,9
Ilość przyłączy prowadząca do budynków mieszkalnych [szt.]	989	990	999	999	990
Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	224,0	221,0	210,5	189,4	175,4
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	3.615	3.640	4.222	4.223	4.204
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [m ³]	61,96	60,71	49,86	44,85	41,72

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Zasoby wodne ujęcia w Książkach w pełni zapewniają pokrycie zapotrzebowania. Zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym na pobór wód dla ujęć w Książkach maksymalny godzinowy pobór wody wynosi 69 m³/h , a dobowy - 1260 m³/d.

Prowadzony jest ciągły monitoring jakości wody pitnej, który polega na stałej kontroli jakości pod względem fizyko-chemicznym i bakteriologicznym. Pozwala to zapewnić wymaganą skuteczność procesów uzdatniania oraz utrzymać wysoką jakość produkowanej wody.

Średnie roczne zużycie wody na jednego mieszkańca w 2016 roku wynosiło 41,72 m³ i jest to więcej niż średnio w Polsce (32,2 m³), województwie kujawsko-pomorskim (34,1 m³) i powiecie wąbrzeskim (32,6 m³). Na przestrzeni ostatnich lat wartość ta malała, wiąże się to ze zmianami cen wody i rozbudową sieci kanalizacyjnej.

2.4.2.2 SANITACJA

Gminna sieć kanalizacyjna ma długość ponad 26 km i jest dostępna dla ok. 45% mieszkańców (2016 rok).

Tabela 20 SIEĆ KANALIZACYJNA W GMINIE KSIĄŻKI

ROK	DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI KANALIZACYJNEJ [km]	ILOŚĆ POŁĄCZEŃ PROWADZĄCYCH DO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH [szt.]	ŚCIEKI ODPROWADZONE [dam ³]	LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI KANALIZACYJNEJ
2016	26,0	417	31,0	1.903
2015	26,0	417	34,3	1.912
2014	26,0	424	b.d.	1.912
2013	26,0	424	b.d.	1.636
2012	31,1	424	b.d.	1.625

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Gmina korzysta z oczyszczalni ścieków znajdującej w Wąbrzeźnie. Na terenie gminy znajdują się również przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz szczelne bezodpływowe zbiorniki na nieczystości ciekłe, które wywożone są także do oczyszczalni ścieków w Wąbrzeźnie. Jednocześnie za pomocą programu „Budowa Przydomowych Oczyszczalni Ścieków w Gminie Książki” Gmina wspiera budowę przydomowych oczyszczalni ścieków korzystając ze środków unijnych.

Tabela 21 LICZBA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH I OCZYSZCZALNI PRZYDOMOWYCH W GMINIE KSIĄŻKI

ROK	ZBIORNIKI BEZODPŁYWOWE	OCZYSZCZALNIE PRZYDOMOWE
2016	249	154
2015	249	154
2014	249	154
2013	269	134
2012	329	64

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

2.4.3 GOSPODARKA ODPADAMI

W związku z nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, na terenie całej Polski, od dnia 1 lipca 2013 r., obowiązują nowe zasady odbioru odpadów. Zgodnie z przepisami znowelizowanej ustawy Gmina została zobowiązana do objęcia nowym system gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości zamieszkałych i opcjonalnie nieruchomości niezamieszkałych. Wybór przedsiębiorcy odbierającego odpady komunalne dokonywany jest w drodze przetargu.

W myśl ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, obowiązany jest do przekazywania zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów zielonych bezpośrednio do regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

W okresie od 01.01.2015 r. do 31.12.2016 r. odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych na terenie Gminy Książki realizowany był przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych i Mieszkaniowych EKOSYSTEM Spółka z o. o. w Wąbrzeźnie.

Odpady komunalne z terenu Gminy Książki odbierane są w postaci zmieszanej i selektywnej. Zmieszane odpady komunalne mogą być przekazywane wyłącznie do regionalnych instalacji przekształcania odpadów komunalnych lub instalacji zastępczych zgodnych z uchwałą nr XXVI/434/12 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 września 2012 roku w sprawie wykonania Planu Gospodarki Odpadami dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012-2017.

W przypadku Gminy Książki punktem odbioru odpadów jest to RIPOK w Dębowej Łące. Ponadto na terenie Gminy zorganizowano punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Książkach.

Ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie Gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22 ILOŚĆ ODPADÓW KOMUNALNYCH ZEBRANYCH Z TERENU GMINY KSIĄŻKI W 2016 ROKU

LP.	RODZAJE ODPADÓW	MASA ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH [Mg]
1.	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	565,300
2.	Odpady wielkogabarytowe	13,200
3.	Papier i tektura	25,500
4.	Szkło	61,500
5.	Tworzywa sztuczne	58,900
6.	Zużyte opony	0,200
7.	Gruz ceglany	5,8800
8.	Odpady ulegające biodegradacji	86,100

Źródło: Analiza Stanu Gospodarki Odpadami Komunalnymi na terenie gminy Książki za rok 2016

Ilość zmieszanych odpadów zebranych na 1 mieszkańca z terenu Gminy w ostatnich latach prezentuje poniższa tabela.

Tabela 23 ZMIESZANE ODPADY ZEBRANE W CIĄGU ROKU⁵

ROK	OGÓŁEM [t]	OGÓŁEM NA 1 MIESZKAŃCA [kg]
2016	571,38	135,1
2015	683,84	161,5
2014	629,00	147,1
2013	463,31	108,6
2012	292,33	68,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Osiągnięte w 2016 roku przez Gminę Książki poziomy recyklingu wynoszą odpowiednio:

⁵ Zmieszane odpady komunalne to odpady zebrane w ciągu roku bez odpadów zebranych selektywnie i wyselekcjonowanych z frakcji suchej

- Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania – 0,073% wobec planowanego nie więcej niż 50%,
- Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – 22,94% wobec planowanego nie mniej niż 24%,
- Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych – 100,0% wobec planowanego nie mniej niż 42%.

2.4.4 INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA I GAZOWA

2.4.4.1 SIEĆ ELEKTROENERGETYCZNA

W granicach gminy Książki znajdują się następujące elementy układu elektroenergetycznego:

- napowietrzna linia przesyłowa wysokiego napięcia 110 kV relacji Jabłonowo – Węgrowo k/Grudziądz;
- napowietrzne i wewnętrzne stacje transformatorowe 15kV/0,4 kV;

W miejscowości Książki znajduje się stacja prostownikowa zasilania PKP Toruń – Olsztyn, do której prowadzą dwie linie 15 kV $2x/3x$ AFL 120 mm² z Wąbrzeźna.

Znajdujące się na tym terenie sieci lokalne charakteryzują się niedostatecznym rozwinięciem elektroenergetycznej sieci średniego i niskiego napięcia, niedostatecznie wydłużonymi liniami przesyłowymi oraz niedostateczną ilością stacji transformatorowych o napięciu 15 kV/0,4 kV.

2.4.4.2 SIEĆ GAZOWA

Gaz ziemny

Gmina Książki nie jest zgazyfikowana. W planach gazyfikacji należy brać pod uwagę wspólne wybudowanie gazociągu wys. ciśnienia dla gmin Książki i Jabłonki. Niezbędne jest zapewnienie opłacalności ekonomicznej gazyfikacji. Warunkiem jest odbiorca strategiczny na terenie gminy. Wariant budowy gazociągu średniego ciśnienia ze strony Wąbrzeźna wymagać będzie dużych przekrojów rur, co znacznie podraża koszty inwestycji przy dużych odległościach. W miejscowości Kawki planowana jest stacja redukcyjna dla Kawki i Bobrowa Porozumienie gmin w zakresie gazyfikacji dotyczy gmin: Bobrowo, Wąbrzeźno gmina dla osiedla Wałycz, Dębowa Łąka, Książki. Przeprowadzone badanie ankietowe wykazało, że z liczby

ankietowanych gospodarstw domowych 23% deklaruje, że jest zainteresowanych modernizacją kotłowni na gaz ziemny.

Gaz skroplony LNG

Pismem z dnia 17.03.2017 r. PGNiG poinformował, że Polska Spółka Gazownictwa wychodząc naprzeciw rządowej polityce zrównoważonego rozwoju chce gazyfikować gminy, także przy wykorzystaniu stacji regazyfikacji skroplonego gazu LNG w miejscowościach, w których nie ma dystrybucyjnych sieci gazowych. Przeprowadzona ankieta wśród mieszkańców miejscowości Książki w 2007 r. wykazała, że na terenie miejscowości Książki na 223 ankietowanych gospodarstw 81 jest zainteresowanych podłączeniem gazu ziemnego do celów grzewczych. Stanowi to 38 % powierzchni użytkowej ogrzewanej gazem. Wykorzystaniem gazu do kuchni gazowych zainteresowanych jest 99 % gospodarstw.

Gaz LPG

Jak wykazała przeprowadzona ankieta wśród mieszkańców gminy ok. 28,4 % mieszkańców jest zaopatrywanych w gaz z butli, który jest wykorzystywany do przygotowywania posiłków. Nowe budownictwo mieszkaniowe spowoduje wzrost zapotrzebowania na gaz butlowy.

2.4.5 INFRASTRUKTURA TELEKOMUNIKACYJNA

Z danych BTSSearch⁶ wynika, że w Książkach zlokalizowane są BTS-y sieci PLUS, T-Mobile, Orange i AERO-2. Oprócz tego istnieje kablowa sieć telekomunikacyjna. Sprawnie funkcjonujące połączenia telefoniczne i internetowe, ich powszechna dostępność, są znaczącymi czynnikami rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego. Są czynnikiem stymulującym gminną ofertę inwestycyjną, jak również podnoszą poziom standardu życia mieszkańców.

2.4.6 CIEPŁOWNICTWO

Na terenie Gminy nie ma zorganizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło. Źródła ciepła stanowią kotłownie lokalne umiejscowione głównie w obiektach użyteczności publicznej oraz indywidualne źródła ciepła w domach mieszkalnych. Kotłownie lokalne opalane są różnymi rodzajami paliw – głównie węglem i koksem.

⁶ <http://beta.btsearch.pl/?dataSource=locations&network=&standards=&bands=¢er=53.321768%2C19.057443&zoom=12> dostęp listopad 2017

2.5 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

2.5.1 EDUKACJA

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego odpowiada za utrzymanie i rozwój bazy materialnej szkół i placówek oświatowych. Odpowiedzialność ta dotyczy wymiaru ekonomicznego oraz rozciąga się również na sferę zobowiązań wobec społeczności Gminy w zakresie tworzenia systemu edukacyjnego, który młodzieży stworzy szanse osobistego rozwoju, a środowisku zapewni cywilizacyjny awans. Gmina Książki dba o tworzenie takich warunków funkcjonowania szkół i placówek oświatowo-wychowawczych, które zapewniają powszechność, celowość oraz wysoką jakość systemu edukacyjnego. Aktualnie w Gminie funkcjonuje jeden kompleks budynków szkolnych w Książkach. Znajduje się w nim Gimnazjum⁷, Szkoła Podstawową i Przedszkole im. Henryka Sienkiewicza. Edukacja przebiega w budynku oddanym do użytku w 1986 roku (po spaleniu się starego, 100 letniego budynku szkolnego). Budynek poddano kompleksowej modernizacji (lata 2008-2010). Obecnie szkoła wyposażona jest w nowoczesne ogrzewanie (wraz z panelami solarnymi), salę gimnastyczną, plac zabaw dla dzieci, boisko wielofunkcyjne, stołówkę. Odpowiednie kwalifikacje nauczycieli, liczba i wyposażenie sal lekcyjnych zapewnia właściwe warunki do realizacji zadań oświatowych w Gminie. Wyraźnie widać także podejmowane działania wychowawcze, ukierunkowane na kształtowanie pożądanych społecznie postaw i właściwy rozwój osobowości młodego pokolenia. Rozwój systemu edukacji opiera się na budowaniu ładu w środowisku lokalnym poprzez dialog rodziców, nauczycieli i władz Gminy (przy współpracy uczniów), podejmowanie prawidłowych decyzji dotyczących bazy materialnej, służącej kształceniu, opiece i wychowaniu oraz racjonalnego wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na ten cel.

Tabela 24 LICZBA UCZNIÓW W GMINIE KSIĄŻKI W LATACH 2013-2016

	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016
SZKOŁA PODSTAWOWA	278	277	285
GIMNAZJUM	133	142	144
SUMA	411	419	429

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, US w Bydgoszczy (wgląd listopad 2017 r.)

W Gminie Książki liczba uczniów w szkołach w ciągu ostatnich ośmiu lat wzrosła o 18 osób. Jest to trend przeciwny krajowym statystykom, ale sądzić należy, że krótkoterminowy, wynikający z krótkoterminowych wahań w liczbie urodzin lub imigracji.

⁷ Obecnie wygaszane.

Tabela 25 LICZBA DZIECI W PRZEDSZKOLU W GMINIE KSIĄŻKI

ROK	2012	2013	2014
DZIECI W PRZEDSZKOLU	209	209	195

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, US w Bydgoszczy (wgląd listopad 2017 r.)

W latach 2010-2014 na terenie gminy nastąpił wzrost liczby dzieci w przedziale wiekowym objętym opieką przedszkolną o 8,9%. Wychowanie przedszkolne na terenie gminy Książki zapewnia jedynie przedszkole wchodzące w skład zespołu publicznej szkoły podstawowej i przedszkola publicznego o nazwie Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Henryka Sienkiewicza w Książkach, docelowo ośmioletniej (zmiana przepisów prawa) . Organem prowadzącym dla szkoły i przedszkola jest Gmina Książki. W latach 2013-2015 w przedszkolu funkcjonowały 4 oddziały przedszkolne, w roku szkolnym 2015/2016 – 3 oddziały.

Liczba dzieci uczęszczających do przedszkola wynosiła w poszczególnych latach:

- 2013/2014 – 96 dzieci, w tym 50 dziewczynek.
- 2014/2015 – 88 dzieci, w tym 41 dziewczynek i 3 dzieci ze specjalnymi potrzebami.
- 2015/2016 – 62 dzieci, w tym 31 dziewczynek i 2 dzieci ze specjalnymi potrzebami.

Na terenie gminy Książki zauważalny jest niski odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Zgodnie z danymi GUS w 2012 r. wychowaniem przedszkolnym objętych zostało 37,7% dzieci w wieku 3-5 lat, w 2013 r. 44,6%, a w 2014 r. 48,9%. Pomimo wzrostu odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Książki nadal widoczna jest znacząca dysproporcja w wartości tego wskaźnika w stosunku do obszaru całego województwa, gdzie kształtuje się on na poziomie 72,4%. Istniejące przedszkole posiada ograniczone warunki lokalowe, co w konsekwencji jedynie częściowo zaspokaja potrzeby mieszkańców gminy Książki w zakresie korzystania z usług przedszkolnych. W roku szkolnym 2014/2015 liczba miejsc w przedszkolu kształtowała się na poziomie 65 szt.

2.5.2 KULTURA I SPORT

Na terenie Gminy Książki działalnością kulturalną zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury w Książkach wspomagany przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Książkach. Obiekty sąsiadują ze szkołą, co sprzyja współpracy i wzajemnym wykorzystaniu możliwości zapewnienia mieszkańcom wszystkich sołectw gminy Książki dostęp do różnorodnych atrakcji. Obecnie (XI 2017 r.) w GOK aktywnych jest 11 grup:

- Książkowianka: zespół śpiewaczy dorosłych;
- Skowronki: dziecięcy zespół śpiewaczy;

- Wokalistki;
- Szkółka gry na gitarze;
- Kabaret „Trzy po Trzy”;
- Grupa Cyrkowa Fokus-Pokus;
- Aerobik;
- Sekcja Turystyczna „Pędziwiatr”;
- Klub „Węzełek” zajmujący się rękodziełem artystycznym;
- Klub Seniora.

Oprócz, jak widać, szerokiej oferty dla mieszkańców pragnących czynnie uczestniczyć w kulturze, GOK stwarza szereg możliwości udziału w festynach, konkursach, wycieczkach i zabawach adresowanych do wszystkich mieszkańców.

Gminna Biblioteka Publiczna realizuje szereg projektów i inicjatyw obejmujących przede wszystkim animację kulturalno-oświatową, propagowanie czytelnictwa, promocję kultury lokalnej oraz dokształcanie społeczeństwa w zakresie świadomości kulturalnej. Wychodzi naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej (w tym dzieci); organizując konkursy literackie, czytelnicze, rozwijając tym samym umiejętności uczestników, a ponadto stanowi również swoiste centrum informacji. Biblioteka prowadzi wieloraką działalność kulturalno-oświatową wychodzącą poza ramy statutowej działalności.

Działalność kulturalna to także spora część aktywności organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy. Są to między innymi (kolejność alfabetyczna):

- Koło Gospodyń Wiejskich;
- Książeckie Stowarzyszenie Rozwoju;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Blizienku;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Książkach;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Osieczku;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Szczuplinkach;
- Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi (Blizno).

Koło Gospodyń Wiejskich organizuje uroczystości lokalne, różnorodne kursy i szkolenia. Zajmują się także szeroko pojętym upowszechnianiem profilaktyki zdrowotnej.

Sport stanowi jeden z kluczowych elementów życia społecznego. Promuje odpowiednie zachowania, kształtuje charakter i tożsamość, poprawia ogólną kondycję ciała oraz uczy

szacunku dla innych, przestrzegania określonych zasad, pielęgnuje poczucie solidarności i umiejętność współpracy. Wartości edukacyjne sportu przejawiają się w niewymuszony, naturalny sposób, przybierając postać zabawy. Regularne uprawianie sportu jest sposobem zapobiegania anomalii społecznych takich jak przemoc, przestępczość i narkomania. Poprzez wyraźne oddziaływanie sportu na stosunki międzyludzkie uznaje się, że jego wpływ na życie człowieka wykracza daleko ponad zajęcia czysto sportowe. Wszelkie obiekty sportowe służą jako miejsca spotkań, które integrują ludzi przez co zarazem wzmacniają więzi społeczne. Wychowanie fizyczne oraz promowanie sportu powinno podlegać nieustannemu rozwojowi na wszystkich etapach edukacji, w formach atrakcyjnych dla wszystkich grup wiekowych lokalnego społeczeństwa.

Na terenie gminy działa Gminny Klub Sportowy ZRYW Książki oraz Uczniowski Klub Sportowy Zryw w Książkach.

2.5.3 OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

2.5.3.1 OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy działa Samodzielny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej, w którym mieści się: poradnia dziecięca, poradnia medycyny rodzinnej, ginekolog i położnictwo, rehabilitacja, stomatolog. W SGZOZ zatrudnionych jest 3 lekarzy, 4 pielęgniarki, lekarz stomatolog i pomoc stomatologiczna oraz 2 rehabilitantów. Mieszkańcy mają tam też dostęp do apteki.

Po godzinach otwarcia Samodzielnego Gminnego Zakładu Opieki Zdrowotnej opiekę nad mieszkańcami przejmuje przychodnia w Wąbrzeźnie.

Warto dodać, że w Szkole Podstawowej i Przedszkolu w Książkach również mieści się gabinet higienistki szkolnej i gabinet stomatologiczny.

2.5.3.2 POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

W ramach instytucji samorządowych zajmujących się problematyką społeczną działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Książkach. Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych, m.in. koordynuje rozwiązanie problemów społecznych na terenie Gminy. Oferta GOPS skierowana jest do mieszkańców, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej. W wykonywaniu zadań Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, sądami, prokuraturą, kuratorami sądowymi, społecznymi, stowarzyszeniami i fundacjami znajdującymi się na terenie gminy oraz instytucjami zajmującymi się pomocą społeczną.

Tabela 26 WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ

ROK	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ	OSOBY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ
2016	165	514
2015	182	562
2014	204	637
2013	226	688
2012	204	647

Źródło: Bank danych lokalnych (wgląd listopad 2017 r.)

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez Gminę, a realizowana przez Urząd Gminy w Książkach. W latach 2012-2016 najczęściej udzielanymi mieszkańcom Gminy formami wsparcia były pomoc finansowa i rzeczowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz żywności.

Do głównych zadań realizowanych przez Ośrodek należy:

- przyznawanie i wypłacanie różnego rodzaju zasiłków, między innymi:
 - zasiłków stałych;
 - zasiłków okresowych;
 - zasiłków celowych;
 - świadczeń rodzinnych;
 - świadczeń wychowawczych;
 - funduszy alimentacyjnych;
- przyznawanie pomocy rzeczowej;
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne;

- organizowanie usług opiekuńczych;
- organizowanie dożywiania dzieci w szkołach;
- kierowanie do domów pomocy społecznej;
- kierowanie na zespoły orzekające o stopniu niepełnosprawności;
- wykonywanie pracy socjalnej;
- wykonywanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy.

W Gminie działa również Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy GOPS w Książkach.

2.5.4 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, reguluje ustawa o samorządzie gminnym, która traktuje powyższe jako zadania własne Gminy.

Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, jak np. Policja, Straż Miejska, Państwowa Straż Pożarna, które w realizacji swoich zadań wspierane są przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych.

Swój wkład w poprawę efektywności działania ww. służb mają władze Gminy, które wspierają jednostki OSP:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Książkach;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Osieczku;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Blizienku;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Szczuplinkach.

Celem zapewnienia realizacji zadań wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej co roku w budżecie Gminy zapewnia się środki finansowe z przeznaczeniem na utrzymanie jednostek OSP i utrzymanie ich gotowości bojowej, zakupy sprzętu przeciwpożarowego, wyszkolenie i prowadzenie remontów baz lokalowych. Jednostki należące do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego dotowane są dodatkowo z budżetu państwa. Są to

jednostki w Książkach i w Blizienku, z tym, że OSP Blizienko od roku 2018 ma być wykreślone z KSRG.

Gmina Książki znajduje się w obszarze działania Komendy Powiatowej Policji w Wąbrzeźnie.

W 2016 roku na terenie powiatu wąbrzeskiego, **wykryto 399 przestępstw o różnym charakterze**. Wskaźnik wykrywalności sprawców wynosi 81,5%.

Tabela 27 STATYSTYKA PRZESTĘPSTW NA TERENIE POWIATU WĄBRZESKIEGO

	2013	2014	2015	2016
Przestępstwa ogółem	799	517	458	399
Przestępstwa o charakterze kryminalnym	457	309	295	234
Przestępstwa o charakterze gospodarczym	65	68	56	57
Przestępstwa drogowe	235	80	68	73
Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	7	8	6	7
Przestępstwa przeciwko mieniu	304	209	210	159
Przestępstwa przeciwko wolności, wolności sumienia i wyzwania, wolności seksualnej i obyczajowości	7	21	14	15
Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece	19	22	15	18
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw	82,3	83,8	75,6	81,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd luty 2017 r.)

Zaprezentowane powyżej liczby pokazują niewielką przestępczość na terenie powiatu, tereny o charakterze wiejskim notują znacznie mniej takich zdarzeń niż tereny miejskie.

2.6 MOŻLIWOŚCI INWESTYCYJNE GMINY

Głównym celem działania gminy jest zaspokajanie potrzeb mieszkańców. Dodatkowo zadania gmin koncentrują się w obszarach niekomercyjnych. Można powiedzieć w uproszczeniu, że tam gdzie kończy się możliwość zarabiania na usługach tam zaczynają się zadania samorządów. Realizacja usług społecznych na odpowiednim poziomie wymaga właściwego gospodarowania zasobami. Zarządzanie finansami to jedno z najważniejszych zadań gminy, przedmiot troski zarówno władzy stanowiącej, czyli Rady Gminy, jak i wykonawczej – Wójta. Samorządy opierają zarządzanie finansami na świadomym kierowaniu środków w obszary dające najlepszą skuteczność i realizujące najważniejsze potrzeby mieszkańców. Oczywiście jest kierowanie środków na zadania, przy realizacji których można uzyskać efektywną dźwignię finansową dzięki dopłatom bezzwrotnym lub pożyczkom/kredytom na preferencyjnych warunkach. Niniejsza strategia zawiera w swym okresie planowania ostatni okres programowania unijnego ze znacznymi środkami bezzwrotnymi dla Polski. Ze względu na wymagany udział własny beneficjentów ważna jest dbałość o zapewnienie dobrego

planowania finansowego. Utrzymanie równowagi pomiędzy dochodami, a wydatkami w perspektywie wieloletniej to zadanie realizowane wspólnie przez Radę Gminy i Wójta.

Dochody samorządu terytorialnego zależą od wielu czynników. Można je podzielić na dwie kategorie:

- wewnętrzne – to głównie polityka finansowa Rady Gminy i działalność jednostek podległych;
- zewnętrzne – przede wszystkim ogólna sytuacja gospodarcza kraju oraz zmiany w prawie mające wpływ na finanse samorządu.

Źródła dochodów gminy to:

- Dochody własne
 - wpływy z podatków:
 - od nieruchomości,
 - rolnego,
 - leśnego,
 - dochodowego od osób fizycznych,
 - od spadków i darowizn,
 - od czynności cywilno-prawnych,
 - dochody ze sprzedaży, dzierżawy i najmu mienia komunalnego,
 - wpływy z opłat:
 - skarbowej,
 - targowej,
 - administracyjnej,
 - za gospodarowanie odpadami komunalnymi
- Subwencja ogólna dla gmin:
 - część wyrównawcza,
 - część oświatowa,
 - część równoważąca.
- Dotacje na:
 - finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone i własne,
 - zadania realizowane przez jednostki samorządu na mocy porozumień,

- usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, skutków powodzi, klęsk żywiołowych.

Dochody budżetu na rok 2017 (po zmianie w dniu 27 listopada 2017) zostały zaplanowane na 18.501.872,27 zł, natomiast wydatki bieżące na 16.900.810,03 zł, majątkowe 1.601.062,24 zł. W ramach wydatku przewidziano spłatę zadłużenia w wysokości 114.435,00 zł.

Opinie Regionalnej Izby Obrachunkowej w Bydgoszczy prawidłowo oceniają możliwości pokrycia deficytu budżetu Gminy Książki.

Bieżące dokumenty finansowe są dostępne na stronach internetowych Urzędu Gminy Książki pod adresem: <https://gm-ksiazki.rbip.mojregion.info>

3. ANALIZA STRATEGICZNA GMINY KSIĄŻKI

3.1 BILANS STRATEGICZNY GMINY KSIĄŻKI

W celu sformułowania Strategii Rozwoju Gminy Książki dokonano bilansu strategicznego Gminy. Bilans strategiczny polega na systematycznej, wielokryterialnej analizie podmiotu. Podstawą prac były dwa dokumenty:

- I. Ustawa o samorządzie gminnym określająca zadania własne gminy;
- II. Agenda 21 określająca zasady zrównoważonego rozwoju.

W oparciu o te dwa źródła określono listę czynników sukcesu podzielonych na trzy grupy. Następnie w ramach każdej grupy określono wagi poszczególnych czynników (sumujące się do 100%) i oceniono każdy z czynników w skali 1-3 (1 – czynnik na słabym stopniu rozwoju, 2 – średnim, 3 – dobrze rozwinięty). Wartość wynikająca z iloczynu wagi i oceny dała wynik poszczególnych cech.

3.1.1 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

W tabeli 28 przedstawiono bilans w obszarze „rozwoju społeczności lokalnej”.

Tabela 28 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	OCENA	WARTOŚĆ
I/1	ludność	14%	2	0,28
I/2	bezrobocie (miejsca pracy)	12%	2	0,24
I/3	edukacja (dostosowanie do potrzeb aktualnych i przyszłych)	12%	3	0,36
I/4	ochrona zdrowia i opieka społeczna	10%	2	0,20
I/5	budżet	10%	2	0,20
I/6	współpraca z otoczeniem	10%	2	0,20
I/7	kultura	12%	3	0,36
I/8	sport i rekreacja	10%	2	0,20
I/9	bezpieczeństwo publiczne	10%	3	0,30

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie cech analizowanych w bilansie:

I/1 ludność – w sposób zagregowany określono sytuację ludnościową, liczba mieszkańców Gminy spada w ostatnich latach, choć sytuacja jest lepsza niż dla kraju i powiatu,

I/2 bezrobocie (miejsca pracy) – poziom bezrobocia w Gminie nie jest bardzo wysoki,

I/3 edukacja – stan i dostosowanie systemu edukacji w Gminie Książki jest na wysokim poziomie,

I/4 ochrona zdrowia i opieka społeczna –stan opieki zdrowotnej i społecznej w Gminie jest niezły,

I/5 budżet – w sposób zagregowany oceniono zarówno wielkość budżetu jak i jego możliwości,
 I/6 współpraca z otoczeniem – oceniono zarówno współpracę wewnętrzną – z sąsiednimi gminami, LGD, w ramach powiatu jak i województwa, a także zewnętrzną – w ramach Unii Europejskiej,

I/7 kultura – wysoko oceniono aktywność i zaplecze kulturalne,

I/8 sport i rekreacja – oceniono istniejące zaplecze sportowo-rekreacyjne,

I/9 bezpieczeństwo publiczne – bezpieczeństwo mieszkańców we wszelkim zakresie – uznano za wysokie (bezpieczeństwo pożarowe, publiczne a także zagrożenia katastrofami).

Dla określenia pozycji strategicznej Gminy Książki w obszarze rozwoju społeczności lokalnej zestawiono cechy wg rosnącej wartości i przedstawiono na wykresie 9.

Wykres 9 Bilans strategiczny w obszarze rozwoju społeczności lokalnej

Źródło: Analiza Remedis SA

Powyższy wykres pokazuje, że największymi atutami Gminy Książki są jej mieszkańcy (ich liczba, przyrost naturalny, zaangażowanie w życie społeczne), duża aktywność kulturalna w Gminie, wysoki poziom edukacji, a także relatywnie niski poziom bezrobocia.

3.1.2 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA

Tabelaryczne zestawienie cech, ich wag, oceny i wartości w tym obszarze prezentuje tabela 29.

Tabela 29 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU STANU ŚRODOWISKA

LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	OCENA	WARTOŚĆ
II/1	położenie gminy	15%	1	0,15
II/2	las i tereny zielone	10%	1	0,10
II/3	surowce naturalne	10%	1	0,10

II/4	zasoby wodne	10%	1	0,10
II/5	zagospodarowanie przestrzenne	15%	2	0,30
II/6	gleby (bonitacja)	15%	3	0,45
II/7	atmosfera	15%	3	0,45
II/8	brak obszarów zagrożonych	10%	2	0,20

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie pozycji:

II/1 położenie, lokalizacja Gminy ma istotne znaczenie dla możliwości rozwojowych,

II/2 lasy i tereny zielone – Gmina jest typowo rolnicza, z niewielkim zalesieniem,

II/3 surowce naturalne – oceniono poziom ilości kopalin w Gminie,

II/4 zasoby wodne – teren Gminy położony jest w dorzeczu rzek Drwęcy i Osy. Zasoby wodne nie są wielkie,

II/5 zagospodarowanie przestrzenne, oceniono stan formalny (uchwalone plany itp.),

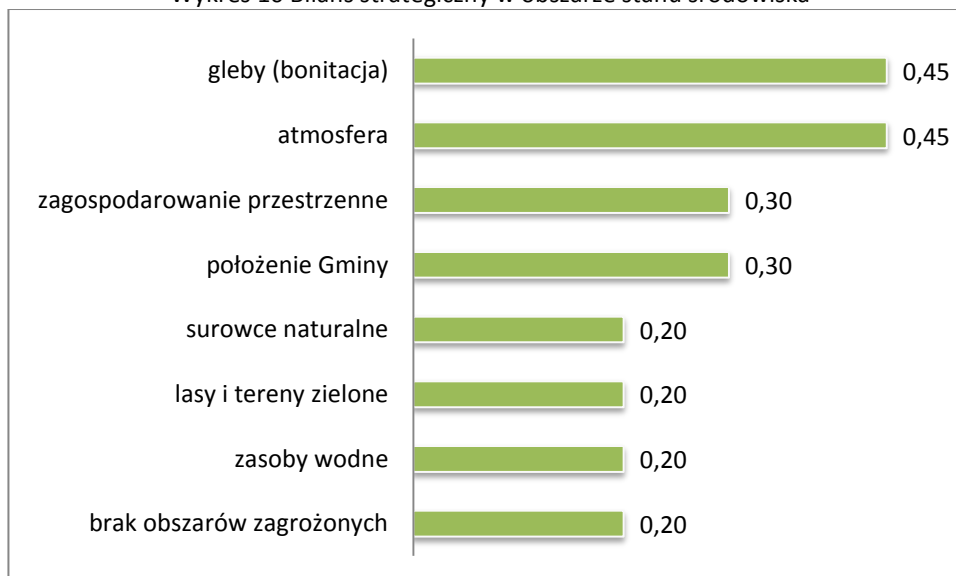
II/6 gleby (bonitacja) – Gmina Książki posiada gleby wysokiej jakości,

II/7 atmosfera – brak zakładów przemysłowych i proekologiczne działania samorządu sprawiają, że jedną z charakterystycznych cech Gminy jest czyste środowisko,

II/8 obszary zagrożone – położenie Gminy jest pod tym względem dobre.

Podobnie jak w poprzednim obszarze dokonano sortowania cech i zaprezentowano je w postaci wykresu.

Wykres 10 Bilans strategiczny w obszarze stanu środowiska

Źródło: Analiza Remedis SA

W gospodarce Gminy dominują średnie gospodarstwa rolne specjalizujące się w uprawach zbóż. Brak zakładów przemysłowych sprawia, że charakterystyczną cechą Gminy jest czyste środowisko. Bardzo dobre warunki do rozwoju rolnictwa są bodźcem rozwoju gospodarczego.

3.1.3 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Zestawienie cech bilansu zgodnie z przyjętą metodyką zawiera tabela 30.

Tabela 30 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	OCENA	WARTOŚĆ
infrastruktura				
III/1	mieszkalnictwo	6%	3	0,18
III/2	sieć komunikacyjna	9%	2	0,18
III/3	komunikacja publiczna	9%	1	0,09
III/4	sieć wodociągowa	11%	3	0,33
III/5	sieć kanalizacyjna i gospodarka odpadami	9%	1	0,09
III/6	sieć energetyczna	6%	3	0,18
ekonomia				
III/7	usługi i przetwórstwo	10%	1	0,10
III/8	turystyka i rekreacja	10%	1	0,10
III/9	handel, transport i magazynowanie	10%	2	0,20
III/10	budownictwo	10%	2	0,20
III/11	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10%	3	0,30

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie opisanych cech:

III/1 mieszkalnictwo – poziom mieszkalnictwa jest dobry,

III/2 sieć komunikacyjna – w Gminie Książki stan sieci oceniono jako niewystarczający, naprawy wymagają w szczególności nawierzchnie dróg,

III/3 komunikacja publiczna – jej stan oceniono jako zły,

III/4 sieć wodociągowa – Gmina jest praktycznie w pełni zwodociągowana,

III/5 sieć kanalizacyjna i gospodarka odpadami – sanitacja wymaga uzupełnień,

III/6 sieć energetyczna – w gminach wiejskich energetyka nie jest kluczowym wyzwaniem,

III/7 usługi i przetwórstwo – poziom rozwoju jest niewielki, poza usługami służącymi codziennemu życiu,

III/8 turystyka – poziom rozwoju jest niski,

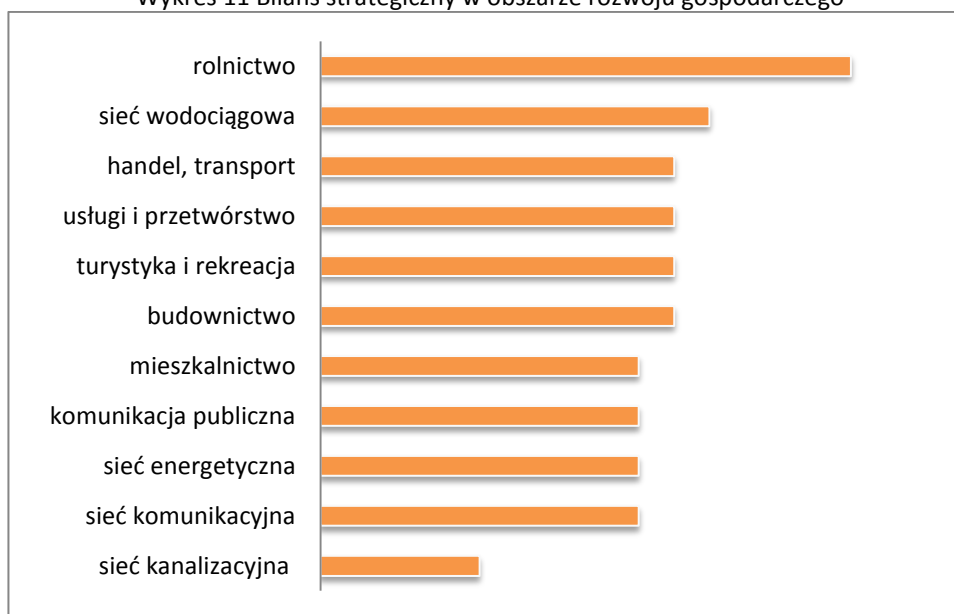
III/9 handel, transport i magazynowanie - cecha w sposób zagregowany, rozwój handlu detalicznego należy ocenić jako zadowalający, natomiast magazynowanie i transport traktowane jako zaplecze dla rozwoju gospodarczego wymaga inwestycji,

III/10 budownictwo – poziom rozwoju budownictwa jest zadowalający,

III/11 rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – poziom rozwoju rolnictwa jest wysoki.

Prezentacja cech i ich wartości na wykresie 12 pokazuje, że atutem Gminy jest prawie pełne jej zwodociągowanie oraz wysoki poziom rozwoju rolnictwa. Istotnym elementem dla dalszego rozwoju Gminy, zwłaszcza w sytuacji wzrostu znaczenia budownictwa mieszkaniowego, jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej, a w przypadku braku możliwości jej rozbudowy inwestycje w przydomowe oczyszczalnie ścieków. Sieć komunikacyjna jest co prawda rozbudowana, niemniej nie wolno zapominać, że jej utrzymanie wymaga wysokich nakładów.

Wykres 11 Bilans strategiczny w obszarze rozwoju gospodarczego

Źródło: Analiza Remedis SA

Najsilniejszymi stronami Gminy jest rolnictwo i praktycznie 100% zwodociągowanie.

3.2 ANALIZA POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO GMINY KSIĄŻKI

Dokonując bilansu strategicznego oceniono stan aktualny Gminy Książki. W celu określenia możliwości rozwojowych dokonano analizy potencjału rozwojowego dla poszczególnych cech w sposób następujący:

Do każdej cechy dołączono kolumnę z opisaną „możliwością zmiany” danej cechy w skali: 0 – brak możliwości zmiany, 1 – niewielka możliwość zmiany, 2 – duża możliwość zmiany. Niektóre cechy, dla których nie ma możliwości zmiany (wartość 0) pominięto w analizie.

Ponadto wprowadzono drugą zmienną, którą jest możliwość finansowania rozwoju spoza budżetu Gminy. W przypadku tej zmiennej wartość 1 – oznacza niewielkie możliwości, 2 –

pewne możliwości i 3 – duże możliwości zewnętrznego finansowania niekomercyjnego. Brane były pod uwagę takie formy pozyskania środków jak: środki z Unii Europejskiej, partnerstwo publiczno-prywatne i możliwość pozyskania inwestorów. Wskaźnik potencjału rozwojowego poszczególnych gmin określa wzór:

$$W_{pr} = W_c \times M_z \times M_f$$

gdzie:

W_{pr} – wskaźnik potencjału rozwojowego,

W_c – waga cechy (z bilansu strategicznego),

M_z – możliwości zmian,

M_f – możliwości finansowania.

3.2.1 POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Tabelaryczne zestawienie prezentuje tabela 31.

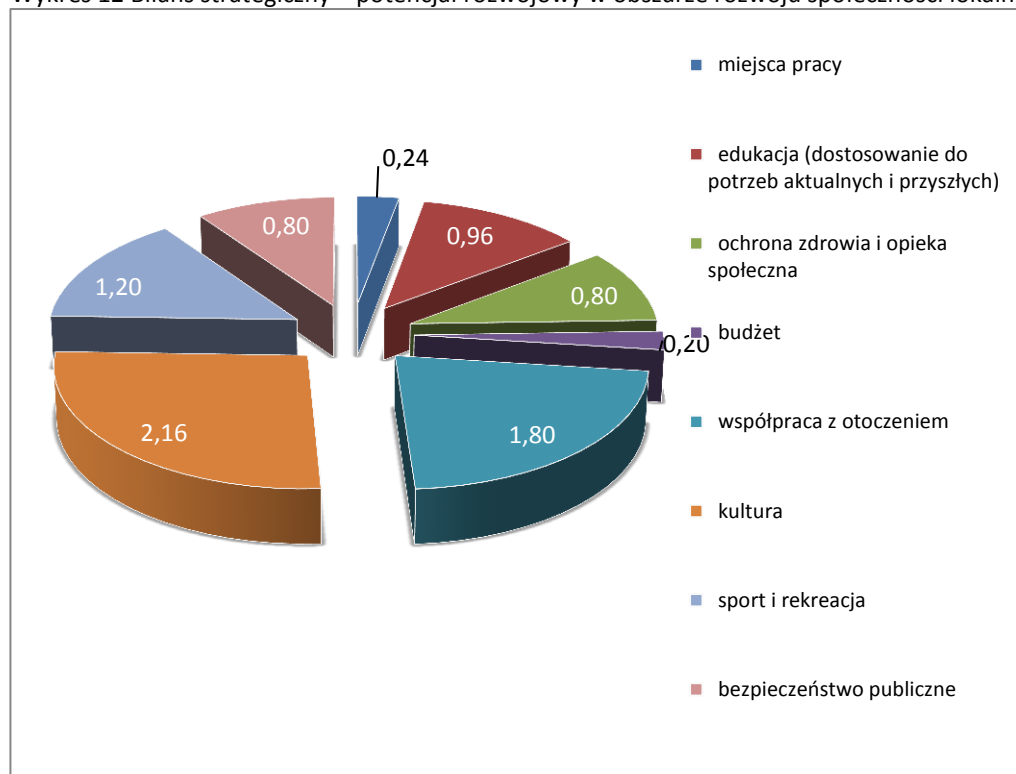
Tabela 31 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	W_{pr}
I/1	ludność	14%	0,00
I/2	bezrobocie (miejsca pracy)	12%	0,24
I/3	edukacja (dostosowanie do potrzeb aktualnych i przyszłych)	12%	1,44
I/4	ochrona zdrowia i opieka społeczna	10%	0,80
I/5	budżet	10%	0,20
I/6	współpraca z otoczeniem	10%	1,80
I/7	kultura	12%	3,24
I/8	sport i rekreacja	10%	1,20
I/9	bezpieczeństwo publiczne	10%	1,20

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie poszczególnych cech znajduje się pod tabelą 28. Aby pokazać największe możliwości zaprezentowano potencjał w postaci wykresu 12. Wykres prezentuje wyraźnie, że największy potencjał rozwojowy Gminy Książki zawarty jest w możliwości oparcia się o współpracę z otoczeniem oraz kulturę.

Wykres 12 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju społeczności lokalnej

Źródło: Analiza Remedis SA

3.2.2 POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA

Ze względu na niewielką zależność od aktywnych działań w tym obszarze oceniono tylko kilka cech. Analizę przedstawiono w tabeli 32.

Tabela 32 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA

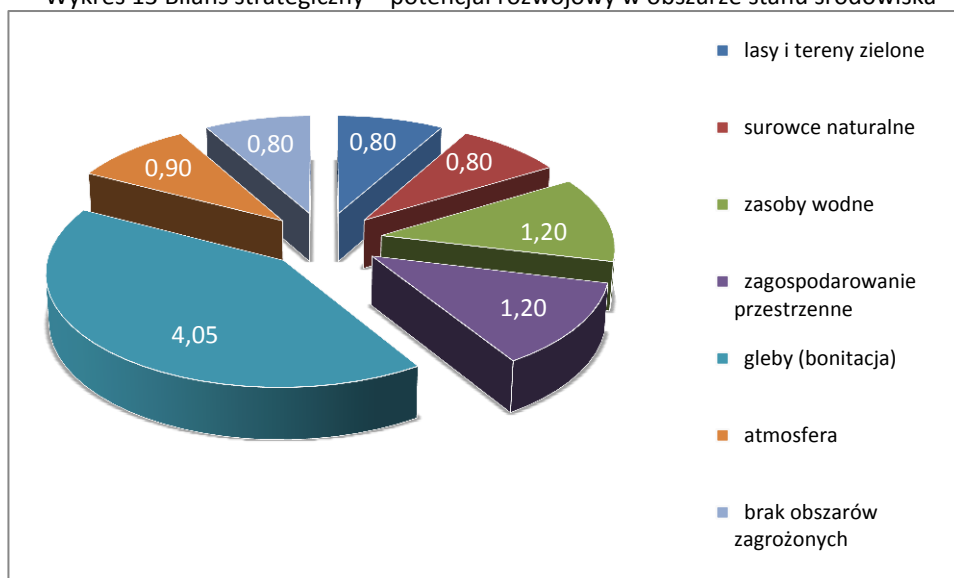
LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	W _{pr}
II/1	położenie gminy	15%	0,00
II/2	las i tereny zielone	10%	0,40
II/3	surowce naturalne	10%	0,40
II/4	zasoby wodne	10%	0,60
II/5	zagospodarowanie przestrzenne	15%	1,20
II/6	gleby (bonitacja)	15%	4,05
II/7	atmosfera	15%	0,90
II/8	brak obszarów zagrożonych	10%	0,80

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie cech znajduje się pod tabelą 29.

Podobnie zaprezentowano potencjał obszaru na wykresie 13.

Wykres 13 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze stanu środowiska

Źródło: Analiza Remedis SA

Największy potencjał rozwojowy Gminy Książki w obszarze środowiskowym tkwi w możliwościach odpowiedniego wykorzystania potencjału związanego z warunkami glebowymi. Czyste powietrze i nieskażone środowisko to z kolei atuty związane z położeniem gminy i proekologicznymi działaniami władz.

3.2.3 POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

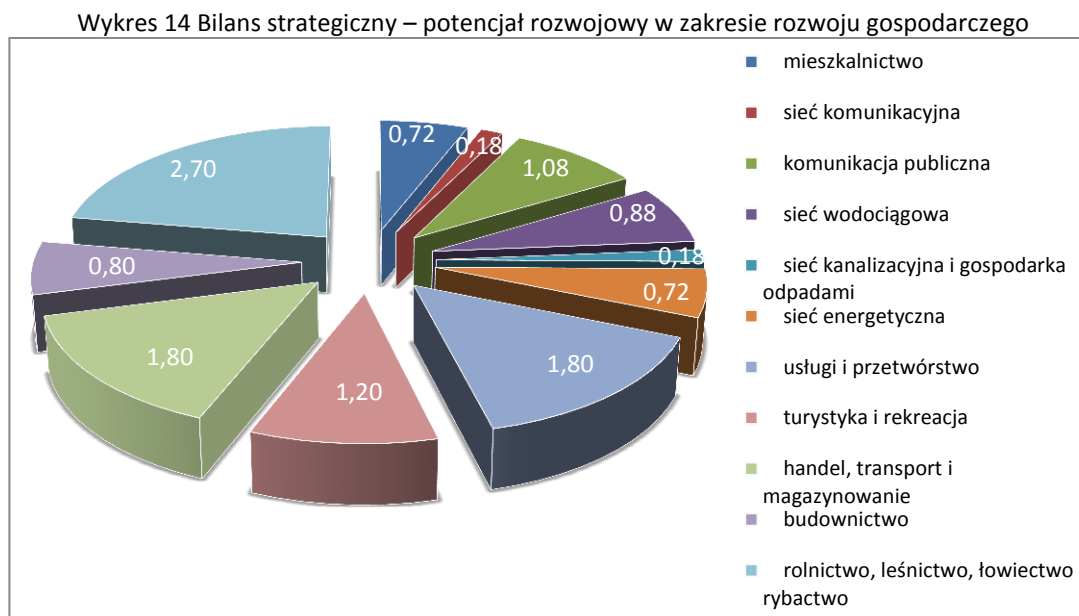
Rozwój gospodarczy jest najważniejszy dla wzrostu dobrobytu mieszkańców. Zarówno bezpośredni skutek (spadek bezrobocia) jak i pośredni (wzrost wpływów z podatków) powoduje, że rozwój tego obszaru ma zwielokrotniony wpływ na rozwój Gminy. Prezentacje potencjału rozwojowego zawarto w tabeli 33.

TABELA 33 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	W _{pr}
infrastruktura			
III/1	mieszkalnictwo	6%	0,72
III/2	sieć komunikacyjna	9%	0,18
III/3	komunikacja publiczna	9%	0,54
III/4	sieć wodociągowa	11%	1,32
III/5	sieć kanalizacyjna i gospodarka odpadami	9%	0,18
III/6	sieć energetyczna	6%	0,72
ekonomia			
III/7	usługi i przetwórstwo	10%	0,90
III/8	turystyka i rekreacja	10%	0,60
III/9	handel, transport i magazynowanie	10%	1,80
III/10	budownictwo	10%	0,80
III/11	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10%	2,70

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie cech znajduje się pod tabelą 30. Graficzna prezentacja potencjału rozwojowego zaprezentowana została na wykresie 14.

Źródło: Analiza Remedis SA

Wykres pokazuje, że największy potencjał rozwojowy Gminy Książki to dalszy rozwój rolnictwa (m. in. rolnictwa ekologicznego) wsparty rozwojem przedsiębiorczości współpracującej i wspomagającej rolnictwo.

4. WYBÓR STRATEGII GMINY KSIĄŻKI

4.1. ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY KSIĄŻKI

Zrównoważony rozwój ma służyć mieszkańcom. Oznacza to, że władze Gminy nie mogą dążyć do realizacji dowolnych celów cząstkowych, ale jedynie takich, które są zgodne z celami strategicznymi.

Zrównoważenie rozwoju oznacza (zgodnie z Agendą 21), iż dokonując alokacji środków budżetowych, w tym inwestycyjnych i dokonując wyboru kierunków rozwoju powinno dążyć się do równoważenia celów: społecznych, ekologicznych i rozwoju przestrzennego.

W warunkach samorządu granice między tymi obszarami są bardzo często nieostre. Należy więc wyodrębnić działania pod kątem głównych kierunków strategicznych, tj.: niwelowania słabych stron (aspekt społeczny) oraz służących długookresowemu rozwojowi (np. inwestycje wnoszące nową jakość w życie społeczno-gospodarcze, służące budowaniu silnej gospodarczo jednostki samorządowej – wzmacniającej akcent gospodarczy).

Zasady budowania pozycji konkurencyjnej i rozwoju społecznego gminy:

1. **Zasada selektywnego tworzenia korzyści zewnętrznych** w powiązaniu z polityką koncentracji na wybranych dziedzinach rozwoju to taki dobór inwestycji, które dają efekt mnożnikowy: nie tylko dochodowy, ale także zatrudnienia i demograficzny,
2. **Zasada budowy przewagi konkurencyjnej dla nowych sektorów** – przewidywanie kierunków rozwoju gospodarki; wykorzystanie nowoczesnych sektorów gospodarki.
3. **Zasada równoważenia rozwoju** – niwelowania słabych i wzmocnienia silnych stron gminy – w praktyce oznaczająca konieczność równoważenia interesów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych,
4. **Zasada ochrony wartości przyrody i kultury jako środowiska życia mieszkańców,**
5. **Zasada uspołeczniania procesów podejmowania decyzji** – poprzez prowadzenie szerokich konsultacji ze społecznością lokalną dotyczących obecnego i przyszłego funkcjonowania gminy,
6. **Zasada przejrzystości i jawności, przy powszechnym dostępie do informacji,**
7. **Zasada koncentracji środków,**
8. **Zasada subsydiarności** – oddawania zadań do wykonania podmiotom gwarantującym ich wykonanie w sposób rzetelny i ekonomiczny,

9. **Zasada przystępności** – prowadzenia własnej polityki informacyjnej zrozumiałej dla społeczności lokalnej.

Przy pracach nad niniejszą strategią wzięto pod uwagę specyfikę gminy Książki. Niemniej wymienione wyżej zasady, wspólne dla większości gmin, zostały wykorzystane przy budowie niniejszej Strategii, aby działania ukierunkowane na dalszy rozwój społeczny i budowanie mocnej pozycji konkurencyjnej gminy w regionie były spójne i przynosiły trwałe efekty.

4.2. ANALIZA SWOT/TOWS GMINY KSIĄŻKI

4.2.1. KONSULTACJE SPOŁECZNE

Prace nad strategią realizowane były metodą partycypacyjno-ekspercką. Na wszystkich etapach prac stosowano maksymalizację efektu partycypacji poprzez wielokrotne konsultacje społeczne. Podczas prac nad Strategią wyróżnić można cztery podstawowe etapy konsultacji:

- Konsultacje wstępne,
- Konsultacje robocze w trakcie prac zespołu nad przygotowaniem dokumentu (skład Zespołu jest podany w załączniku nr 5),
- Konsultacje końcowe polegające na poddaniu projektu dokumentu ocenie społecznej,
- Procedowanie projektu dokumentu przed Radą Gminy.

Podczas warsztatów i konsultacji uzyskano bardzo wiele wartościowych informacji i wniosków. Układały się w pewien wyraźny obraz potrzeb mieszkańców i zostały wykorzystane w przygotowanych w niniejszej Strategii Celach Strategicznych, Programach i Działaniach, tworzących razem Plan Zadań Inwestycyjnych. Należy zauważyć, że Strategia ze swej istoty jest dokumentem o dużej skali ogólności, dlatego prezentuje złożone wnioski bez bardzo szczegółowego umiejscowienia. Ponadto należy zaznaczyć, że część wniosków wybiegała poza ustawowy zakres odpowiedzialności samorządu gminnego. Natomiast są cenną informacją dla władz Gminy pozwalającą prowadzić działania wspierające potrzeby mieszkańców. Co interesujące, wydaje się, że dla Gminy Książki bardzo duże znaczenia mają działania dotyczące partnerstwa lokalnego, integracji społeczeństwa itp. Te działania, nie zawsze wymagają wielkich środków. Na skutki trzeba poczekać, jednak tylko w ten sposób można pobudzić tkwiący w lokalnej społeczności potencjał. Dopiero potencjał społeczny może wykorzystać istniejące możliwości o charakterze materialnym.

Dużym wyzwaniem są też potrzeby dotyczące obszarów objętych jurysdykcją innych podmiotów samorządowych (drogi i inwestycje w pasie drogowym dróg ponadgminnych). Tu też możliwości działania Gminy są ograniczone, a partycypacja w kosztach oznacza wydatek bez podniesienia majątku Gminy.

Pominięto wnioski dotyczące innych, aktualnych programów realizowanych w Gminie. Oryginały wniosków złożonych w ramach konsultacji społecznych są dostępne w Urzędzie Gminy.

4.2.2. ANALIZA SWOT GMINY KSIĄŻKI

Analiza SWOT pokazuje, że Gmina Książki powinna nadal rozwijać się w oparciu o swoje korzystne warunki glebowe i czyste środowisko wykorzystując w tym celu wieloletnie tradycje rolnicze. Silnym punktem Gminy jest także rozwój kultury lokalnej i edukacji. Wspomnieć należy o praktycznie 100% zwodociągowaniu. Dalszy rozwój wymaga konsekwentnego wzmocnienia dotychczasowych działań, takich jak poprawa stanu infrastruktury (przede wszystkim sanitacji, dbałość o jakość dróg). Ponadto, aby wzmocnić możliwości finansowe realizacji przedsięwzięć należy szukać możliwości wsparcia dla budżetu poprzez środki zewnętrzne. Oczywiście wśród zewnętrznych najważniejszą opcją jest maksymalne wykorzystanie środków bezzwrotnych, głównie z UE (warto zwrócić uwagę także na tzw. Fundusze Norweskie, oraz środki krajowe, zwłaszcza w obszarze działań prospołecznych oraz modernizacji infrastruktury technicznej). Trzeba też poszukiwać możliwości realizacji wybranych zadań w inny sposób, np. w formule partnerstwa publiczno-prywatnego. Dotyczy to zwłaszcza projektów związanych z przygotowaniem terenów inwestycyjnych. Warto przy tym podkreślić, że poprawa stanu infrastruktury zarówno technicznej jak i społecznej będzie silnym czynnikiem wzrostu, zarówno wewnętrznego jak i opartego o imigrację. Należy poszerzać współpracę z ościennymi gminami.

Dla celów analizy zastosowaną zintegrowaną metodykę analizy SWOT-TOWS opracowaną w Remedis S.A. Opiera się o zmodyfikowany, klasyczny podział na obszary wewnątrz i na zewnątrz analizowanego podmiotu na obszar statyczny – silne i słabe strony – i dynamiczny – możliwości i zagrożenia. W analizie do oceny wartościowej wykorzystano zarówno informacje od uczestników procesu prac nad strategią jak i ocenę ekspercką. Tabela zamieszczona powyżej obejmuje SWOT w ujęciu jakościowym. Dodatkowo w oparciu o istniejące dokumenty strategiczne wyższego rzędu (głównie Strategię Rozwoju Kraju 2020) przyjęto, że nie nastąpią

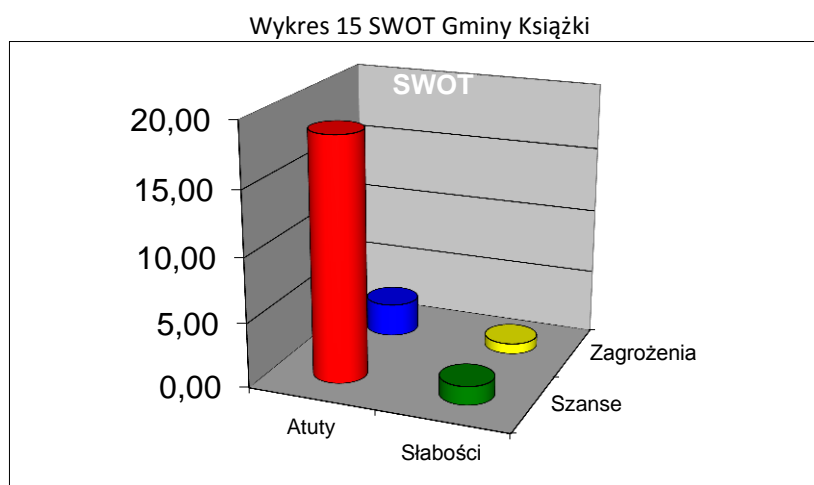
żadne gwałtowne zmiany makroekonomiczne, istotne zmiany polityki rolnej bądź podatkowej, które miałyby fundamentalny wpływ na sytuację gminy.

Analizy SWOT/TOWS – służą do badania relacji pomiędzy atutami i słabościami gminy, a szansami i zagrożeniami mogącymi pojawić się w otoczeniu głównie w celu dokonania wyboru najwłaściwszego wariantu strategii. Analiza SWOT służy ocenie sił i słabości gminy w kontekście możliwości i zagrożeń – jest więc spojrzeniem „od sytuacji dzisiejszej w przyszłość”, natomiast TOWS jest analizą możliwości i zagrożeń przyszłości w kontekście silnych i słabych stron gminy. Analiza SWOT/TOWS, po uprzednim zdefiniowaniu listy czynników oraz ich ocenie opiera się na następujących zasadach:

- Badaniu podlegają relacje pomiędzy silnymi i słabymi stronami a możliwościami i zagrożeniami, przy czym:
 - W analizie SWOT istnienie interakcji stwierdza się odpowiadając na następujące pytania:
 - czy zdefiniowane silne strony pozwolą wykorzystać możliwości, które mogą się zdarzyć?
 - czy zidentyfikowane słabości nie pozwolą na wykorzystanie pojawiających się możliwości?
 - czy zidentyfikowane silne strony pozwolą na przezwycięzenie możliwych zagrożeń?
 - czy zidentyfikowane słabe strony wzmocnią siłę oddziaływania potencjalnych zagrożeń?
 - W analizie TOWS występowanie relacji określa się odpowiadając na pytania:
 - czy zagrożenia osłabiają zidentyfikowane silne strony?
 - czy możliwości spotęgują posiadane silne strony?
 - czy zagrożenia spotęgują występujące słabości?
 - czy potencjalne możliwości pozwolą przezwyciężyć istniejące słabe strony?
- Dla każdego z wyspecyfikowanych powyżej pytań buduje się odpowiednią tablicę, za pomocą której bada się relacje pomiędzy parami czynników, przypisując istniejącemu silnemu powiązaniu cyfrą „2”, słabej „1”, nieistniejącej „0”;

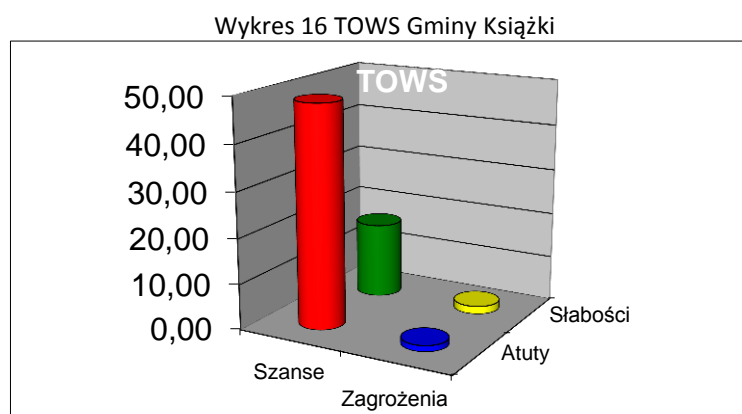
- Otrzymane sumy powiązań (poziome i pionowe) podlegają przemnożeniu przez wartość odpowiedniego czynnika, określonego w bilansie strategicznym, tworząc poziome i pionowe wartości interakcji a ich suma łączną wartość interakcji.
- Zestawienie wartości interakcji dla poszczególnych par czynników stanowi wskazówkę do wyboru najkorzystniejszego wariantu strategii. Różne warianty strategii różnią się metodyką ich wdrażania, dostosowaną do ich charakteru, określoną dwoma podstawowymi czynnikami:
 - Wielkością potrzebnych środków na realizację strategii (i/lub poziomem ryzyka finansowego budżetu),
 - Intensywnością zmian (zakres programów, harmonogram przedsięwzięć itp.).

Na wykresie 15 przedstawiono zintegrowaną analizę SWOT w ujęciu ilościowym dla Gminy Książki (pełne macierze zawarte są w rozdziale załączniki na końcu dokumentu).

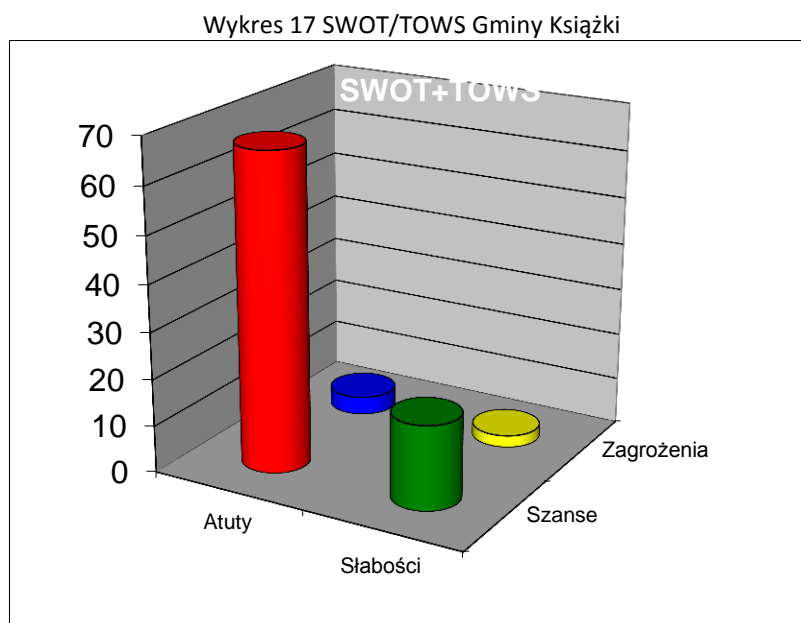
Źródło: Analiza Remedis SA

Zgodnie z przyjętą metodyką dokonano analizy TOWS, przedstawionej na wykresie 16 (pełne macierze zawarte są w rozdziale Załączniki na końcu dokumentu).

Źródło: Analiza Remedis SA

Zgodnie z przyjętą metodyką i dla zredukowania efektu nieproporcjonalności wag przy prowadzeniu analizy SWOT opracowano także zestawieniową analizę SWOT + TOWS. Jej wynik prezentuje wykres 17.

Źródło: Analiza Remedia SA

To sugeruje zdecydowany wybór strategii agresywnej, zwanej też „maksi-maksi”. Należy wykorzystywać pojawiające się szanse przy pomocy posiadanych silnych stron.

Sprowadzając powyższe uogólnione omówienie wyników analizy SWOT-TOWS strategia Gminy Książki powinna skoncentrować się na wykorzystaniu szans:

- dalszemu rozwojowi rolnictwa poprzez wykorzystanie warunków glebowych, a także poprzez rozwój rolnictwa ekologicznego,
- dalszym rozwoju przedsiębiorczości, w szerokim rozumieniu, nie tylko w zakresie powiększania ilościowego dotychczasowych działalności ale także poszukiwania nowych rozwiązań gospodarczych i tworzenia miejsc pracy przyjaznych m. in. osobom zaangażowanym w produkcję, handel i usługi związane z rolnictwem. Działania te mają tworzyć spójną, przyjazną infrastrukturę sprzyjającą rozwojowi przedsiębiorczości,
- warto również poszerzać ofertę kulturalną oraz rozbudować bazę sportową sprzyjającą napływowi potencjalnych mieszkańców i inwestorów,
- pojedyncza gmina jest zbyt mała, aby sprostać wyzwaniom XXI wieku, dlatego ważnym elementem służącym rozwojowi jest współpraca z otoczeniem. Stąd waga współpracy z wieloma organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie gminy oraz sąsiednimi gminami, powiatem i partnerami z zagranicy,

- jednocześnie należy zwrócić uwagę na zagadnienie dobrej komunikacji, szczególnie jeśli chodzi o nawierzchnię dróg i infrastrukturę okołodrogową (oświetlenie, parkingi, chodniki), a także sprzyjanie rozwojowi komunikacji publicznej,
- należy rozszerzać i modernizować sanitację (kontynuując już realizowane działania),
- prawdopodobnie najtrudniejszym wyzwaniem staje się problem demografii. Dlatego należy przygotować możliwości osadnicze – np. poprzez uzbrojenie terenów i właściwe przygotowanie planów zagospodarowania przestrzennego,
- należy przygotować się na poszerzenie usług senioralnych – perspektywy demograficzne dla kraju wyglądają niekorzystnie w sytuacji starzejącego się społeczeństwa.

4.3. WIZJA ROZWOJU GMINY KSIĄŻKI

Określiwszy strategię dla Gminy Książki sformułowano wizję i pola rozwoju strategicznego Gminy.

Realizacja wszystkich celów strategicznych powinna odbywać się w oparciu o ekologię, właściwe finanse oraz istniejącą bazę (zaplecze), a efektem powinien być wpływ na podnoszenie poziomu przedsiębiorczości (zwłaszcza rolnej i okołorolnej), powstanie nowych miejsc pracy i rozwój społeczno-ekonomiczny Gminy.

5. CELE STRATEGICZNE I PROGRAMY OPERACYJNE GMINY KSIĄŻKI

Szczególna rola samorządu terytorialnego została zarysowana przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej w artykule 163, który stanowi, że samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne niezastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych. Podstawowym celem działania samorządu jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju regionu, który prowadzi do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Na podstawie analiz określono kierunki rozwoju, a następnie wyłoniono główne programy strategiczne. W skład programów wchodzi zarówno działania inwestycyjne jak i nie będące inwestycjami. W obszarach inwestycyjnych planowanie operacyjne zostanie zaprezentowane w kolejnych dokumentach Gminy o charakterze operacyjnym (przede wszystkim w Wieloletniej Prognozie Finansowej). Poniżej przedstawiono karty programów strategicznych Gminy Książki.

5.1. PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „KONKURENCYJNA GOSPODARKA”

Tabela 34 CEL STRATEGICZNY 1

CEL STRATEGICZNY 1	KONKURENCYJNA GOSPODARKA
Program operacyjny 1.1	Stworzenie stref aktywności gospodarczej poprzez kompleksowe przygotowanie terenów pod inwestycje
Działanie 1.1.1	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych
Opis Działania	Stopniowe uzbrojenie i sprzedaż terenów przeznaczonych pod inwestycje
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, środki unijne
Miernik oceny	Liczba i powierzchnia uzbrojonych działek, liczba i powierzchnie sprzedanych działek
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 1.1.2	Oferowanie pakietu preferencyjnego przedsiębiorcom i inwestorom
Opis Działania	Analiza i wykorzystanie aktualnych, pozostających w kompetencji samorządu możliwości działania (np. zwolnienie z podatku od nieruchomości)
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Miernik oceny	Liczba pozyskanych inwestorów, rozpoczętych inwestycji
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 1.1.3	Wzmocnienie wizerunku gminy przyjaznej przedsiębiorcom
Opis Działania	Współpraca z ogólnopolskimi organizacjami zrzeszającymi przedsiębiorców i mediami branżowymi, promocja oferty inwestycyjnej
Potencjalne źródło	Środki własne, środki powiatowe

finansowania	
Miernik oceny	Liczba akcji promocyjnych, liczba organizacji, z którymi podjęto współpracę, efekty współpracy
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Program operacyjny 1.2	Dostosowanie produkcji rolniczej oraz przetwórstwa do funkcjonowania w standardach ekologicznych
Działanie 1.2.1	Wspieranie innowacyjnych technologii
Opis Działania	Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami rolniczymi, prowadzenie szkoleń i popularyzacja rozwoju rolnictwa i usług
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba nowych miejsc pracy
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 1.2.2	Tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego
Opis Działania	Wspieranie, partnerstwo oraz współpraca z osobami zainteresowanymi przetwórstwem lokalnym
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba wytworzonych produktów
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 1.2.3	Budowa dróg dojazdowych do pól
Opis Działania	Budowa dróg dojazdowych do pól sukcesywnie w poszczególnych sołectwach
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba kilometrów nowych dróg
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 1.2.4	Propagowanie ekologicznych upraw rolnych z możliwością wystawiania płodów rolnych na imprezach okolicznościowych
Opis Działania	Promocja sprzedaży produktów rolnych podczas jarmarków, dożynek na terenie gminy, powiatu i poza jego granicami, stworzenie ulg (zachęt) do upraw ekologicznych oraz rynku certyfikującego skup produktów BIO
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba producentów zdrowej żywności, oferowane produkty
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 1.2.5	Pomaganie w ukierunkowywaniu produkcji rolnej
Opis Działania	Stworzenie programów pomocowych, organizacja szkoleń zwłaszcza w zakresie dbałości o gleby, wspieranie restrukturyzacji rolnictwa, powiększenie ilości zadrzewień śródpolnych
Potencjalne źródło	Środki gminne, środki zewnętrzne

finansowania	
Miernik oceny	Liczba programów, szkoleń
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Program operacyjny 1.3	Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości
Działanie 1.3.1	Programy pomocowe dla przedsiębiorców
Opis Działania	Wspieranie tworzenia programów pomocowych, informowanie przedsiębiorców
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, PUP, środki unijne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba wdrożonych programów
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 1.3.2	Wspieranie organizacji bezpłatnych szkoleń
Opis Działania	Udostępnienie lokali, informowanie o szkoleniach
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba zorganizowanych szkoleń
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 1.3.3	Wspieranie lokalnych porozumień przedsiębiorców/rolników
Opis Działania	Rozpoznanie i zaproszenie do współpracy działających organizacji rolniczych i przedsiębiorców
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne
Miernik oceny	Liczba spotkań, efekty współpracy
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 1.3.4	Wspieranie proinnowacyjności
Opis Działania	Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia, wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, wojewódzkie, środki gminne
Miernik oceny	Liczba przedsiębiorstw spełniających wymogi WRPO+ w tym zakresie
Termin realizacji	2017-2026
Koordynator	Urząd Gminy Książki

Źródło: Analiza Remedis SA, Urząd Gminy Książki

5.2. PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „DOSKONALENIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ”

Tabela 35 CEL STRATEGICZNY 2

CEL STRATEGICZNY 2	DOSKONALENIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ
Program operacyjny 2.1	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej
Działanie 2.1.1	Budowa i modernizacja dróg gminnych
Opis Działania	Budowa dróg pomiędzy poszczególnymi miejscowościami, naprawa i modernizacja istniejących odcinków drogowych, położenie nakładek bitumicznych na przygotowane do tego odcinki dróg
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba kilometrów wybudowanych dróg
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 2.1.2	Budowa i modernizacja chodników, parkingów, przystanków
Opis Działania	Budowa i modernizacja chodników przy drogach, budowa i modernizacja parkingów w centrach wsi, miejscach wypoczynku, remonty przystanków autobusowych
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy i powiatu
Miernik oceny	Liczba kilometrów nowych i zmodernizowanych chodników
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 2.1.3	Modernizacja starych i budowa nowych energooszczędnych obwodów oświetleniowych
Opis Działania	Dotyczy w pierwszym rzędzie odcinków dróg, gdzie występują zabudowania, miejsc niebezpiecznych (przejścia dla pieszych). Podstawowy zakres: demontaż starych opraw elektrycznych i źródeł światła i montaż nowych źródeł energooszczędnych (LED)
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba nowych punktów oświetleniowych
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 2.1.4	Podnoszenie bezpieczeństwa dróg
Opis Działania	W zależności od potrzeb miejscowych dbałość o właściwe oznakowanie, wprowadzanie progów i szykan spowalniających, budowa chodników
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy i powiatu
Miernik oceny	Liczba rozwiązanych problemów
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 2.1.5	Prowadzenie działań lobbingowych na rzecz modernizacji dróg

	powiatowych
Opis Działania	Lobbing, organizacja spotkań
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Miernik oceny	Liczba działań
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Program operacyjny 2.2	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych, deszczowych, wodociągowych, usuwanie produktów zawierających azbest
Działanie 2.2.1	Doskonalenie sanitacji gminy
Opis Działania	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej, Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, dofinansowanie wymiany szamb na szczelne
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba mieszkańców korzystających z kanalizacji
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 2.2.2	Kontynuacja działań związanych z likwidacją azbestu
Opis Działania	Stworzenie możliwości ubiegania się o środki na utylizację materiałów zawierających azbest
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki gminne, środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
Miernik oceny	Liczba zutylizowanych materiałów zawierających azbest
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 2.2.3	Unowocześnianie i rozbudowa sieci wodociągowej
Opis Działania	Dalsze udoskonalanie stacji uzdatniania wody oraz sieci wodociągowej.
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki gminne, środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
Miernik oceny	Długość odnowionej/ wybudowanej sieci wodociągowej
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Program operacyjny 2.3	Rozbudowa gminnej infrastruktury rekreacyjno-sportowej, kulturalnej i innej służącej mieszkańcom
Działanie 2.3.1	Budowa nowych i modernizacja istniejących ścieżek rowerowych
Opis Działania	Zaprojektowanie ścieżek i ich budowa oraz modernizacja istniejących, lepsze połączenie miejscowości
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, środki unijne
Miernik oceny	Ilość kilometrów wybudowanych ścieżek
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 2.3.2	Modernizacja istniejącej infrastruktury kulturalnej, w tym świetlic wiejskich
Opis Działania	Przygotowanie planów, modernizacja
Potencjalne źródło	Środki własne, krajowe, unijne

finansowania	
Miernik oceny	Liczba zmodernizowanych placówek, stopień ich wykorzystania
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 2.3.3	Budowa i utrzymanie obiektów sportowych, rekreacyjnych i przyrodniczo-edukacyjnych w miejscowościach Gminy
Opis Działania	Budowa i utrzymanie obiektów sportowych, rekreacyjnych budowa siłowni zewnętrznych, wiat rekreacyjnych, zakup sprzętu, wybór lokalizacji, budowa boisk sportowych, tworzenie ścieżek i parków przyrodniczo-edukacyjnych.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne
Miernik oceny	Wybudowane obiekty
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 2.3.4	Budowa placów zabaw dla dzieci
Opis Działania	Budowa placów zabaw dla dzieci we wszystkich miejscowościach sołectkich, wykonanie małej architektury, niwelacje terenu, zakup sprzętu, zagospodarowanie terenu,
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne, prywatne
Miernik oceny	Wybudowane place
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 2.3.5	Modernizacja bazy lokalowej należącej do Gminy
Opis Działania	Przebudowa, modernizacja i rewitalizacja obiektów należących do Gminy w celu podniesienia ich funkcjonalności i spełniania aktualnych potrzeb mieszkańców
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne, prywatne
Miernik oceny	Liczba zmodernizowanych budynków
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 2.3.6	Wsparcie działań podmiotów zewnętrznych działających na rzecz rewitalizacji, modernizacji i rozbudowy bazy służącej mieszkańcom gminy Książki
Opis Działania	Wsparcie rewitalizacji, przebudowy i modernizacji obiektów służących mieszkańcom w celu podniesienia ich funkcjonalności i spełniania aktualnych potrzeb mieszkańców i wymogów prawa. Działaniem tego typu jest projekt fundacji „Novus Genesis” mający na celu rewitalizację budynku po byłej szkole podstawowej w Brudzawkach w celu utworzenia Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego.
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne, prywatne
Miernik oceny	Liczba zmodernizowanych budynków
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki

Program operacyjny 2.4	Modernizacja bazy oświatowej
Działanie 2.4.1	Wymiana wyposażenia sal komputerowych z dostępem do Internetu szerokopasmowego
Opis Działania	Stworzenie planów, pozyskanie środków finansowych, budowa, wyposażenie sal w komputery z dostępem do Internetu szerokopasmowego
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne
Miernik oceny	Liczba nowych komputerów, liczba dzieci z nich korzystających
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 2.4.2	Zwiększenie dostępu do przedszkola
Opis Działania	Analiza możliwości finansowych i lokalowych, zwiększenie liczby miejsc w przedszkolu
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne
Miernik oceny	Liczba dodatkowych miejsc placówka
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Program operacyjny 2.5	Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej
Działanie 2.5.1	Rozwój OZE
Opis Działania	Rozpoznanie lokalnych możliwości, rozpoznanie możliwości finansowania, wspieranie działań edukacyjnych
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, wojewódzkie, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych działań edukacyjnych i liczba zrealizowanych projektów
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 2.5.2	Wspieranie inteligentnego zarządzania energią
Opis Działania	Modernizacja obiektów publicznych w celu zastosowania nowoczesnych rozwiązań
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, wojewódzkie, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych projektów
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Program operacyjny 2.6	Upowszechnienie dostępu do Internetu szerokopasmowego
Działanie 2.6.1	Zapewnienie dostępu do sieci szerokopasmowej na terenie Gminy
Opis Działania	Stworzenie projektu, znalezienie środków na budowę lokalnej sieci w oparciu o istniejące węzły
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, wojewódzkie, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba osób korzystających z szerokopasmowego Internetu

Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 2.6.2	Stworzenie Publicznych Punktów Dostępu do Internetu
Opis Działania	Udostępnienie Internetu np. w świetlicach wiejskich
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, krajowe, powiatowe, unijne
Miernik oceny	Liczba miejsc, w których można korzystać z Internetu
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki

Źródło: Analiza Remedis SA, Urząd Gminy Książki

5.3. PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO”

Tabela 36 CEL STRATEGICZNY 3

CEL STRATEGICZNY 3	AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO
Program operacyjny 3.1	Aktywizacja dzieci i młodzieży
Działanie 3.1.1	Realizacja programów podnoszących kompetencje dzieci i młodzieży
Opis Działania	Przygotowanie i wspieranie programów wspomagających i rozwijających kompetencje dzieci i młodzieży zarówno w szkole i przedszkolu, świetlicach wiejskich i innych miejscach aktywności
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki gminne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba uczestników
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 3.1.2	Organizowanie różnych form letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży
Opis Działania	Przekazywanie środków, pomoc w organizacji imprez, konkursów
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki gminne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba uczestników
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Program operacyjny 3.2	Zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców Gminy
Działanie 3.2.1	Intensyfikacja udziału mieszkańców w kulturze jako uczestników i twórców wydarzeń kulturalnych
Opis Działania	Opracowanie i realizacja programów uczestnictwa w kulturze, edukacji kulturalnej, informacji i promocji, oraz przeprowadzenie badań uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym gminy
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Miernik oceny	Realizacja programu
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 3.2.2	Kultywowanie i promocja tradycji
Opis Działania	Wspieranie wszelkich działań przypominających i utrwalających tradycje lokalne. Formy to np.: organizacja konkursów artystycznych o charakterze lokalnym, wspieranie tworzenia wystaw, zespołów kultywujących lokalną twórczość, zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez organizację warsztatów artystycznych i rękodzielniczych, organizacja festynów, imprez okolicznościowych, koncertów, plenerów artystycznych
Potencjalne źródło finansowania	Środki krajowe, środki unijne, budżet gminy, środki partnerów

Miernik oceny	Liczba wydarzeń
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 3.2.3	Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego
Opis Działania	Wspieranie rozwoju istniejących i wspomaganie w powstawaniu nowych organizacji pozarządowych
Potencjalne źródło finansowania	Środki krajowe, środki unijne, budżet gminy, środki partnerów
Miernik oceny	Poniesione nakłady
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Program operacyjny 3.3	Dbłość o wysoki poziom bezpieczeństwa społecznego
Działanie 3.3.1	Zapewnienie nowoczesnego sprzętu dla OSP
Opis Działania	Zakup specjalistycznego sprzętu
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Wartość dostarczonego do OSP sprzętu
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 3.3.2	Modernizacja bazy lokalowej OSP
Opis Działania	Przebudowy strażnic i świetlic, remonty strażnic, remont instalacji, wymiana stolarki okiennej itp.
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych inwestycji
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Program operacyjny 3.4	Aktywne i zdrowe starzenie się
Działanie 3.4.1	Kształtowanie i promocja aktywnych postaw na rzecz zdrowego i aktywnego stylu życia
Opis Działania	Zajęcia rekreacyjne, kulturalne, spotkania integracyjne
Potencjalne źródło finansowania	Środki krajowe, środki unijne, budżet Gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba aktywnych uczestników
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 3.4.2	Stworzenie punktu dziennej opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych
Opis Działania	Prowadzenie zajęć rehabilitacyjnych, zapewnienie ludziom aktywnego spędzania czasu, prowadzenie terapii zajęciowych, uruchomienie idei wolontariatu wśród mieszkańców, zapewnienie konsultacji i porad
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne i krajowe
Miernik oceny	Liczba osób korzystających z pomocy, liczba wolontariuszy,

	stworzenie punktu dziennej opieki
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 3.4.3	Profilaktyka zdrowotna
Opis Działania	Profilaktyka zmierzająca do zmniejszenia ilości chorób reumatycznych, alergicznych, onkologicznych, psychiatrycznych, wad postawy, wymowy itd.
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki gminne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 3.4.4	Stworzenie Klubu Seniora i Domu Dziennego Pobytu
Opis Działania	Stworzenie Klubu Seniora i Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych, zorganizowanie miejsca i środków,
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Utworzony KS i DDP
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Program operacyjny 3.5	Uczenie się przez całe życie (Lifelong Learning)
Działanie 3.5.1	Stworzenie programów doszkalających w zakresie obsługi nowoczesnych urządzeń, Internetu, walka z wykluczeniem społecznym
Opis działania	Zakup programów, przeszkolenie osób
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, krajowe, powiatowe, unijne
Miernik oceny	Liczba osób korzystających ze szkoleń
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 3.5.2	Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego
Opis działania	Upowszechnienie dostępu mieszkańców do usług elektronicznych
Potencjalne źródło finansowania	Środki krajowe, środki unijne, budżet Gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba osób korzystających z komunikacji elektronicznej szkoleń
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Działanie 3.5.3	Wspieranie rozwoju e-społeczeństwa
Opis działania	Wspieranie wprowadzania rozwiązań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia, stworzenie informatora o ofercie kulturalnej, rekreacyjno-sportowej itp.
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, krajowe, powiatowe, unijne
Miernik oceny	Liczba prowadzonych projektów
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Książki

Działanie 3.5.4	Promocja postaw ekologicznych
Opis działania	Szkolenia, warsztaty, inicjatywy społeczne, działania medialne
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, budżet gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba podjętych kampanii informacyjnych, ilość zajęć
Termin realizacji	2018-2028
Koordynator	Urząd Gminy Książki
Program operacyjny 3.6	Aktywizacja mieszkańców
Działanie 3.6.1	Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja lokalnego rynku pracy
Opis działania	Współpraca w organizacji kształcenia w zakresie zdobywania umiejętności rzemieślniczych, stymulacja inwestycji lokalnych kreujących nowe miejsca pracy, współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, powiatowe (PUP), gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba bezrobotnych, liczba osób, które pracę znalazły, liczba osób przeszkolonych
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Książki

Źródło: Analiza Remedis SA, Urząd Gminy Książki

Warto dodać, że wymienione powyżej zadania nie są wartościowane ze względu na skutki dla jak największej części mieszkańców. Takie hierarchizowanie należy zrealizować każdorazowo decydując o przyznaniu środków na realizację w ramach kolejnego budżetu i kolejnego WPF-u. Niemniej w praktyce należy się spodziewać, że podstawowym czynnikiem priorytetyzującym zadania będzie możliwość pozyskania dofinansowania bezzwrotnego. To bowiem pozwoli na swoiste lewarowanie możliwości budżetowych i maksymalizacji wartościowej zrealizowanych na rzecz mieszkańców działań.

6. STRATEGIA GMINY KSIĄŻKI A INNE DOKUMENTY STRATEGICZNE

W niniejszym rozdziale dokonano prezentacji Strategii Rozwoju Gminy Książki na lata 2018-2028 na tle innych dokumentów strategicznych – przede wszystkim Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030, Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Analiza wykazuje zbieżność strategii Gminy z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla dotyczącymi Gminy.

6.1. STRATEGIA EUROPA 2020

Strategia „Europa 2020” jest dziesięcioletnią strategią Unii Europejskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, zapoczątkowaną w 2010 r. Ma ona na celu nie tylko rozwiązanie problemów wynikających z kryzysu, z którego obecnie kraje UE stopniowo wychodzą. Strategia ta ma również pomóc nam skorygować niedociągnięcia europejskiego modelu wzrostu gospodarczego i stworzyć warunki, dzięki którym będzie on bardziej służył zrównoważonemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi.

Ustalono pięć nadrzędnych celów, które UE ma osiągnąć do 2020 roku. Obejmują one **zatrudnienie, badania i rozwój, klimat i energię, edukację, integrację społeczną i walkę z ubóstwem**. Strategia zawiera również siedem tzw. inicjatyw przewodnich, w oparciu o które Unia Europejska i władze państw członkowskich będą nawzajem uzupełniać swoje działania w kluczowych dla strategii obszarach, takich jak: **innowacje, gospodarka cyfrowa, zatrudnienie, młodzież, polityka przemysłowa, ubóstwo i oszczędne gospodarowanie zasobami**.

Wdrażanie celów Strategii Rozwoju Gminy Książki przyczynia się do realizacji Strategii „Europa 2020”.

6.2. STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK) to główna strategia rozwojowa Polski do 2020 roku. Wskazuje najważniejsze zadania państwa, które należy zrealizować w najbliższych latach, by przyspieszyć rozwój Polski, orientacyjny harmonogram oraz sposób finansowania zaplanowanych działań. Strategia proponuje podejście dwukierunkowe, polegające na usuwaniu barier i słabości polskiej gospodarki oraz wykorzystaniu jej mocnych stron. SRK

wyznacza trzy obszary, na których powinny zostać skoncentrowane fundusze na politykę rozwoju:

- Konkurencyjna gospodarka,
- Spójność społeczna i terytorialna,
- Sprawne i efektywne państwo.

Działania wskazane w SRK będą konkretyzowane poprzez cele i programy Strategii Rozwoju Gminy Książki na lata 2018-2028.

6.3. DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU „POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI”

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „**Polska 2030**. Trzecia fala nowoczesności” – jest to dokument rządu RP o charakterze analitycznym i rekomendacyjnym. Określa on główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego, zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 roku. Celem Strategii jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w jak najkrótszym czasie i próba uniknięcia tzw. „straconej dekady” – wolniejszego rozwoju gospodarczego niż w poprzednich latach, który powodowałby negatywny wpływ na jakość życia ludzi. Strategia zakłada więc zbudowanie przewag konkurencyjnych do 2030 roku, tak, aby po wykorzystaniu obecnych sił rozwojowych Polska posiadała nowe potencjały wzrostu w obszarach, które dotychczas nie były eksploatowane, np. w obszarze edukacji.

Głównym celem dokumentu **Polska 2030** jest poprawa jakości życia Polaków mierzona wskaźnikami jakościowymi, a także wartością oraz tempem wzrostu polskiego PKB. Projekt kładzie nacisk na jednoczesny rozwój w trzech strategicznych obszarach: **konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski oraz efektywności i sprawności państwa.**

Cele Strategii Rozwoju Gminy Książki, programy z tym związane, a także przedstawione kierunki działań wpisują się w cele przedstawione w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności”

6.4. RAPORT POLSKA 2030. WYZWANIA ROZWOJOWE

Raport Polska 2030 przedstawia wyzwania jakie powinniśmy podjąć w perspektywie roku 2030 tj.:

- Wzrost i konkurencyjność,
- Sytuacja demograficzna,
- Wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy,
- Odpowiedni potencjał infrastruktury,
- Bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne,
- Gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego,
- Solidarność i spójność regionalna,
- Poprawa spójności społecznej,
- Sprawne państwo,
- Wzrost kapitału społecznego Polski.

Realizacja celów strategicznych określonych w Strategii Rozwoju Gminy Książki przyczyni się do urzeczywistniania tych wyzwań w skali pojedynczej gminy.

6.5. KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

W KPZK 2030 rozwój kraju traktowany jest w sposób kompleksowy. Oznacza to, że zadaniem zagospodarowania przestrzennego jest godzenie interesów różnych użytkowników przestrzeni (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, państwa). Powinno być spójne z decyzjami podejmowanymi w innych obszarach dotyczących np. inwestycji infrastrukturalnych, potrzeby rozwoju miast, ochrony terenów zielonych.

KPZK wskazuje najpilniejsze problemy zagospodarowania polskiej przestrzeni i konkretne działania naprawcze w sześciu obszarach tematycznych dla:

- Poprawy konkurencyjności największych miast i powiązań między nimi,
- Tworzenia warunków równomiernego rozwoju poza dużymi miastami,
- Rozwoju infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej (np. sieci szerokopasmowe),

- Poszanowania środowiska naturalnego i walorów krajobrazowych, a także kulturowych,
- Wzmacniania odporności Polski na zagrożenia związane z bezpieczeństwem energetycznym (np. poprzez budowanie połączeń energetycznych z sąsiednimi państwami) czy ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi (np. powodziami),
- Systematycznej budowy i utrzymania skutecznego systemu planowania przestrzennego (np. eliminowania chaotycznego sposobu zabudowy przedmieść).

Koncepcje zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Książki zawierają założenia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

6.6. KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE

Główny cel strategiczny polityki regionalnej określony w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 to:

- Efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Realizacja tego celu jest możliwa dzięki koncentracji środków w obszarach i działaniach, które największym stopniu będą przyczyniały się do realizacji celów szczegółowych tj.:

- Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
- Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych,
- Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Gminy Książki na lata 2018-2028 będzie realizować założenia Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

6.7. STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI. DYNAMICZNA POLSKA 2020

Stworzenie wysoce konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i współpracy przedsiębiorstw, administracji i nauki to główny cel Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” (SIEG).

Głównym założeniem SIEG jest przygotowanie odpowiednich warunków funkcjonowania polskich przedsiębiorstw oraz sektora nauki i administracji, które pozwolą zwiększyć konkurencyjność i innowacyjność naszej gospodarki. Strategia zakłada realizację następujących celów:

- Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki,
- Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy,
- Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców,
- Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Poszczególne działania będą realizowane przez administrację centralną we współpracy z przedsiębiorcami i ich organizacjami, jednostkami naukowymi i samorządowymi, instytucjami otoczenia biznesu oraz organizacjami pozarządowymi. Obok systemowych działań legislacyjnych w różnych obszarach planowane są również zmiany w samym funkcjonowaniu krajowej polityki innowacyjnej, a także bezpośrednie wsparcie w postaci programów finansowanych ze środków publicznych.

Cele i programy Strategii Gminy Książki są kompatybilne z celami SIEG.

6.8. KRAJOWY PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2014-2020

Działania podejmowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Książki na lata 2018-2028 zgodne są z celami Krajowych Programów Operacyjnych.

6.9.1 PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Celem programu jest wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku, a także sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Program będzie w sposób szczególny promował miasta przeznaczając im środki finansowe w obszarze transportu oraz podniesienia efektywności energetycznej.

6.9.2 PROGRAM OPERACYJNY INTELIGENTNY ROZWÓJ

Głównym celem PO IR będzie pobudzenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki w Polsce za pomocą zwiększenia nakładów prywatnych na rozwój i badania. Nakłady te będą skoncentrowane na budowie nowych sektorów biznesu i wzmocnieniu już istniejących, a także na rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw. Preferowane będą projekty badawcze, które cechuje wysoki potencjał w zakresie nauki i biznesu. W stopniu adekwatnym do zakresu oddziaływania niektóre programy Strategia Rozwoju Gminy Książki na lata 2018-2028 zazębiają się z celami PO IR.

6.9.3 PROGRAM OPERACYJNY POLSKA CYFROWA

Celem programu jest wzmocnienie cyfrowych fundamentów dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju. Zgodnie z Umową Partnerstwa, jako fundamenty te przyjęto: szeroki dostęp do szybkiego Internetu, efektywne i przyjazne użytkownikom e-usługi publiczne oraz stale rosnący poziom kompetencji cyfrowych społeczeństwa. Technologie cyfrowe są absolutnym katalizatorem innowacyjności, zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Na poziomie dotyczącym gminy Strategia Rozwoju Gminy Książki planuje działania zbieżne z założeniami PO PC.

6.9.4 PROGRAM OPERACYJNY WIEDZA, EDUKACJA I ROZWÓJ

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja i Rozwój swym działaniem będzie obejmował:

- Wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia strategii Europa 2020 i krajowych programów reform,
- Wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- Poszukiwanie nowych, niestosowanych dotąd na szerszą skalę innowacyjnych metod rozwiązywania problemów społecznych takich jak: bezrobocie, wykluczenie społeczne

czy brak kwalifikacji i wykształcenia. Wypracowywanie tych metod będzie odbywać się w drodze tworzenia i testowania nowych rozwiązań a także poprzez przenoszenie rozwiązań stosowanych w innych krajach (współpraca ponadnarodowa),

- Realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej czyli np. staży i praktyk zagranicznych w ramach programów Erasmus czy Leonardo da Vinci,
- Realizację działań ukierunkowanych na bezrobotne osoby młode w wieku od 16 do 24 roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych i gwarancji dla młodzieży.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój nie jest skierowany bezpośrednio do gmin, niemniej niektóre z działań planowanych w Strategii Rozwoju Gminy Książki jest zgodnych z ideami tego programu.

6.9. KUJAWSKO-POMORSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2014-2020

Programy operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Książki są zbieżne z priorytetami inwestycyjnymi wszystkich Osi Priorytetowych Kujawsko-Pomorskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 t. j.:

- Oś priorytetowa 1: wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu,
- Oś priorytetowa 2: cyfrowy region,
- Oś priorytetowa 3: efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie,
- Oś priorytetowa 4: region przyjazny środowisku,
- Oś priorytetowa 5: spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu,
- Oś priorytetowa 6: solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry,
- Oś priorytetowa 7: rozwój lokalny kierowany na społeczność,
- Oś priorytetowa 8: aktywni na rynku pracy,
- Oś priorytetowa 9: solidarne społeczeństwo,
- Oś priorytetowa 10: innowacyjna edukacja,
- Oś priorytetowa 11: rozwój lokalny kierowany przez społeczność,
- Oś priorytetowa 12: pomoc techniczna.

6.10. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO ROKU 2020 – PLAN MODERNIZACJI 2020+

Spójność dokumentów strategicznych gminy wymaga połączenia celów Strategii z dokumentem nadrzędnym, jakim jest strategia województwa. Spójność ta realizowana jest na poziomie celów strategicznych obu dokumentów, które przekładają się dalej na konkretne zadania inwestycyjne.

Strategia Rozwoju Gminy Książki na lata 2018-2028 poprzez wykonanie zaplanowanych programów rozwojowych, realizować będzie wszystkie wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego priorytety rozwoju o nazwach:

- Konkurencyjna gospodarka;
- Modernizacja przestrzeni wsi i miast;

6.11. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU WĄBRZESKIEGO NA LATA 2013-2020

Strategia Rozwoju Powiatu Wąbrzeskiego zawiera następujące cele strategiczne i operacyjne, do których bezpośrednio odnoszą się cele i działania zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Książki na lata 2018-2028:

- Cel strategiczny 1; cele operacyjne
 - 1.2. Poprawa i rozbudowa infrastruktury technicznej;
 - 1.3. Wspieranie inicjatyw otoczenia biznesu;
 - 1.4. Przygotowanie kadr;
 - 1.5. Promocja nowoczesnych form działalności rolniczej i przetwórczej;
- Cel strategiczny 2: Rozwój turystyki, agroturystyki oraz sportu i rekreacji:
 - 2.1. Rozbudowa infrastruktury turystycznej;
 - 2.3. Kształcenie świadomości ekologicznej mieszkańców;
 - 2.4. Rozwój sportu i rekreacji;
- Cel strategiczny 3: Wzrost aktywności i integracji mieszkańców;

- 3.1. Rozwój organizacji pozarządowych i grup społecznych;
- 3.2. Aktywizacja środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i wsparcie rodziny;
- 3.3. Rozwój oferty dla dzieci i młodzieży;
- 3.4. Rozwój oferty dla seniorów;
- Cel strategiczny 4:
 - 4.1. Poprawa bezpieczeństwa;
 - 4.2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej.

7. WDRAŻANIE STRATEGII

7.1. METODY ZARZĄDZANIA I MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY KSIĄŻKI LATA 2018-2028

Strategia jest dokumentem planowania długookresowego, który stanowi podstawę do precyzowania rozwojowych przedsięwzięć społecznych i gospodarczych. Sądzić należy, że aktualizacja Strategii jeden raz w okresie czteroletniej kadencji władz samorządowych winna zapewnić jej wystarczające dostosowanie do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy.

W skali krótko i średniookresowej aktualizacje planów rozwojowych gminy zapewnia przygotowanie i doroczny przegląd budżetów i Wieloletnich Prognoz Finansowych. Monitoring i ewaluacja oprócz dokonania oceny stopnia realizacji działań zapisanych w Strategii polega na wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się warunkami wpływającymi na rozwój społeczny i gospodarczy Gminy.

Realizacja zadań odbywać się będzie poprzez uchwalanie i realizacje kolejnych budżetów. W pozostałych obszarach cele opisane w Strategii winny stać się podstawą projektów realizowanych przez samorząd.

Władze Gminy wypełniając strategię winny podejmować decyzje określające: rodzaj zadań i ich hierarchię, zakres finansowania, okres i kolejność realizacji zadań. Zarządzanie finansowe polega na wdrażaniu przyjętych przez Radę Gminy kolejnych budżetów i WPF-ów, analizujących aktualne możliwości inwestycyjne. Aktualne dokumenty (budżet i WPF) są dostępne każdorazowo na stronie BIP Gminy Książki.

Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania strategii będzie stopień realizacji zaplanowanych projektów. Poszczególne cele i działania opisane w strategii posiadają określone mierniki oceny będące podstawą do budowania szczegółowych zasad oceny postępu prac nad programami. Sposób prezentacji osiągnięć w realizacji strategii to decyzja władz Gminy. Monitorowanie i ocena zarówno Strategii jak i innych programów polegać winno na porównaniu osiągniętego stanu do założeń opisanych w odpowiednich programach na podstawie analizy sprawozdań rzeczowych i finansowych jednostek organizacyjnych Gminy.

Urząd Gminy w Książkach jako instytucja wdrażająca Strategię jest odpowiedzialny za:

- zbieranie i udostępnianie danych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji Strategii,
- zapewnienie spójności różnych dokumentów programowych.

W przyjętej hierarchii dokumentów programowych podstawowe informacje pokazujące realizację Strategii zawierają w sobie sprawozdania z wykonania budżetu Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Książki została opracowana przy założeniu, że jej sporządzenie przyczyni się do planowego zarządzania wymagającego okresowych weryfikacji luki pomiędzy stanem faktycznym i stanem pożądanym w Gminie.

7.2. SPOSOBY INICJOWANIA WSPÓŁPRACY MIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, PRYWATNYM I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Do zadań Gminy należy współpraca i wspieranie wybranych przedsięwzięć organizacji pozarządowych działających na jej terenie. Sposób przygotowania i monitorowania strategii i innych dokumentów związanych z rozwojem Gminy gwarantuje włączenie organizacji pozarządowych i sektora prywatnego we współpracę z sektorem publicznym. Dodatkowo należy wspomnieć, że skład Rady Gminy będącej szeroką reprezentacją mieszkańców Gminy sprzyja łączeniu różnych środowisk w aktywności na rzecz Gminy. Bezpośrednio w zgłaszaniu i przy opracowywaniu zadań biorą czynny udział organizacje pozarządowe oraz społeczeństwo zarówno poprzez włączanie się bezpośrednio jak i poprzez swoich przedstawicieli w Radzie Gminy.

Gmina inicjuje współpracę z instytucjami sektora publicznego i lokalnymi przedsiębiorstwami sektora prywatnego poprzez organizowanie wspólnych spotkań dla przedstawicieli tych jednostek.

7.3. PUBLIC RELATIONS STRATEGII GMINY KSIĄŻKI

Istotną uwagę władze Gminy przykładają do przekazywania społeczności lokalnej rzeczowej i wyczerpującej informacji na temat realizacji Strategii. Public Relations, którego zadaniem jest upowszechnianie zamierzeń Strategii i dokumentów związanych pośród przyszłych

beneficjentów (w tym zwłaszcza mieszkańców), jednostek podległych i innych podmiotów odbywa się poprzez trzy formy komunikacji:

- serwisy internetowe – będące szybkim i ogólnodostępnym źródłem informacji o aktualnych działaniach i stanowią dla opinii publicznej kompleksowe źródło informacji o założeniach i osiągnięciach strategii,
- współpracę z mediami – działania wykorzystujące współpracę z prasą, radiem, telewizją o zasięgu lokalnym będą kluczowym elementem przy realizacji Strategii i dokumentów związanych,
- bezpośrednie działania informacyjno-promocyjne Wójta Gminy.

Podstawowym celem działań związanych z Public Relations Strategii jest dotarcie do jak najszerszej grupy odbiorców końcowych działań podejmowanych w ramach Strategii, a więc do mieszkańców Gminy, przedsiębiorców lokalnych, organizacji społecznych. Informowanie społeczności lokalnej o realizacji Strategii Gminy odbywać się będzie w sposób pośredni – medialny, jak i bezpośredni – interaktywny. Pośrednio informacje zamieszczane będą w lokalnej prasie, na stronie internetowej Gminy, w materiałach i broszurach promocyjnych i informacyjnych.

8. ZAŁĄCZNIKI

1. Macierz analizy SWOT Gminy Książki

Cecha bilansowana	O	T							suma	O							suma
		WSPÓŁPRACA Z OTOCZENIEM	KULTURA	ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	GLEBY (BONITACJA)	SIEĆ WODOCIĄGOWA	HANDEL, TRANSPORT, MAGAZYNOWANIE	ROLNICTWO		LUDNOŚĆ	BUDŻET	POŁOŻENIE GMINY	KRUSZYWA/KOPALINY	SIEĆ KOMUNIKACYJNA	KOMUNIKACJA PUBLICZNA	SIEĆ KANALIZACYJNA I	
S	wartość	1,80	3,24	1,20	4,05	1,32	1,80	2,70	suma	0,00	0,20	0,40	0,40	0,18	0,54	0,18	suma
edukacja	0,36	2	2	2	2	2	2	2	5,04	1	1	1	0	0	0	0	1,08
kultura	0,36	2	2	0	1	1	1	1	2,88	1	0	1	0	0	0	0	0,72
gleby	0,45	1	0	0	2	1	2	2	3,60	0	1	0	0	0	0	0	0,45
atmosfera	0,45	1	0	1	2	0	0	1	2,25	0	0	0	0	0	0	0	0,00
sieć wodociągowa	0,33	0	0	1	1	2	1	1	1,98	0	0	0	0	0	0	0	0,00
rolnictwo	0,30	1	1	1	2	1	2	2	3,00	0	1	0	0	0	0	0	0,30
W									18,75								2,55
komunikacja publiczna	0,09	2	2	0	1	0	1	1	0,63	1	0	1	0	1	2	0	0,45
sieć kanalizacyjna i gospodarka odpadami	0,09	1	1	1	1	2	2	1	0,81	0	1	1	0	0	0	2	0,36
									1,44								0,81

2. Macierz analizy TOWS Gminy Książki

Cecha bilansowana	S	LUDNOŚĆ	GLEBY	ATMOSFERA	SIEĆ WODOCIĄGOWA	ROLNICTWO	W	SPORT I REKREACJA	SIEĆ KOMUNIKACYJNA	SIEĆ KANALIZACYJNA	
O	wartość	0,42	0,45	0,45	0,22	0,30	suma	0,20	0,18	0,09	suma
WSPÓŁPRACA Z OTOCZENIEM	1,80	1	0	0	0	1	3,60	2	1	0	5,40
KULTURA	2,16	1	0	0	0	0	2,16	1	0	0	2,16
GLEBY	4,05	1	2	0	0	2	20,25	0	0	0	0,00
USŁUGI I PRZETWÓRSTWO	1,80	1	0	0	1	2	7,20	0	1	1	3,60
HANDEL, TRANSPORT I MAGAZYNOWANIE	1,80	1	0	0	1	2	7,20	1	1	1	5,40
ROLNICTWO	2,70	0	1	0	0	2	8,10	0	0	0	0,00
T							48,51				16,56
LUDNOŚĆ	0,00	2	0	0	0	0	0,00	1	1	1	0,00
BUDŻET	0,20	1	0	0	1	1	0,60	2	1	2	1,00
SIEĆ KOMUNIKACYJNA	0,18	1	0	0	0	1	0,36	0	2	0	0,36
SIEĆ KANALIZACYJNA	0,18	0	0	0	1	1	0,36	0	0	2	0,36
							1,32				1,72

3. Zaproszenie do konsultacji zostało skierowane do ogółu mieszkańców poprzez:

- zamieszczenie na stronie internetowej Gminy i podmiotów powiązanych,
- zamieszczenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Książki.

4. Pismo WPIS o odstąpieniu od przygotowania Prognozy Oddziaływania na Środowisko

PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI INSPEKTOR SANITARNY W BYDGOSZCZY

85-031 Bydgoszcz, ul. Kujawska 4

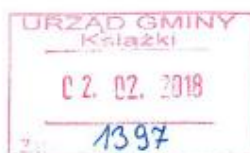
e-mail: wsse.bydgoszcz@pis.gov.pl

centrala: 52 37 618 00, fax 52 34 59 840 sekretariat: 52 37 329 34

www.pwisbydgoszcz.pl

Nasz znak: NNZ.9022.1.29.2018

Bydgoszcz, dnia 29.01.2018 r.

*p. Kierownik
02.02.2018 jms*

PAN JERZY DUTKIEWICZ
WÓJT GMINY KSIĄŻKI
UL. BANKOWA 4
87-222 KSIĄŻKI

Na podstawie art. 1 pkt 1, art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity Dz.U. z 2017 r., poz. 1261) oraz art. 58 ust. 1, pkt 2 w związku z art. 48 ust. 1, 2 ustawy z dnia 03.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz.U. z 2017 r., poz. 1405 z późn. zm.)

PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI INSPEKTOR SANITARNY W BYDGOSZCZY

UZGADNIA

możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Książki na lata 2018 – 2027”.

UZASADNIENIE

Wójt Gminy Książki, pismem z dnia 17.01.2018 r. (data wpływu do organu 22.01.2018 r.) zwrócił się do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy o uzgodnienie możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Książki na lata 2018 – 2027”.

Z przedłożonych materiałów wynika, że ww. dokument:

1. Obejmuje obszar w granicach jednej gminy – Książki.
2. Nie wpłynie negatywnie na środowisko oraz zdrowie ludzi.
3. Jest zgodny z dokumentami na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym.
4. Wyznacza następujące cele strategiczne oraz przyporządkowane im programy operacyjne:
 - Cel strategiczny 1. Konkurencyjna Gospodarka:
 - Program Operacyjny 1.1: Stworzenie stref aktywności gospodarczej poprzez kompleksowe przygotowanie terenów pod inwestycje,
 - Program Operacyjny 1.2: Dostosowanie produkcji rolniczej oraz przetwórstwa do funkcjonowania w standardach ekologicznych,
 - Program Operacyjny 1.3: Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości.

Strona 1 z 2

- Cel strategiczny 2. Doskonalenie infrastruktury technicznej i społecznej:
 - Program Operacyjny 2.1: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej,
 - Program Operacyjny 2.2: Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych, deszczowych, wodociągowych, usuwanie produktów zawierających azbest,
 - Program Operacyjny 2.3: Rozbudowa gminnej infrastruktury rekreacyjno – sportowej, kulturalnej i innej służącej mieszkańcom,
 - Program Operacyjny 2.4: Modernizacja bazy oświatowej,
 - Program Operacyjny 2.5: Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej,
 - Program Operacyjny 2.6: Upowszechnienie dostępu do Internetu szerokopasmowego.
- Cel strategiczny 3. Aktywne społeczeństwo:
 - Program Operacyjny 3.1: Aktywizacja dzieci i młodzieży,
 - Program Operacyjny 3.2: Zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców Gminy,
 - Program Operacyjny 3.3: Dbalność o wysoki poziom bezpieczeństwa społecznego,
 - Program Operacyjny 3.4: Aktywne i zdrowe starzenie się,
 - Program Operacyjny 3.5: Uczenie się przez całe życie,
 - Program Operacyjny 3.6: Aktywizacja mieszkańców.

Pomimo, że niektóre przyjęte w Strategii przedsięwzięcia mogą wyznaczać ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (m.in. rozbudowa sieci wodociągowej, kanalizacyjnej) to stanowią one jedynie koncepcję działań określonych w sposób ogólny, których doprecyzowanie nastąpi stosowanie do etapu ich realizacji. Zdaniem organu, realizacja postanowień tego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

W związku z powyższym biorąc pod uwagę łączne uwarunkowania wynikające z art. 49 ww. ustawy z dnia 03.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy uznał, iż przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie jest konieczne.

Z upoważnienia
Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego
w Bydgoszczy
Zastępcy

Danuta Barczak

5. Pismo RDOŚ o odstąpieniu od przygotowania Prognozy Oddziaływania na Środowisko

REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W BYDGOSZCZY

WOO.410.23.2017.SŻ.2

Bydgoszcz, dnia 28 lutego 2018 r.

Wójt Gminy Książki
ul. Bankowa 4
87-222 Książki

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, działając na podstawie art. 47 oraz art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 t.j.), zwanej dalej w skrócie uouioś, w odpowiedzi na pismo z dnia 17 stycznia 2018 r. (uzupełnione w dniu 16.02.2018 r.), w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko dla projektu pn.: „Strategia Rozwoju Gminy Książki na lata 2018-2027”, poniżej przedstawia stanowisko w przedmiotowej sprawie.

Ustalenia przedmiotowego dokumentu obejmują teren Gminy Książki, zlokalizowany poza obszarami chronionymi w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. 2018 poz. 142 ze zm.) oraz poza korytarzami ekologicznymi wyznaczonymi przez Instytut Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk.

Wyżej wymieniony projekt dokumentu zakłada rozwój społeczno-gospodarczy gminy Książki oraz podniesienie poziomu życia mieszkańców. Założenia przedmiotowej Strategii wskazują na realizację działań polegających między innymi na: budowie i modernizacji dróg na odcinkach nie przekraczających długości 1 km; budowie i modernizacji chodników, parkingów, przystanków; podnoszeniu stanu bezpieczeństwa dróg; budowie nowych i modernizacji istniejących ścieżek rowerowych; budowie i utrzymaniu obiektów sportowych i rekreacyjnych dla dzieci i dla dorosłych takich jak siłownie zewnętrzne i wiaty rekreacyjne.

Powyższe ustalenia są spójne z ustaleniami „Strategii rozwoju województwa kujawsko - pomorskiego do roku 2020”, której podstawowym założeniem jest społeczno-

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo
ul. Dworcowa 81, 85-009 Bydgoszcz, tel.: 52 50-65-666, fax: 52 50-65-667, kancelaria@rdos-bydgoszcz.pl, bydgoszcz.rdos.gov.pl

13:33

gospodarcza i wizerunkowa modernizacja województwa mająca doprowadzić do zasadniczej poprawy poziomu życia mieszkańców.

Zgodnie z art. 47 ustawy o uoiioś: „Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektów dokumentów, innych niż wymienione w art. 46, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57, organ opracowujący projekt dokumentu stwierdzi, że wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub że realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko”.

Argumentacja zawarta we wniosku wskazuje, iż projekt „Strategii Rozwoju Gminy Książki na lata 2018-2027”, nie wyznacza ram dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

Podsumowując, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, po analizie przesłanego założeń projektu wraz z wnioskiem stwierdził, iż realizacja postanowień analizowanego dokumentu, nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

W związku z powyższym uznano, iż projekt pn.: „Strategia Rozwoju Gminy Książki na lata 2018-2027”, nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Z up. Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Bydgoszczy

Karina Ścieszyńska
Naczelnik Wydziału

6. Zespół Remedis SA:

- Krzysztof Nowak – Prezes Zarządu
- Krzysztof Mrowicki – Dyrektor
- Marcin Wyszogrodzki – Dyrektor ds. Sektora Publicznego
- Bartosz Baranowski – Specjalista ds. Sektora Publicznego
- Natalia Stępień – Specjalistka ds. Metodyki i Badań

7. Analiza SWOT – szablon

Autor propozycji

Silne i słabe strony dotyczą stanu aktualnego, możliwości i zagrożenia dotyczą przyszłości.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Silne strony	Słabe strony
Możliwości	Zagrożenia

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Cele, programy, działania – szablon

CEL STRATEGICZNY	
Program operacyjny	
Nazwa działania 1	
Opis Działania	
Potencjalne źródło finansowania	
Miernik oceny	
Termin realizacji	
Koordynator	
Nazwa działania 2	
Opis Działania	
Potencjalne źródło finansowania	
Miernik oceny	
Termin realizacji	
Koordynator	

SPIS TABEL I RYSUNKÓW

Tabela 1 SIEĆ OSADNICZA GMINY KSIĄŻKI (30.09.2016 r.)	15
Tabela 2 POWIERZCHNIA GEODEZYJNA GRUNTÓW W GMINIE KSIĄŻKI (stan 01.01.2017 r.)... ..	22
Tabela 3 LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY KSIĄŻKI W LATACH 2007-2016	27
Tabela 4 MĘŻCZYŹNI I KOBIETY W GMINIE KSIĄŻKI W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM W LATACH 2007-2016	31
Tabela 5 GMINA KSIĄŻKI NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU I SĄSIADUJĄCYCH Z NIĄ GMIN (2016 r.)	32
Tabela 6 STRUKTURA I BILANS BEZROBOTNYCH W GMINIE KSIĄŻKI	32
Tabela 7 STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE, WOJEWÓDZTWIE I KRAJU W LATACH 2013-2016	34
Tabela 8 PLAN WAŻNIEJSZYCH, CYKLICZNYCH IMPREZ KULTURALNYCH I SPORTOWYCH W GMINIE KSIĄŻKI.....	34
Tabela 9 STRUKTURA MIESZKAŃ W GMINIE KSIĄŻKI W LATACH 2012-2016	35
Tabela 10 MIESZKALNICTWO W GMINIE KSIĄŻKI I GMINACH SĄSIADUJĄCYCH W 2016 ROKU	36
Tabela 11 POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH W GMINIE KSIĄŻKI	37
Tabela 12 LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH W GMINIE KSIĄŻKI	37
Tabela 13 STRUKTURA PRODUKCJI ROLNEJ	37
Tabela 14 POGŁÓWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH.....	37
Tabela 15 ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH I WAPNIOWYCH W ROKU 2010	38
Tabela 16 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE W LATACH 2011-2015	38
Tabela 17 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE KSIĄŻKI W POSZCZEGÓLNYCH SEKCJACH POLSKIEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI (PKD) W 2014 i 2015 ROKU	38
Tabela 18 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE KSIĄŻKI I GMINACH SĄSIEDNICH (2015 r.) ..	40
Tabela 19 CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄDOCIĄGOWEJ W GMINIE KSIĄŻKI	41
Tabela 20 SIEĆ KANALIZACYJNA W GMINIE KSIĄŻKI	42
Tabela 21 LICZBA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH I OCZYSZCZALNI PRZYDOMOWYCH W GMINIE KSIĄŻKI.....	42
Tabela 22 ILOŚĆ ODPADÓW KOMUNALNYCH ZEBRANYCH Z TERENU GMINY KSIĄŻKI W 2016 ROKU.....	43
Tabela 23 ZMIESZANE ODPADY ZEBRANE W CIĄGU ROKU	43
Tabela 24 LICZBA UCZNIÓW W GMINIE KSIĄŻKI W LATACH 2013-2016.....	46
Tabela 25 LICZBA DZIECI W PRZEDSZKOLU W GMINIE KSIĄŻKI.....	47

Tabela 26 WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ	50
Tabela 27 STATYSTYKA PRZESTĘPSTW NA TERENIE POWIATU WĄBRZESKIEGO	52
Tabela 28 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	56
Tabela 29 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU STANU ŚRODOWISKA	57
Tabela 30 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO	59
Tabela 31 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.....	61
Tabela 32 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA.....	62
TABELA 33 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO	63
Tabela 34 CEL STRATEGICZNY 1.....	75
Tabela 35 CEL STRATEGICZNY 2.....	78
Tabela 36 CEL STRATEGICZNY 3.....	83

Rysunek 1 Gmina Książki na mapie powiatu wąbrzeskiego	14
Rysunek 2 Odległość [km] Książek od niektórych, większych miejscowości	14
Rysunek 3 Gmina Książki	16

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Liczba ludności w Gminie Książki w latach 2006-2016	27
Wykres 2 Migracje mieszkańców Gminy Książki	28
Wykres 3 Urodzenia i zgony w Gminie Książki w latach 2007-2016	29
Wykres 4 Przyrost naturalny w Gminie Książki w latach 2007-2016.....	29
Wykres 5 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Książki w latach 2007-2016	30
Wykres 6 Liczba osób w wieku produkcyjnym w Gminie Książki w latach 2006-2015	30
Wykres 7 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie Książki w latach 2007-2016	31
Wykres 8 Bezrobotni rejestrowani na obszarze Gminy w latach 2007-2016 - 31 grudnia oraz 30 czerwca 2017 r.....	33
Wykres 9 Bilans strategiczny w obszarze rozwoju społeczności lokalnej	57
Wykres 10 Bilans strategiczny w obszarze stanu środowiska	58
Wykres 11 Bilans strategiczny w obszarze rozwoju gospodarczego	60
Wykres 12 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju społeczności lokalnej.....	62
Wykres 13 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze stanu środowiska	63
Wykres 14 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w zakresie rozwoju gospodarczego	64
Wykres 15 SWOT Gminy Książki	70
Wykres 16 TOWS Gminy Książki	70
Wykres 17 SWOT/TOWS Gminy Książki.....	71